

జీవిత చరిత్ర

దాసు లింగమూర్తి జీవితము

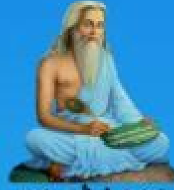
సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

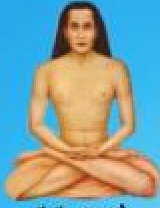

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజీ

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

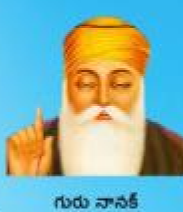

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

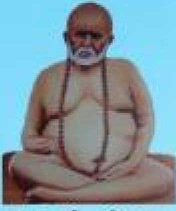

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస, అమ్మ శారదాదేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయి బాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళస్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

నన్ను "నేను" తెలుసుకోవటానికి

నన్ను "నేను" మార్చుకోవటానికి

"నేను" గా ఉండటానికి

మరియు అత్యుత్తమ జీవన విధానానికి

కావలసిన భక్తి,జ్ఞాన,కర్మ,ధర్మ సమాచారం ఒకేచోట తెలుగులో ఉచితంగా!

సాధారణంగా వేదాంతం తెలుసుకోవాలనే కోరిక వుంటుంది, కాని గ్రంధాలు అందుబాటులో లేవు. ఇంకొకరి దగ్గర గ్రంధాలు వుంటాయి, కాని జిజ్ఞాసువులకి ఎక్కడ ఉన్నవో తెలియదు. అలాగే కొన్ని లైబ్రరీ లో కొన్ని రకాల పుస్తకాలు మాత్రమే లభ్యం అవుతున్నాయి, అంతేగాక విలువైన గ్రంధాలు సరైన సంరక్షణ లేక కనుమరుగైపోతున్నాయి, కనుక మన అందరి కోసం భారత ప్రభుత్వం పురాతన ఆధ్యాత్మిక గ్రంధాలను సంరక్షించే నిమిత్తం ఎంతో శ్రమతో కంప్యూటరీకరణ ద్వారా ఒక చోట చేర్చుతూ ఆన్ లైన్ చేయటం జరిగింది. ఇటువంటి విలువైన జ్ఞాన సంపదను మరింత సులభంగా అందుబాటులోకి తీసుకురావటానికి సాయి రామ్ సేవక బృందం ఉడతా భక్తి గా ఇప్పటివరకి దాదాపు **5000** పుస్తకాలను వివిధ వర్గాలుగా విభజించి PDF(eBOOK) రూపంలో ఆన్ లైన్ లో ఉచితంగా అందించటం జరిగింది. కనుక ప్రతి ఒక్కరు ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోగలరు. ఇందుకు సహాయం అందించిన భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా http://www.new.dli.ernet.in), ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్(https://archive.org), గూగుల్ వెబ్ సైట్(https://www.google.co.in), మైక్రోసాఫ్ట్ వెబ్ సైట్(http://www.microsoft.com) కు మేము ఋణపడివున్నాము.అలాగే ఇటువంటి బృహత్తర కార్యక్రమానికి పెద్ద మొత్తం లో గ్రంధాలను అందించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానమునకు కూడా మనం ఋణపడివున్నాము. సాయి రామ్ సేవక బృందం కోరుకొనేది ఒక్కటే, ప్రతి ఇల్లు ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన గ్రంధాలతో నిండిపోవాలన్నదే మా కోరిక.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in లేక http://www.dli.ernet.in
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్: http://www.sairealattitudemanagement.org
3) సాయి రామ్ గూగుల్ సైట్: https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) ఆర్కైవ్ వెబ్ సైట్: https://archive.org/details/SaiRealAttitudeManagement

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞం పై గల సలహాలు,సూచనలకు సేవక బృందాన్ని సంప్రదించుటకు: sairealattitudemgt@gmail.com

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సమాచారం: https://www.facebook.com/SaiRealAttitudeManagement

సాయి రామ్ భక్తి,జ్ఞాన సంబంధ వీడియోలు: https://www.youtube.com/user/sairealattitudemgt

ఈ జ్ఞాన యజ్ఞంలో ప్రతి ఒక్కరు పాల్గొని, ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకొని,మీరు సంతృప్తులైతే మరొక సాధకునికి, జిజ్ఞాసువులకు మార్గం చూపించగలరని ఆశిస్తున్నాము. మీరు చదువుకోవటంలో ఏమైనా ఇబ్బంది కలిగితే సేవక బృందంను సంప్రదించగలరు. ఒకవేళ మా సేవలో ఏమైన పొరపాటు వస్తే మన్నించగలరు.

ఈ గ్రంధపు భారత ప్రభుత్వ డిజిటల్ లైబ్రరీ గుర్తింపు సంఖ్య: 2990100061801

Sai**R**eal**A**ttitude**M**anagement(SAI RAM) - సాయి నిజ వ్యక్తిత్వ నిర్వహణ(సాయి రామ్)

* సర్వం శ్రీ సాయినాథ పాద సమర్పణమస్తు *

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India: Inc ×

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with
CMU, IIIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home | Vision | Mission | Goals | Benefits | Content Selection | Current Status | People | Funding | Copyright Policy | FAQ | RFP

Books Journals Newspapers Palm-Leaves (Manuscripts)

Title: Ramayanam
Author:
Year: to
Subject: Any Subject
Language: Telugu
Scanning Centre: Any Centre

Clear | Search

Presentations and Report
Statistics Report
Status Report
Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLI MIRROR at IUCAA Data Center PUNE

DLI

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI New!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
Rashtrapati Bhavan CMU-Books Sanskrit TTD,Tirupathi Kerala Sahitya Akademi	INSA	Times of India Indian Express The Hindu Deccan Herald Eenadu Vaartha	Tamil Heritage Foundation AnnaUniversity NEW!

Title Beginning with.

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Author's Last Name

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...

Language

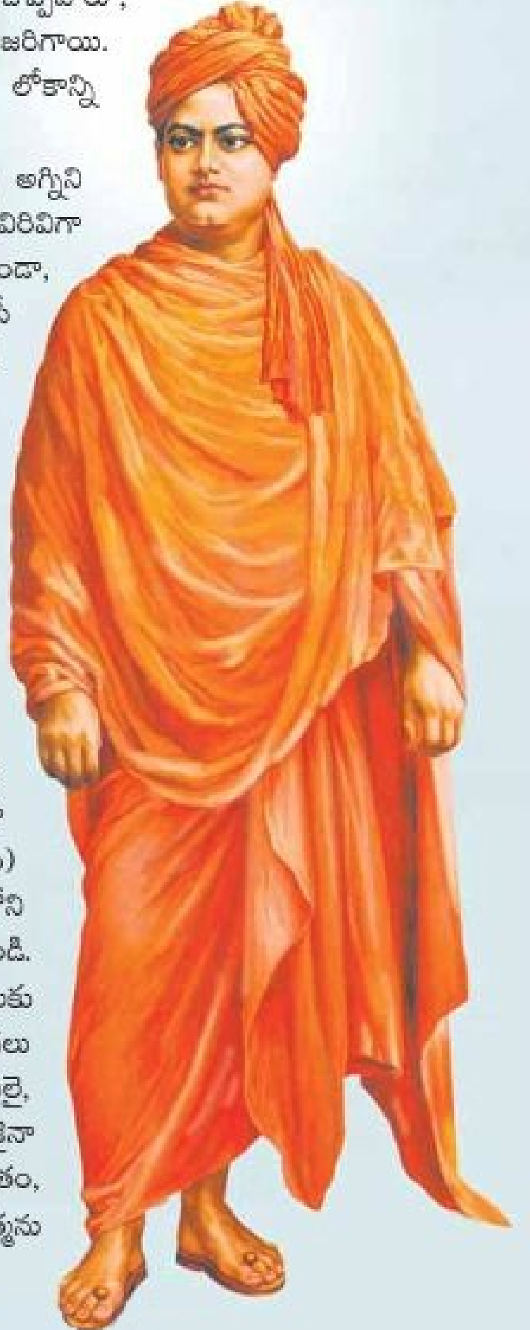
Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని ఝళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజా పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

శ్రీ సీతారామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీ దాసులింగమూర్తి జీవితము.

శ్రీ సీతారామచంద్ర గ్రంథ భాండాగారం

పాలపర్తి సూర్యనారాయణ,

(ప్రియదర్శిని, మేవాడపతనము, లక్ష్మీనృసింహప్రపత్తి, శ్రీకృష్ణకర్ణామృతస్తోత్రం,
అహోబిలచరిత్రాది గ్రంథకర్తలు.)

డాక్టరు, గంగరాజు వేంకటరామయ్య.

ప్రథమ ముద్రణము: 1000 ప్రతులు.

ప్రకాశకులు:

డాక్టరు, గంగరాజు వేంకటరామయ్య,

చాగలమఱ్ఱి.

బెజవాడ, ఆంధ్రగ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాలయందు

క. కోదండరామయ్యగారిచే

ముద్రింపఁబడియె.

1931

[వెల రు 0-12-0.

విన్నపము.

"మ జ్జన్మనః ఫల మిదం మధుకైటభారే
మ త్ప్రార్థనీయ మదనుగ్రహ ఏష ఏవ
త్వద్భృత్యభృత్యపరిచారకభృత్యభృత్య
భృత్యస్య భృత్య ఇతి మాం స్మర లోకనాథ!"

—ముకుందమాల.

అని మలయాళదేశాధీశుం డగు కులశేఖరాళ్వారులవారు వర్ణించియున్నారు. పరమేశ్వరుని యెడ భక్తికలిగియుండుట పవిత్రము. అట్టిపవిత్రమగు భక్తిగల మహాత్ములయెడ నమ్రుఁడై భక్తి సలుపుట పవిత్రతరము.

అట్లగుటవల్లనే నిష్కామ్యముగా ననేక యన్నసత్రస్థాపనలు, దేవాలయప్రతిష్ఠలు, దేవాలయోద్ధరణములు, సప్తాహములు, కోటిప్రతిపూజలు నీశ్వరప్రీతిగా సలిపి, దేశమునందు భక్తిని రగుల్కొలిపిన శ్రీ పోణంగి లింగమూర్తిదాసుగారి పాదరజోలేశమందు మాకుఁ గలభక్తియే మమ్ముల నీచరిత్ర వ్రాయఁ బ్రోత్సహించినది. చరిత్రకారుల కుండవలసిన నిష్పాక్షికబుద్ధితో మాకుఁ దెలిసిన, మేము వినిన, మేము చూచిన విషయముల నిందు పాఠకమహాశయుల కర్పించితిమి.

భౌతికముగ భారతీయులు హీనస్థితియందున్నను, అధ్యాత్మికమునం దత్యుచ్ఛదశయందుండుట లోకవిదితము. పాశ్చాత్యనాగరకతా వ్యామోహమున మతమునందలి భక్తి సడలిన నిక్కాలమున నీమహనీయుఁడు దైవమతభక్తిఁ బ్రజలయందుఁ బ్రజ్వరింపఁజేయ నిట్టిసత్కార్యాచరణమునకు సమకట్టిరి. ఇట్టి మహాత్ముఁడు సర్వజనారాధ్యుఁడు, పూజ్యుఁడు, మార్గదర్శకుఁడు, ఆదర్శప్రాయుఁడు. పండితులు కవులు

మతసంస్థాపకులు దమతరము గడచినపిమ్మట గుర్తింపఁబడుట సహజము.

శ్రీదాసుగా రట్లుగాక సమకాలికులవల్లనే పొగడఁబడుట వీరి యనూనార్హతయే కారణము. వీరి జీవితమర్మములను ధర్మమును ప్రజలెల్లరు గుర్తించి తమ నిత్యాచరణయం దుంచుకొనిన, సనాతనమగు హిందూమతము తన తొల్లిఁటి ప్రతిభ గణించును. మతధర్మ ముద్ధరింపఁబడి మతసూక్ష్మములు గ్రహింపఁబడిన దేశము నందుఁగల యంతఃకలహములు తుదముట్టును.

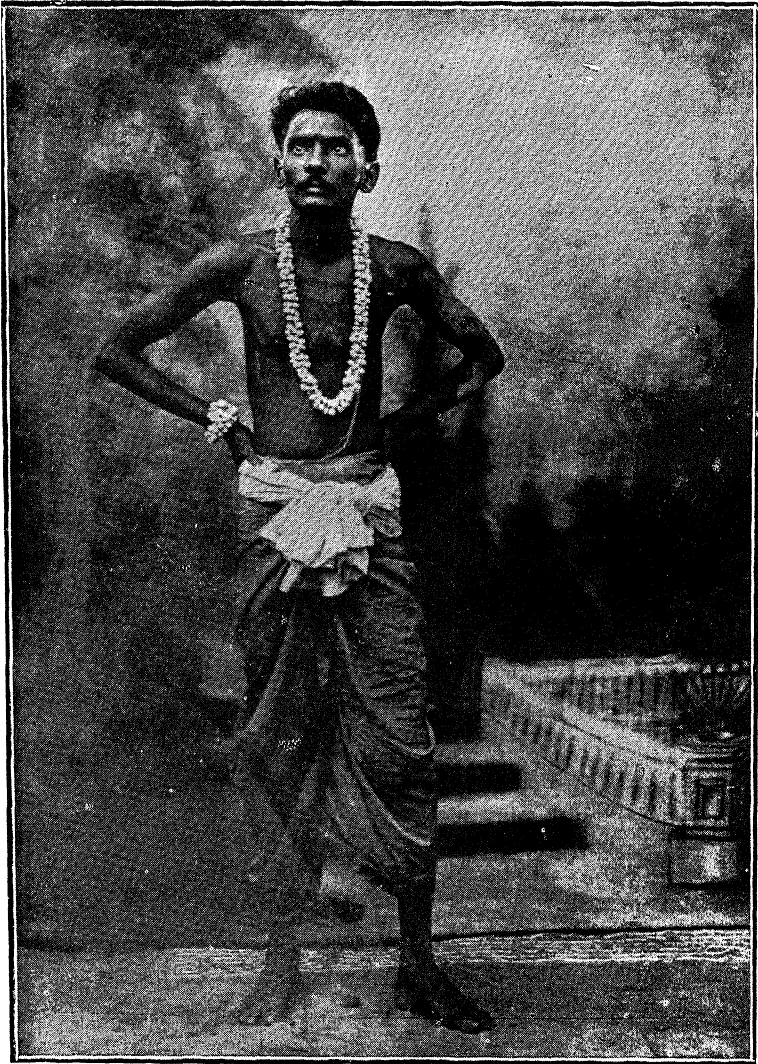
ఇట్టి మహనీయుని చరిత్రమును గించిజ్జ్ఞులమగు మేము వ్రాయఁ బూనుట సాహసమ యగు. పెక్కులోపము లుండియుండును. విజ్ఞులు క్షమింతురుగాక. ఎవరేని వీరిజీవితమందలి నూతనాంశములుగాని మా రచనయందలి లోపములుగాని దయతోఁ దెలిపిన ద్వితీయ ముద్రణమున సవరించుకొందు మని మనవిచేయుచున్నాము.

ఈ గ్రంథమువలని యాదాయమును శ్రీ చాగలమఱ్ఱి చెన్న కేశవస్వామివారి శాశ్వతపూజానిధికిఁ జేర్చునట్లు నిశ్చయింపఁబడినది. ఎల్లరు ప్రోత్సహింతు రని ప్రార్థించుచున్నాము.

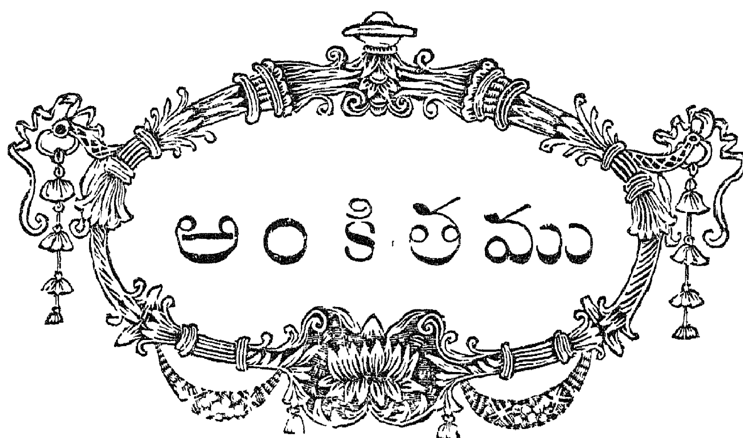
చాగలమఱ్ఱి,
10—12—30.

ఇట్లు
భక్తజనవిధేయులు,
గ్రంథకర్తలు.

శ్రీ దాసు లింగమూర్తి గారు.

శ్రీమ దహోబలక్షేత్ర స్థాపనకుఁ, బ్రస్తుత పోషణకు,

భవిష్య దుద్ధరణమునకుఁ గారకులగు

భక్తబృందమున కీ చరిత్రమును భక్తితో

సంకిత మొనర్చుచున్నాము.

గ్రంథకర్తలు.

హరిః ఓం.

శ్రీ గురుభ్యో నమః.

శ్రీ సీతారామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీదాసు లింగమూర్తిజీవితము.

శ్లో॥ శ్రీరామం, త్రిజగద్గురుం, సురవరం, సీతామనోనాయకం,
శ్యామాంగం. శశికోటిపూర్ణవదనం, చంచత్కలాకౌస్తుభం
సౌమ్యం, సత్వగుణోత్తమం, సుసరయూతీరేవసంతం ప్రభుం
త్రాతారం సకలార్థసిద్ధిసహితం, వందే రఘూణాం పతిం.

శ్లో॥ రామేతి వర్ణద్వయమాదరేణ
సదాస్మరన్ముక్తి ముపైతిజంతుః
కలౌయుగే కల్మషమానుషాణా
మన్యత్రధర్మే ఖలు నాధికారః.

భక్తప్రియం భక్తసమాధిగమ్యం
చింతాహరం, చింతితకామధేనుః.
సూర్యేందుకోటి ద్యుతిభాస్వరంతం
రామం భజే రాఘవరామచంద్రం.

శ్లో॥ సకలభువనరత్నం సర్వశాస్త్రార్థరత్నం
సమరవిజయరత్నం సచ్చిదానందరత్నం
దశముఖహరరత్నం దానవారాతిరత్నం
రఘుకులనృపరత్నం పాతు మాం రామరత్నం.

— రామకర్ణామృతము.

౧. ప్రవేశము

శ్రీ సచ్చిదానందస్వరూపుం డగు పరబ్రహ్మ తన దివ్యలీల కొఱకు సమస్తచరాచర ప్రపంచంబు సృష్టించి తా నందుఁ బ్రవేశించి కాలస్వరూపియై యానందించుచుండు.

అట్టి పరబ్రహ్మ స్వరూపంబైన కాలము పరుగిడిపోవుచున్నది. దానితో జీవుల యాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులును ఛాయఁబోలె నదృశ్యంబు లగుచున్నవి.

కాని మాయామోహితులై, యశ్వరము లగు నైహికసుఖలంపటులై జీవులు కాలపురుషుని గతి గమనింపలేకున్నారు.

మాయ నతిక్రమించిన యోగియొక్కరునికిఁ దక్క కాలవేగము గుర్తింప నితరుల కసాధ్యంబు. ఆమాయ నూతఁగొనియే కాలనాథుఁడగు చిత్స్వరూపి భగవంతుఁడు ప్రపంచనాటక సూత్రధారియై ప్రకృతిరంగమున నజ్ఞులచే నాటక మాడించుచున్నాఁడు.

మాయా విమోహితులగు జీవులకు సారహీనంబును, జనన మరణ రూపకంబును, పాపభూయిష్టంబును నగు నీ సంసారమే కడు మనోహరంబై సేవ్యంబై యొప్పుచుండును.

ఇట్టి యనతిక్రమణీయమగు విష్ణుమాయను దాఁటుటకు యుగ యుగంబుల భిన్నభిన్న మార్గము లవలంబనీయములుగా నున్నవి.

కృతయుగంబున మనుష్యులు శాంతులు, నిర్వైరులు, సమదర్శనులు నై శమ దమ తపములచే హరిమాయ దాఁటఁగలిగిరి.

త్రేతాయుగంబున మానవులు ధర్మిష్ఠులై, బహ్మవాదులై, త్రయీవిద్యచే సర్వదేవమయుండగు హరి నారాధించి వైష్ణవమాయం దరించిరి.

ద్వాపరంబున మర్త్యులు జిజ్ఞాసువులై వైదికాగమమార్గంబుల విశ్వాత్ము మెప్పించి యాతని మాయను జయించిరి.

కలియుగంబున హరినామస్మరణరూపకం బగు యజ్ఞము నొనర్చి యవిద్యాబాధితులు గాక యుండఁగలరు. కలియందు మానవులు అల్పజ్ఞులు నల్పాయుష్కులు నగుటచే, సులభంబగు భక్తిసాధనమున, ప్రకృతిమాయను నిర్జింప సమకట్టిరి. బ్రహ్మమానసిక పుత్రుఁడును, దేవమునియు, భక్తలోకశిఖామణియు నగు నారదమహర్షి భక్తి నీవిధమున నిర్వచించెను. "సా త్వస్మిన్ పరమప్రేమ రూపా" అనగా

పరమేశ్వరునియందుఁ గాఢమగు ప్రేమ నిలుపుటయే భక్తి. ఇట్టి భక్తి పరమేశ్వరునియందుఁ దప్ప వేఱొకవిషయమునైఁ బోదు. జ్ఞానము కర్మము దీని కతీతములు కావు. దీని కిదియే గమ్యము. మనోవాక్కాయ కర్మల నొకేరీతిఁ గన్నట్టు.

జడత్వము సోమరితనములకుఁ జోటీయకుండు. దీనిం బడసిన జనన మరణ రూపకం బగు సంసారమును దుదముట్టింపనగును.

నారదమహామునిశిష్యుఁడును, ప్రథమ సత్యాగ్రహావేశుఁడును, నద్వితీయ భక్తుఁడును నగుఁ బ్రహ్లాదుఁడు.

"తనుహృద్భాషలసఖ్యముఙ్ శ్రవణముఙ్ దాసత్వముఙ్ వందనార్చనముఙ్ సేవయు నాత్మలో నెఱుకయుఙ్ సంకీర్తనల్ చింతనం బను నీ తొమ్మిది భక్తిమార్గముల సర్వాత్ముఙ్ హరిఙ్ నమ్మి సజ్జనుఁడై యుండుట భద్ర" మని తొమ్మిది భక్తిమార్గముల బోధించియున్నాఁడు.

ఒండొక మహనీయుఁడు, భక్తి, ప్రకృతిసహజము లగు త్రిగుణంబులకు లోనై, సాత్త్వక రాజసిక తామసికము లని ముత్తెఱంగుల గుర్తింపఁబడు నని యానతిచ్చె.

సాత్త్వికభక్తుఁ డాచార వ్యవహారములకు లోనుగాక, బాహ్యపూజలయందు నిమగ్నుఁడుగాక యేకాంతమున నీశ్వరు నారాధించుచుండును. రాజసిక భక్తుఁడు బాహ్యాడంబరములు గలిగి యర్చనాది కర్మలఁ గావింపుచు, బాహ్యనిష్ఠలకు లోనై యుండును. తామసిక భక్తుఁడు బందిపోటుదొంగరీతి మోటుమానిసి. పరమాత్ముఁగూర్చి వేదమంత్రములుగాని, సున్నిత ప్రార్థనలుగాని సలుపక ప్రత్యక్ష పశువులకుఁ బట్టుబట్టి తుద కట్టి ఫలముకొఱకుఁ బ్రాణమునైన నర్పింపఁ దెంపుఁ జెందియుండును. క్షుద్రదేవతల నర్చించువారును, బలు లొసంగువారును నీ తెగలోనే చేరుదురు.

పైన నిరూపింపఁబడిన తెఱఁగున గలియందు భక్తియే తరణోపాయ మనుట స్పష్టము. ఆ భక్తియును "పానీయంబులు ద్రావు

చున్ గుడుచుచున్ భాషించుచున్ హాస లీలా నిద్రాదులు చేయుచున్ దిరుగుచున్ లక్షించుచున్ సంతత శ్రీనారాయణ పాదపద్మ యుగళీ చింతామృతాస్వాదసంధానుండై మఱచున్ సురారిసుతుఁడే తద్విశ్వ ముల్." ప్రహ్లాద భక్తునియందుఁ బోలె నిట్లుండవలయును.

భవాంబుధిఁ దరింపఁజేయు జ్ఞాన, కర్మ, భక్తి యోగంబుల మూఁడింటిలోనను భక్తియే సులభమార్గము.

"యేతు సర్వాణి కర్మాణి మయిసన్న్యస్య మత్పరాః
అనన్యే నైవ యోగేన మాం ధ్యాయంత ఉపాసతే."
"తేషా మహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్
భవామి నచిరా త్పార్థ! మయ్యావేశితచేతసామ్."
—(భగవద్గీత.)

"అర్జునా! ఎవరు నాయందుఁ బరాయణులై నన్నే మిక్కిలి యుత్తమగతిఁగాఁ దలంచి సర్వకర్మల నాకర్పించి యనన్యభావముతో ధ్యానింతురో, యట్టి నాయందుఁ జిత్తము నిల్పినవారిని మృత్యురూప మగు సంసారసాగరమునుండి తరింపఁ జేయుచున్నాఁడను. కాన నీ మనసును నాయందు నిలుపుము. నీబుద్ధిని నాయందు సంలగ్నమొన రింపుము. ఇట్లొనర్తువేని నీ దేహాంతమున నన్నుఁబొందెదవు.

"నీచిత్త మట్లు నాయందు సుస్థిరముచేయఁ జాలవేని నన్నుఁ బొందవలయునను కోరికతో నభ్యాస మొనరింపుము. ఇదియు నీ కసాధ్య మగుచో నీ వొనర్చు సకలకర్మలు నాకర్పించుము. నానిమిత్తము, నా ప్రీతి కొఱకు, కర్మలాచరింపుము. దీనినిఁ జేయఁజాలకున్న నీవొనర్చు సర్వకర్మ ఫలముచు నాకుఁగాఁ ద్యజించుము." అని శ్రీకృష్ణుఁడు తన మఱఁది యగు నర్జునున కుపదేశించెను.

కనుక మానవులకు సులభంబును, సర్వభూత హితంబును, భగవత్ప్రీతికరంబును నగు భక్తి ననుష్ఠించుటయే యుత్తమపద్ధతి. ఈ భక్తియోగమునందుఁ దక్కిన మూఁడు యోగములును లీనమై యున్నవి. దానంజేసి యోగములన్నియు నాచరించినఁ బ్రాప్తించు మోక్షము భక్తునకు సిద్ధించును.

ఇట్టి పవిత్రభక్తి లభించినపురుషుఁడు జీవన్ముక్తుఁడు, పూర్ణయోగి, పరిపూర్ణుఁడు, తృప్తుఁడు, ఆనందోన్మత్తుఁడు, విషయానందవిముఖుఁడు, పరమశాంతుఁడు, కామక్రోధ లోభమోహ మదమాత్సర్యాది దుర్గుణవిముక్తుఁడు, సర్వభూతహితుఁడు, పరమదయాళుఁడు, ద్వంద్వాతీతుఁడు, నిస్పృహుఁడు, పవిత్రుఁడు, సంకల్పశూన్యుఁడు, యదృచ్ఛాలాభసంతోషి యై తనసర్వస్వము పరమేశ్వరున కర్పించు.

భక్తిమార్గ మవలంబించి భవాబ్ధిదాటిన మహాపురుషు లెందఱో గలరు. వీరు పరోపకారపరాయణు లగుటచే సంసారవ్యామోహంబున మునింగిన తోడిమానవుల కెందఱకో యుత్కృష్టమార్గమగు భక్తి నుపదేశించి లోకోపకార మొనర్చుచుందురు.

"యదాయదాహి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత
అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాత్మానం సృజామ్యహం
పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయచ దుష్కృతాం
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగేయుగే॥"

—(భగవద్గీత.)

ఎప్పుడు ధర్మము క్షీణించి యధర్మము వృద్ధిఁజెందునో యప్పుడు శిష్టానుగ్రహ దుష్టనిగ్రహ ధర్మసంస్థాపన లొనర్చుటకుఁ బ్రతియుగమునఁ దా నవతరించు చున్నాఁడ నని భగవంతుఁ డానతిచ్చెను.

ఇట్టి యవతారముల యవసరము తఱచు యుగయుగసంధుల యందుఁదక్క యితరసమయములయం దుండనేరదు. కాని మధ్యకాలంబునఁ గలుగు ధర్మలోపంబుల జగదీశ్వరుఁడు తన యాంతరంగికభక్తులచేఁ దీర్పించుచుండును. ఈ తరగతిలోనికివచ్చు మహాపురుషులలో శ్రీయుత పోణంగి లింగమూర్తిగా రొకరు. ఈ భక్తాగ్రేసరుఁడే మన కథానాయకుఁడు.

౨ జననము

త్యాగశీలురగు మన పూర్వులు లోకోపకారమునకై పెక్కు-కోట్ల ధనము వ్యయపఱచి పట్టణమనక పల్లెయనక, యూరూర దేవాలయ ప్రతిష్ఠలఁ గావించియుండిరి. వివేకులగు మన పూర్వులెందుకిట్లీ బీదదేశపు ధనముఁ గోట్లకొలఁది వెచ్చించి దేవాలయముల స్థాపించిరో యించుక విచారించుట మన ధర్మము.

ప్రతి యాలయమున నే దేని నొక దైవవిగ్రహము ప్రతిష్ఠింపఁబడి పూజ లందుచుండును. ఈ విగ్రహము మిక్కిలి సుందరముగాఁ జేయఁబడి విలువగల యాభరణాద్యలంకారములతో నేత్రానందముగా నుండును. ఈ దైవవిగ్రహము నర్చించు విధానమును భక్తులు గాంచి యట్టిరూపమునే తమ హృత్పద్మమునందుఁ బ్రతిష్ఠించి విరామము దొరకినప్పుడెల్ల దేవాలయమునఁ దాము చూచినరీతిగ నర్చనావిధానమునఁ బూజించుట, నైవేద్య మొసఁగుట, ధూప దీప నీరాజనంబు లొసంగుట, నెమ్మనమ్మున సలిపి తరించవలయుననియే దేవాలయ నిర్మాతల యాశయమని నే నూహింతు.

కొంతకాల మట్లు సలిపిన మనంబు సుస్థిరమగును. శాంతిఁ జెంది యానందమున నోలలాడును. అన్ని దానములలో విద్యాదానము కడు శ్రేష్ఠమనియు, నందుఁ బరవిద్య శ్రేష్ఠతమమనియు, మన పూర్వులు గుర్తించి పరమేశ్వరునిమీఁది భక్తిఁ బ్రజలకు గలిగించుటయు నిట్టి పరవిద్యాదానముగ భావించి, కోట్లకొలఁది రూప్యంబుల యాచించియు, గొన్నియెడల ముష్టి యెత్తియుఁగూడ దేవాలయనిర్మాణములకొఱకు వెచ్చించి, ప్రజాసేవ నొనర్చి, తన్మూలమున నీశ్వరకటాక్షమును బడసిరి. పూర్వు లిట్టి కార్యముల విరళముగ సాగుచుండుటకై దేవాలయనిర్మాణమును సప్తసంతానములలో నొకటిగాఁ జేర్చియున్నారు.

అట్లు మనపెద్దలు స్థాపించిన దేవాలయములలో మిన్నయై హిందూదేశమునం దంతట నేకచ్ఛత్రాధిపతియై ధనార్జన సముత్సు

కుఁడై యున్నవాఁడు తిరుపతి వేంకటేశ్వరుఁడు. "కలౌ వేంకటనాయకః" యనుట ప్రఖ్యాతము. ప్రతి హైందవహృదయమునను, ముఖ్యముగాఁ బ్రతి యాంధ్రునింటను, వేంకటేశ్వరుఁడు ప్రత్యక్షము. తక్కిన దైవములవలెఁ గాక వీని "కాపద మొ్రక్కులవాఁ"డని సార్ధకనామము కలదు.

ఇట్టి కష్టనివర్తియగు కలియుగ చక్రవర్తి యారుకొండలు దాఁటి యావనులు బలాఢ్యులుఁ దక్క నితరు లధిరోహింప సాధ్యముకాని యేడవకొండ శిఖరముపైన వెలయుటచే నెల్లరకు దర్శన భాగ్య లోపముఁ దొలఁగింప నెంచి యీదేవుని పేర నచ్చటచ్చట చిన్న తిరుపతులను నిర్మించిరి.

ఇట్టి ప్రతిబింబ (అనుకరణ) తిరుపతిక్షేత్రములలో విశాఖపట్టణమండలమందున్న యుప్పుమాక వేంకటేశ్వరాలయ మొకటి. ఆప్రాంతముల భక్తులు వేలకొలఁది యాక్షేత్రమునకు స్వామిదర్శనమునకు వచ్చుచుందురు.

ఆ క్షేత్రము గొడే జమీందారుల జమీలోనిది. జమీందారగు శ్రీగణపతి రాయణింగారి యాస్థానమునఁ బోణంగి వేంకటరామయ్యగారను భక్తుఁడు స్వల్పవేతనముపై సముద్దారు పనిచేయుచుండెను. వీరి స్వగ్రామము చంద్రవరము. ఆరువేల నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. కృష్ణవేణమ్మగారు వీరిధర్మపత్ని. ఈపుణ్యదంపతు లిరువురకు నేవురు బిడ్డలు కలిగిరి. తల్లికిఁ గడఁగొట్టుబిడ్డఁడుగ మనకథానాయకుఁడగు శ్రీలింగమూర్తిదాసుగారు, 1895 సంవత్సరము నవంబరు 4వ తేదికి సరియగు స్వస్తిశ్రీ జయనామ సంవత్సర ఆశ్వయుజ బ ౧౦ సౌమ్య వాసరమున శుభ ముహూర్తమున జన్మించిరి. గుడిమెట్లగ్రామ వాసులును, సిద్ధాంతులునునగు, శ్రీ శివరామ బాలసరస్వతికవిగారిచే రచింపఁబడిన వీరి లఘుజాతక మీ క్రింద వివరింపఁబడినది.

"స్వస్తిశ్రీ విజయాభ్యుదయజయనామసంవత్సరే దక్షిణాయనే శరదృతౌ ఆశ్వయుజమాసే కృష్ణపక్షే సౌమ్యవాసరప్రయుక్తదశమ్యాం రాత్రౌ పూర్వాఫల్గునీ నక్షత్ర ప్రథమచరణే వృషభలగ్నే సూ

ర్యహోరాయాంబుధద్రేక్కాణే బుధనవాంశే ఉత్తమాంశవర్గోత్తమాంశవేళాయాం శ్రీరమారమణచరణసరోజమకరందరసాస్వాదనేందిందిరాయమానచేతస శ్రీమతో లింగమూర్తినామధేయస్య పురుషశిరోమణే ర్జన్మపత్రికా.

(తత్కాలగ్రహసంపత్తిః)

చిత్త ౪ రవిః పుబ్బ ౧ చంద్రః అశ్వని ౧ కుజః (వక్రి) విశాఖ ౨ బుధః ఆర్ద్ర 3 గురుః చిత్త 3 శుక్రః స్వాతి ౧ శనిః ఉ. భా. ౨ రాహుః ఉత్తరఫల్గుణి ౪ కేతుః.

రా	కు	ల	గు
	లగ్నకుండలి		
			చం
		ర శ బు శు	కే

కే	కు	బు	
గు	అంశకుండలి		
			చం
శ	ర	శు	రా

జయసంవత్సర ఆశ్వయుజ బ ౧౦ మొదలుకొని విరోధికృతు మార్గశిర బ ౨ ల వఱకు జరుగబడిన తత్ఫలము.

సూర్యమహర్దశా ఫలం.

ఇంచుక నీలవర్ణాతిశయదేహుండును, అబాహుళ్యమూర్తియు, రెండు సంవత్సరముల యీడు వచ్చులోగానే మాతృమారకమును రాజవిద్యయందు సామాన్యుఁడును, విద్యకొఱకతిశ్రమ పడినవాఁడును, జీవితకాలమంతయు నప్రతిహతమైన యాజ్ఞ కలవాఁడగును. సదా యుద్యోగ లక్ష్మియు సత్కార్యానుష్ఠానము గలవాఁడుగ నుండును.

చంద్రమహర్దశా ఫలము.

18 మొదలు 34 సంవత్సరముల వఱకు చంద్రమహర్దశ. మిక్కిలి సత్కర్మలాభమును, పుత్ర పుత్రికా సంతాన లాభమును,

సద్బుద్ధి వృద్ధియును పితృనష్టమును, భగినీనష్టమును, గలుగును. యజ్ఞ యాగాది క్రితు తుల్యమగు ధర్మకార్యములు చేయును.

అంగారక మహర్దశాఫలము.

35 సంవత్సరములు మొదలు 52 వఱకు నంగారకమహర్దశ. ఇందు కళత్రిమారకమును బుత్రివృద్ధియు చంద్రిమహర్దశలో నెట్టి శుభకార్యములు చేయఁబడెనో యట్టి శుభకర్మాచరణమును, పుత్రిజోత్పత్తి, ఆంగీరస సంవత్సరములలో మారకతుల్యమగు గండముగాని ద్వితీయకళత్రి లాభముగాని కలుగుటయు, బహుశః ద్వితీయకళత్రి లాభమునే పొందుటయు, 52 వ సంవత్సరము వచ్చువరకు యత్న కార్యసిద్ధియు, శత్రిజయము, అప్రితిహతముగా నాజ్ఞసాగుటయు, ఉద్యోగలాభము, రాజ్యధనలాభము, మనోల్లాసము, భూలాభము గృహలాభము, ఈమహర్దశాంతరమంతయు వివాహాది శుభకార్యములు ధర్మకార్యముల మూలముగా ధనవ్యయము జరుగును.

బుధమహర్దశాఫలము.

52 మొదలు 69 సంవత్సరములవరకు బుధమహర్దశ.—ధనము వచ్చుచున్నను కావలసివచ్చినప్పుడు లేమియు, గృహభూజలస్థానము లించుక శిథిలములై పునరుద్ధరణము లగుటయును, సదా సత్కార్యాచరణమును, అప్రితిహతముగా నాజ్ఞ సాగుటయును, యత్నకార్య సిద్ధియు 53-58 లేక 67 సంవత్సరములలో నొకదానియందు గండమును, (అనగా ప్రిణరూపకముగనో లేక యితరవిధముగనో కలిగి నివర్తించుటయును,) అట్లు గండము గడచెనేని 69-70 సంవత్సరములో తప్పక మారకమును జరుగును.

అధ జాతకాలంకారః.

ఈ జాతకునకు జన్మాధిపతియైన రవియున్న తులాస్థానము జీవస్థానమైన సూత్మ్రదేహమునందు శని తన మిత్రులైన బుధగురు శుక్రులఁగూడి గురునిచేఁ జూడఁబడుచున్నందున పృథ్వీపతి కావలసి నందుకు పాపగ్రహములైన సూర్యాంగారకుల యుక్తావలోకితుఁడై

నందువలన పృథ్వీశయోగము చెడి, బుద్ధిశాలియైన పృథ్వీపతి యే సత్కీర్తిప్రతిష్ఠ లార్జించునో యట్టి యజ్ఞయాగాది క్రతుతుల్యములగు ధర్మకార్యములచే ఆర్జింపఁబడిన ప్రతిష్ఠగలవాఁడుగను విద్యావినయ సంపన్నుఁడును రాజతుల్యుఁడును, పుత్రపౌత్రాది కుటుంబవృద్ధిగల వాఁడును, దేవబ్రాహ్మణభక్తి యుక్తుండును, దీర్ఘాయుష్మంతుండును నయి శోభిల్లును.

సమస్త మంగళాని భవంతు.

---

౩. బాల్యము – విద్యాభ్యాసము

దైవగతి దురూహ్యము. పూర్వజన్మ కర్మానుసరణము న నీజన్మంబునఁ గష్టసుఖంబులు, కలిమి లేములు మానవుని ప్రయత్నము లేకయే ప్రాప్తించుచుండును. లోకమున నెల్లరు సుఖము, ఆనందము, కలిమి, పేరు ప్రతిష్ఠలు వాంఛింతురుగాని కష్టము, దుఃఖము, లేమి, యనామకత్వము, గోరు నజ్ఞు లుండరు. అహంభావపూర్ణులు నల్ప జ్ఞులుఁదక్క వివేకజ్ఞులు సంసారమున సహజముగ సంభవమగు ద్వంద్వములచేఁ దమ మనశ్శాంతినిఁ గోల్పోవరు.

యోగ్యులును నిరాడంబరజీవులును యథా లాభతృప్తులును నగు పోణంగి వేంకటరామయ్యగా రష్టకష్టములలో దుర్భర మగు భార్యా వియోగమును మన కథానాయకుఁడు జన్మించిన నాలుగు మాసములైన నరుగక మున్నే విధివశమున ననుభవించ నయ్యెను.

కళత్ర వియోగమునకు దైవమును దూరక యినుమడించిన భక్తితో పరమేశ్వరుదయ నాశించి వేంకటరామయ్యగారు కాలముఁ గడుపుచుండిరి. వీరికిఁ గల బిడ్డలేవ్వరు పసివారు. కడగొట్టు లింగమూర్తిగారు నాల్గుమాసముల కూన. ఈపసిపాపను లాలింపఁ బోషింపఁ దల్లి కఱవయ్యెను. ఇట్లసహాయస్థితియం దున్న యర్భకుని తండ్రియే కడుగోమునఁ బెంచెను. జనకుఁ డెంత శ్రద్ధవహించినను

నుద్యోగమం కుండుటచే రాత్రింబగళ్ళు బిడ్డలను గనిపెట్టి పెంప నసాధ్యమయ్యె. కనుకనే మనదాసుగారు తల్లి కొఱవడినబిడ్డరీతి నొక విధమగుఁ బెంకెతనము నేర్చెను. ఈపిన్ననాటి పెంకెతనమే మును ముందు కార్యదీక్షగాఁ బరిణమించుట మనము గాంచఁగలము.

ఆగ్రామమునఁ గల ప్రాథమిక పాఠశాలయందు దాసుగారు విద్యారంభముఁ గావించిరి. బిడ్డను బోషించు నాఁడు దక్షత యింటను, హూణభాషఁ గఱపు పాఠశాల యూరను, లేకుంటచే వీరి సమీప బంధువులును, గాకినాడ వాస్తవ్యులును నగు కానుకొల్లు వేంకటప్పా రావుగారీబాలు నింగ్లీషుఁ జదివింపఁ బంపఁగోర వేంకటరామయ్యగారు సంతసించి పదివత్సరముల వయస్సుననున్న లింగమూర్తిని గాకినాడకుఁ బంపిరి.

కాకినాడ యాంధ్రదేశమునకెల్లఁ బెద్దపట్టణము. వీధులు విశాలములు. సముద్రతీరమున నుండుటచే సౌమ్యవాతావరణ స్థితి గలిగియుండును. ఉదారులగు శ్రీ పీఠికాపురాధీశ్వరు లీ పట్టణమున నొక కళాశాల స్థాపించిరి. దానియందు దాసుగారు తమ మాధ్యమిక విద్యాభ్యాసముఁ గావించఁదొడఁగిరి. వీ రప్పు డణుమాత్రమేని శాంతము లేక శీఘ్రముగాఁ గోపించుస్వభావము గలిగి పెంకెగా నుండిరి. తాము వినిన, చూచిన, చేసిన ప్రతివిషయము నందును గడుశ్రద్ధఁగలిగియుండిరి. తమతరగతియందుఁ దోడిబాలురకు మిన్నయై చుఱుకుఁదనము గలిగియుండిరి.

వీరు రెండవ ఫారము చదువునపు డొక యోధ్రజ్యోతిష్కుఁ డప్పారావుగారి యింటికి వచ్చుట తటస్థించెను. మధ్యాహ్నభోజనము గావించి కళాశాలకు వెళ్లుచున్న దాసుగారినిఁ గాంచినంతనే దైవజ్ఞుఁడు పరమాశ్చర్యమంది ముందీబాలుఁడు మహాయోగపురుషుఁడగు నని నుడివెను. అప్పారావుగారు వారిని వివరమడుగ శ్రీ దాసుగారి కాలిబొట్టనవ్రేళ్ల యందును, కరాంగుష్ఠములయందును జక్రము లుండి తీరవలయుననియు, షట్చక్రములుగల పురుషుఁడు రాజుగానైన మతాధిపతిగానైన నగును; లేనిచో గొప్పయోగముగల మహాపురు

ష్ఠుఁడై లోకసేవ నొనర్చువాఁడైన నగు నని నుడివి, బడికిఁ బోవుచున్న వీరినిఁ బిలిపించి నాలుగువేళ్ళయందుఁగల చక్రముల నప్పారావుగారి కిం జూపించెను. పిమ్మటజరిగిన యుదంతమువలనఁ బండితుని మూఁడవ యభిప్రాయము యథార్థమగుటఁ గాంచఁగలము. పిదప మూఁడు సం వత్సరములు గడచెను.

ఒకనాటిరాత్రి శ్రీమంతుఁ డగునొక వైశ్యునింట హరికథాకాల క్షేపము జరిగెను. హరికథలు, నాటకములు, భజనలు ననిన లింగ మూర్తిగారికిఁ బ్రియమగుటచే నాఁటిరేయి జరుగు హరికథ వినుటకు వీరును దమజట్టుబాలురతోఁ గూడి వెళ్ళిరి. హరిదాసు కథాసమయ మున మానసిక పూజా విధానంబును దాని నాచరించిన భక్తుని చరి తంబును నుపాఖ్యానముగ నీవిధముగ నుపన్యసించిరి. "ఆర్యులారా! నిర్గుణుఁడును, నిరాకారుఁడును, నిర్వికారుఁడును, నిర్లిప్తుఁడును, నవ్య యుఁడునునగు నీశ్వరు నిట్లని నుతింప, నూహింపఁ, బూజింప శక్యము గాదు. కనుక నే పరమేశ్వరు నొకరూపముగా భావించి యారాధిం తుము. నిర్గుణపరబ్రహ్మోపాసనము జ్ఞానులుమాత్రమే చేయఁజాలు దురు. తక్కుంగల మానవకోటి పరమాత్ముని సృష్టిదృశ్యముల, విగ్రహముల వేదపుస్తకముల నారాధింతురు. ఇట్టియారాధనల కెల్ల మానసికారాధనము శ్రేష్ఠము.

"ప్రాతఃశుద్ధ తనుర్భూత్వా శౌచాదిభి రతన్ద్రితః
వివిక్త దేశమాశ్రిత్య, ధ్యానపూజాం సమారభేత్
నాభికణ్ఠే సముద్భూతం కదళీకుసుమోపమమ్
అష్టపత్రం స్నిగ్ధవర్ణం ధ్యాయేద్ధృదయపంకజమ్.

దీని నవలంబింపఁగోరు భక్తుఁడు ప్రాతఃకాలోచిత కర్మల నెల్లఁ దీర్చుకొని, స్నాతుఁడై, విజనప్రదేశమున సుఖాసనముఁ గల్పించుకొని శిరోగ్రీవకాయముల సమానముగఁజేసి నిమీలిత లోచనుఁడై తన మనస్సును నాభికంఠములమధ్య నధోముఖముగ కదళీకుసుమాకార ముననుండు ముకుళితహృదయపద్మమున నిలుపవలెను. ఆ ముకుళిత పద్మమును దన యిష్టదైవముయొక్క నామ, లేక మంత్రస్మరణముచే

నష్టసువర్ణదళములు గలిగి వికసించిన దానిఁగా నూహించి యూర్ధ్వ ముఖముగా దీనిం ద్రిప్పినట్లు భావించవలయును. అందు వజ్రఖచిత సింహాసన మమర్చి తమ దైవమును బ్రతిష్ఠింపవలయును.

సుస్థిరుఁడై యభిముఖుఁడై యున్న పరమేశ్వరు భక్తితాత్పర్యములతో నర్ఘ్యపాద్యాది సకలోపచారములు సలిపి నైవేద్య నీరాజనంబుల నమర్చి నామస్మరణగాని మంత్రస్మరణగాని చేయుచు స్వామిని జాతిపుష్పములచేఁ బూజచేయునట్లు భావింపవలయును. ఇట్లు కొంత కాల మాచరించిన మనంబు పరమేశ్వరు పాదపద్మములందు లగ్నమగును. అది లభించిన చిత్తశాంతి కలుగును. శాంతియే సుఖము; ఆనందము. ద్వాపరమున లీలావతారుఁడగు శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మ యీ మానసిక పూజోత్కృష్టత నిదర్శనపూర్వకముగ స్పష్టపఱచెను.

భారతవీరులగు పాండవసోదరులలో భీముఁడొక్కరుఁడు దక్క మిగిలిన నలుగురును భగవదర్చనోపవాసాదిసత్కర్మ లాచరించుచుండిరి. భీముఁడు బాహ్యపూజోపవాసాదుల జోలికిఁ బోక జంతుసామాన్య కర్మలయందు నిమగ్నుఁడై కాలము వెళ్ళించుటఁ గాంచిన రాంశ సంభూతుం డగు యర్జునునికిఁ గంటకముగాఁ దోఁచి, పాండవపక్షపాతియని బిరుదువహించిన తమ హితైషియు మేనమఱందియు నగు శ్రీకృష్ణుఁడైనఁ దనయన్నగారి ప్రకృతిమోహమును బాపరైరిగాయని సుక్కుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము గడచినవెనుక యోగీశ్వరుండగు శ్రీకృష్ణుఁడు పార్థునిమాహాత్మ్యముఁ బాప నెంచి "కైలాసమునకుం జని పరమేశ్వరు దర్శించి వత్తము ర"మ్మని, యందుల కియ్యకొనిన యర్జునుంగూడి కైలాసమున కేగెను.

కొంతదవ్వరిగినంతఁ బర్వతాకారములై గగన చుంబితములై యెదుటఁ గన్పట్టు పూజానిర్మాలంపుఁ గుప్పలను దండోపతండంబులుగ బారులుతీరి నిర్మాల్యమును మోయు ప్రమథగణములను గాంచి సవ్యసాచి శ్రీకృష్ణు నా నిర్మాల్య విధం బెఱిఁగింప వేడెను.

సర్వజ్ఞుఁడయ్యు హరి యొక ప్రమథుం జేరఁబిలిచి యీనిర్మాల్య మెక్కడి దని ప్రశ్నింప, నతఁడు కౌంతేయమధ్యముం డగు

భీముఁడు దేవు నర్చించిన నిర్మాల్యంబనియు దనకు కాలయాపనఁ జేయు తీరిక లేదనియుఁ జెప్పి చనియెను. అర్జునుఁడు పరమాశ్చర్యచకితుఁ డయ్యెను. ఎన్నఁడును భీముఁ డీశ్వరుఁ బూజించుటఁ దాఁజూచి యెఱుఁగఁడు. కాన దాని భావము నెఱింగింపఁ దన బావ నడిగెను. భగవానుఁ డంత "అర్జునా! భీముఁడు మానసిక పూజాధురంధరుఁడు. దాని కాచారాది బాహ్య నియమము లవసరముండదు. సర్వాత్ము నీశ్వరు నర్చింప నింతకంటె నుత్కృష్టమార్గము వేఱొండు లే"దని యానతిచ్చెను.

ఇట్లు వీరు సంభాషించుచుండ నొక ముదుసలి చిన్న గంప యందుఁ బత్రిపుష్పాది పూజాద్రివ్యంబులఁ గొనిరాఁ గాంచి ముకుందుఁడు "అయ్యా! ఈ నిర్మాల్యం బెక్కడి"దన నవ్వృద్ధపరిమధుఁడు విసిఁగికొనుచు "భూలోకమునఁ బాండవ మధ్యముఁ డర్జునుఁడు భగవంతు నర్చించిన పూజాద్రివ్యంబు కొంచెమగుట నాపాలికి వచ్చిన" దని పలికి తనపనిమీదం జనియెను. పార్థుఁ డదివిని రిచ్చవడి భీముఁడు మానసికపూజ నొనర్చుటచేఁ దనకంటె వయస్సునఁనేకాక యాముష్మిక సముపార్జనమునను మిన్నయనియు బాహ్యానిష్ఠలతోఁ దాఁ జేసిన యర్చనకంటెఁ దనయగ్రజుఁడొనర్చిన మానసికపూజ సాటిలేని విలువగలదనియు నెఱింగి తనమనంబున నెలకొనియున్న సందియముఁ దీర్చుకొని వార్ష్ణేయునియెడఁ గృతజ్ఞుఁడయ్యెను. నాఁడు మొద లినుమడించిన గౌరవముఁ బవనాత్మజునెడఁ జూప మొదలిడెను.

ఆర్యులారా! భగవంతుఁడు మనకుఁ బ్రిసాదించిన మనోవాక్కాయంబుల మనస్సు ప్రిధానమైనది. మనసుండినచోటనే మానవుఁడుండు ననుట లోకప్రిసిద్ధము. అట్టి చిత్తము నీశ్వరుఁ బాదకమలము లందు భద్రిపఱచుటకు బాహ్యాడంబరములు, విగ్రిహారాధనలు, వ్రితములు, నియమనిష్ఠలు మార్గములు. వీని ప్రియోజనము చిత్తము దైవమునందు సుస్థిరమైనంతనే తీరు—ననిహారికథకుఁ డుపన్యసించెను.

ఆ కథను వినినంతనే సున్నితమును సూక్ష్మమును విశాలమును నగు శ్రీదాసుగారి బాలమనంబునందు మానసికపూజామాహాత్మ్యము

నాటుకొనిపోయెను. అప్పటనుండియే వీరు మానసికపూజఁ గావింప మొదలిడిరి.

భాగవతపఠనమునం దభిరుచి గల్గెను. అందుఁ బ్రహ్లాదచరిత్ర మనిన వీరి కభిమానము మెండు.

క్రమక్రమమున వీరికాలము చాలభాగము మానసికపూజ యందే గడచుచుండెను.

వీ రిప్పటికిని బాహ్యాడంబరముల నాచారాదులఁ బాటింపక, బాహ్యాడంబర నిరతులచేతను, నసూయాపరులచేతను విమర్శింపఁ బడుట మున్ముందుఁ గాంచఁగలము.

ఒకపర్యాయము వినినంతనే సత్కర్మలయందు బుద్ధి నిలుచుట పూర్వజన్మ సుకృతమునఁగాని కలుగదు. గత జన్మంబున దైవోపాస నము యోగము జ్ఞానము సిద్ధింపకమున్నె కాయము వాసి,తిరిగి జన్మిం చినవారి కిట్టి స్వల్పావకాశముచేఁ దమ నైజకర్మానుష్ఠానపరత్వము తటస్థించును. భగవద్గీతలయందు శ్రీకృష్ణుఁడు.

"పార్థ నైవేహనాముత్ర వినాశ స్తస్య విద్యతే
నహి కళ్యాణకృత్కశ్చి ద్దుర్గతిం తాత గచ్ఛతి."
"ప్రాప్య పుణ్యకృతాం ల్లోకా నుషిత్వా శాశ్వతీ స్సమాః
శుచీనాం శ్రీమతాంగేహే యోగభ్రష్టోభిజాయతే."
"అథవా యోగినామేవ కులే భవతి ధీమతాం
ఏతద్ధి దుర్లభతరంలోకే జన్మయదీదృశమ్."
తత్రతం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వదైహికం
యతతే చ తతో భూయ స్సంసిద్ధౌ కురునందన॥

"పార్థా! అట్టి యోగభ్రష్టున కీ లోకమందుఁగాని పరలోక మందుఁగాని నాశనములేదు. నాయనా! కళ్యాణమార్గము ననుస రించువాఁ డెన్నఁడైన దుర్గతిఁ బొందునా? పుణ్యాత్ము లేస్థానమును బొందుదురో యట్టి స్థలమునకే యోగభ్రష్టుఁడును బోయి దీర్ఘకాల మచ్చట వసించి పిదపఁ బవిత్రులును సాధనసంపన్నులును జ్ఞానంప

న్నులును నగు యోగులకులమందే జన్మించుచున్నాఁడు. నిశ్చయము గాఁ బ్రపంచమునం దిట్టి జన్మ వచ్చుట కడుదుర్లభము. ఆ యోగికు లమందు వానికిఁ బూర్వజన్మ సంచితమగు బుద్ధిసంస్కారములు లభిం చును. వాఁ డప్పటినుండి మోక్షముకొఱకుఁ బ్రయత్నించును.

అట్టివారు కనుకనే మనదాసుగారు యోగ్యులు, సదాచార సంపన్నులు, భక్తులు, కులీనులు నగు తలిదండ్రుల కుద్భవించుటయు నొక పర్యాయము హరిదాసుగారి యుపన్యాసము విని నంతనే కష్ట సాధ్యమగు మానసికపూజ నలవఱచుకొనుటయు జరిగెను.

---

౪. కలకత్తా ప్రయాణము.

చ॥ చలమున బుద్ధిమంతులగు సాధులు నాహృదయంబు లీల దొం
గిలికొని పోవుచుందురు రకిల్బిషభక్తి లతాచయంబులన్
నిలువఁగఁ బట్టి కట్టుదురు నేరుపుతో మదకుంభికైవడిన్
వలబడుఁ జిక్కి భక్తజనవత్సలతం జనుచుందుఁ దాపసా!

ఆ॥ వె॥ "నాకు మేలుఁగోర నాభక్తులకకాని
భక్తజనుల కేన పరమగతియు
భక్తుఁడెందుఁ జనినఁ బరతెంతు వెనువెంట
గోవువెంట దగులు కోడెభంగి."

—(భాగవతము)

పరమేశ్వరునిలీలలట్లు మహాభక్తుల జీవితము లతి విచిత్ర ములు, ఎట్టి యిక్కట్టులకు లోనైనను గోవువెంటదగులు కోడెవలె దను నమ్మినవారికి దోడునీడయై శ్రీవల్లభుఁడు ప్రతినిమేషము రక్షిం చుచుండును.

మన దాసుగారు స్కూలుఫయినల్ చదువుచున్నప్పు డొక దినమున జన్మస్థానమైన ఉప్పుమాకయందలి శ్రీవేంకటేశ్వరు బ్రహ్మో త్సవముఁ జూడఁబోఁ దటస్థించెను. అట్టి సమయంబున వికలాంగులు,

రోగపీడితులు, నసహాయులు నగు యాచకులు గుమిగూడియుండుట మనకుఁ గ్రొత్తకాదు. ఈ యాచకుల దుస్థితి భక్తియుక్త మగు దాసుగారి మనంబును గలంచివైచెను. దీనితో వీరి కొక విధమైన వైరాగ్య ముదయింప, నిట్టిదుఃఖములకు లోనుగాకుండు పథముఁ ద్రొక్క నభిలషించి ప్రపంచము వదలి పావనంబును, హిమవత్పర్వత పార్శ్వవస్థితంబును, నగు బ్రహ్మకపాలమున కరిగి పరమేశు భజియింప నిశ్చయించెను.

వెంటనే కాకినాడకుఁ జదువవెళ్లుదు మని జనకునియొద్ద వేతనాదికములకుఁ గొలఁదిపాటి ధనముఁ బుచ్చుకొని సింహాచలమునకుఁ జేరిరి. అచ్చటనుండి శ్రీజగన్నాథు దర్శించి కాశీ చేరు తలంపుతో నొకనాఁటి సాయంసమయమునఁ గలకత్తా రైలుస్టేషనులో దిగిరి. అప్పటి కేఁడెనిమిదిగంట లయ్యెను. పల్లెగ్రామములనుండి వెళ్లినజనులకుఁ గలకత్తా యొకభయంకరారణ్యమువలెఁ గన్పట్టును. దాసుగారు బాలుఁడు. ఇంటిని నాప్తులను విడుచుట కిదియే ప్రథమము. దేశము క్రొత్త; భాష క్రొత్త; మనుష్యులు క్రొత్త. దాన వీరు రైలుస్టేషనులో నే యారాత్రిఁ గడుప నెంచి యాకలిబాధ యధికముగా నుండుటచేఁ దమయొద్ద నిల్వయున్న మూఁడణాల మూఁడుకానులు మిఠాయి యంగడిమార్వాడీ రొయొద్ద వెచ్చించి పొట్టనింపుకొని స్టేషనులో నొకమూల నొదిగి నిద్రించెను.

మఱునాఁ డుదయమున మేల్కాంచి పట్టణముఁ జేరఁదలఁచి మార్వాడి వర్తకునితో వచ్చియురాని హిందూస్థానీ భాషతోఁ గాళీదేవాలయమునకు మార్గ మడుగ వర్తకుఁడు బాలుని యల్పప్రాయమును, జేత కాసు లేమియు, పట్టణముల "కాసు లేనివాఁడు పీనము చేయుమి" యు జింతించి, కనికరించి తనయొద్దనే రెండుమూఁడు దినము లుంచుకొనెను.

వీ రొక ప్లాట్ఫారముపైఁ బచారుచేయుచుండ నొక శ్రీమంతుఁడు వీరిం గాంచి ప్రశ్నించి, యుదంత మరసి తనయాతిథ్య మంగీకరింపుఁ డని కోరెను.

దాసుగారు వల్లెయని యంగడివానియనుజ్ఞఁ బడసి క్రొత్తవాసింగూడి పట్టణమున కరిగెను. శ్రీమంతుఁ డొకహర్మ్యంబున వీరిని డించి యుపచరించుటకొక బాలికను నియమించెను. అబ్బాల యతి భక్తి శ్రద్ధల నాతిథ్య మొసఁగి సర్వవిధముల నాదరించుచుండెను. ఇట్లు కొంతకాలము సనినపిదప నబ్బాలిక సహజమనోల్లాసమును బాసి విషాదచ్ఛాయనొందిన ముఖమండలముం దాసుగారు గాంచి కారణ మడుగ నామె మోమోటమింజేసి మిన్నకుండెను.

వీ రంతటితో నూరకుండక బ్రతిమాలి బుజ్జగించి యడుగ నామెతనయుదంతమును విషాదకారణమును నీవిధమున వెలిఁబుచ్చెను.

“అయ్యా! మిమ్ముల నాదరించి యాతిథ్యమిచ్చువారు నాపితృవ్యులు. దౌర్భాగ్యమున వీరికి శక్తిపూజ యబ్బెను. లోకమాత యగు భవానికి నరబలియన్న మిక్కిలి యిష్టమని వీరి తలంపు కనుకనే లోభియయ్యు మిమ్ముఁ గాళికి బలినొసంగ నిట్లాదరించుచున్నాఁడు. నేను స్త్రీనగుటచేతను దైవప్రేరణచేతను బరమేశ్వరి కరుణామయి యనియు, నరుని రక్తమాంసము లెప్పట్టునైనఁ గోరదనియు నమ్మిన దాన నగుటవల్లను, లోకమాతకు నినుఁబోలు లోకానుభవ శూన్యుఁ డగుబాలు బలినియ్యనుండ నాహృదయము కలతనొందినది. మనమున కూరట గలుగకున్నది. ఎట్టులేని నిన్ని దుర్మరణమునుండి తప్పింప నాలోచించుచుంటిని. ఉపాయ మారయఁజాలక చింతించుచుంటిని. నా దుఃఖకారణ మింతియ. నా చెప్పిన చొప్పున వర్తింతువేని నీ ప్రాణము నా మానము దక్కు” నని యేదో దాసుగారికి రహస్యముపదేశించెను.

భయంకరవార్త వినియుఁ జలింపని మనంబున దాసుగారు బాలికకుఁ గృతజ్ఞతఁ దెలిపి, శ్రీకాళీమాతయే తన్నిరూపమున నుద్ధరింప సమకట్టిన దని భావించి, బాలిక నుడివినరీతి నడచుకొనుట కంగీకరించెను.

మరునాఁడు లింగమూర్తిగారు తమ కొక సోదరుఁ డుండె ననియు, నతఁడును దనకొఱకువచ్చి వెదకుచుండు ననియు నతని

గూడ గొనివచ్చిన సంతస మనియు గృహస్థుం బ్రోత్సహింప నొకరికిద్దరు బలిపశువులు దొఱకుట కాళీదేవియవ్యాజకరుణగా భావించి దాసుగారినిఁ దమ మోటారునం దెక్కించుకొని పట్టణవీథులగుండా రైలుస్టేషనుకు బయలుదేరెను.

మార్గమున నొక మోటారులోఁ గొందఱు తెల్లవారు వచ్చుటఁ గాంచి దాసుగారు బొబ్బలిడఁ బ్రారంభించిరి. ఆదొరలు తమబండి నాపి వీరిబండి నాపించి రోదనకారణ మడుగ, “అయ్యా! మాది యాంధ్రదేశము. ఈ శ్రీమంతుఁ డీ గ్రామమునకుఁ గ్రొత్తనగు నన్నాదరించి యొక మాసమునుండి పోషించుచున్నారు. నేఁ జనుట కాజ్ఞ నిమ్మన్న విడనొల్లకున్నారు. ఏదేని యుద్యోగ మిప్పింతు మందురు. నేను మా గ్రామమునకుఁ బోకున్న దిగులుచేఁ జావవలసినవాఁడ నగుదును. తాము దయయుంచి వీరి నొప్పించి నన్ను నాస్వదేశమున కనుపుఁ”డని యాతనిదుశ్చింత వెలిబుచ్చక తమతరణోపాయ ముద్దేశించిరి.

దైవవశమున నపరాధపరిశోధకారి యగు నా తెల్లదొర యా శ్రీమంతుని మందలించి రైలునొద్దకుఁ దమశకటంబునఁ గొనివచ్చి కాకినాడకు టికెట్టుఁ గొనియిచ్చి రైలులో నెక్కించి వెళ్లెను.

దాసుగారును దైవమును వేవిధంబుల నుతించుచుఁ దాఁ జిన్ననాఁటినుండి మనమున నారాధించు వేంకటేశ్వరుఁడే తన్నీవిధమున దుర్మరణమునుండి తప్పించె నని భావించి సకాలమున కాకినాడకుఁ జేరి యా సంవత్సరముననే స్కూలుఫైనల్ పరీక్షయం దుత్తీర్ణులైరి.

తొల్లి దుర్వాసుని శక్తిబారినుండి భక్తుఁడగు నంబరీషుని భగవానుఁడు రక్షించినట్లు భాగవతమందు వివరింపఁబడినది. అయ్యది యుగములకిందటి చరిత్రయని యజ్ఞులు నమ్మకుండిన నీయుగమునను బరమేశ్వరుఁడు భక్తుల భవాబ్ధినుండి నాపత్సముద్రము నుండి యుద్ధరింప వేచియుండు ననుటకు దాసుగారిచరిత్రము దృష్టాంతము.

౫. వివాహము - ఉద్యోగము.

పూర్వ మొకప్పుడు భారతమాత దీర్ఘక్షామబాధిత యైనతఱి దక్షిణదేశమునగల మును లందఱుఁ దిండిలేక ఋషిసత్తముఁ డగు గౌతము నాశ్రయించిరి. అతఁడును దన తపోమహిమచేఁ బ్రతిదిన మొక వరిచేనుఁ బండించి మునుల కాతిథ్య మొసంగి సత్కరించు చుండెను. గౌతమఋషి తన యాశ్రమముననున్న యల్పసంఖ్యాకులఁ బోషించు చుండుటయు, మిగతజను లన్నోదకములులేక మాడుచుండుటయుఁ గాంచి మునులు గౌతమ మునితపఃప్రభావ మనుభవపూర్వకముగఁ గాంచినవా రగుటచే లోకకల్యాణమునకై యొక్కయుక్తిఁ బన్నిరి. తమ యోగశక్తిచే నొక గోవును సృష్టించి యొకనాఁ డా వరిచేను మేపిరి. ఆశ్రమమం దంద ఱుపవసించిరి. మఱునాఁడును మును లట్లు తమ యోగడమును మానక వరిచేను మేపుచుండ గౌతముఁడు గోవుపై నొక దర్భను విసరెను. ఆ యావు విగతాసు వయ్యెను. మునులు తమ సంకల్పము నెఱవేరినందులకు హర్షించి గోహత్యాపాపముఁ బాపుకొనువఱకుఁ దా మాతని యాతిథ్య మంగీకరింపఁజాల మనిరి. అంత గౌతముఁడు సదాశివుఁ బ్రార్థించి గంగను గొనివచ్చి గోవు మరణించిన స్థలముపైఁ బ్రవహింపఁజేసెను. ఆజలాధారమున దేశ క్షామము బాయునని యమందానంద మొందు తపస్వుల గోహత్యా పాపము దీరిన గౌతముఁ డాదరించెను. గౌతమమహాముని చేఁ గొని రాఁబడుటచే నాస్రవంతి గౌతమినాఁ బ్రసిద్ధిఁజెందె.

ఈనది తాఁ బ్రవహించు దేశమును సుభిక్షమొనర్ప మునులు తమతమ నెలవుల కరిగిరి.

ఈనది బొంబాయి రాజధాని యందలి నాశికా త్ర్యంబక క్షేత్రమునం దుత్పన్నమై పరమపవిత్రమును దీరస్థ పంచవటీక్షేత్రం బును, కలియుగ వైకుంఠమును, శ్రీరామచంద్ర నిలయంబును, రామదాస వందిత దేవ దేవావాసమును, భద్రవరదంబుననగు భద్రా చల మాహాత్మ్యమునుముప్పూరి వడఁజేసి పాపికొండలను ఛేదించుకొని

యగాధంబై తూర్పుచాళుక్య రాజధానియు, భారతనిర్మాణ స్థానంబును నగు రాజమహేంద్రవరమును సమీపించి, యచ్చటనుండి యేడుపాయలై సముద్రమునఁ గలియుచున్నది. ఒక్కొక్కపాయకు మధ్యఫలవంతము లగు పెద్ద పెద్దలంకలును, సంపదలతోఁ దులఁదూగు గ్రామములును పెక్కులు కలవు.

ఇట్టి గ్రామంబులలో విఘ్నేశ్వరంబొక్కటి ఇది వశిష్ఠగోదావరి యొడ్డున నున్నది. ఇచ్చట నది కొక యానకట్టయు లాకులును గట్టఁబడి నరసాపురంకాలువ త్రవ్వబడియున్నది. దృశ్యము మిగుల రమణీయము, మనోజ్ఞము నై నేత్రానందముగ నుండును.

ఈ గ్రామకరణము వృద్ధుల కటచే వారియల్లుఁడును, విశాఖ పట్టణ మండలాంతర్గతమగు నొంటిమామిడిగ్రామ నివాసియు నగు నెట్టిమిల్లి వేంకటాచలమయ్యగారు కరిణీకము చేయుచుందురు. వీరు కులీనులు; నిరాడంబర జీవనులు; వేదాధ్యయనసంపన్నులు. వీ రధ్యయనము సలుపునపుడు శ్రోతలానందమున నోలలాడుదురు. వీరికి స్త్రీ పురుష సంతానము కలదు. అందు జ్యేష్ఠపుత్రికయగు సంగమేశ్వరమ్మను దాసుగారి కొసఁగి 1914 సంవత్సరమున వివాహ మొనర్చిరి. ఆ మహాసాధ్వియు సముద్రమునఁ బడిన వడగండ్లవలె దాసుగారి మనంబున లీనమయ్యెను.

లింగమూర్తిగారు 1914 సంవత్సరమునఁ దమ విద్యాభ్యాసమును ముగించి యుద్యోగమునకు యత్నించి పలుతావుల విఫలులైరి. ఒకరోజు కాకినాడ రైలుస్టేషనుకు షికారుకు రాగా నగుపడిన బాల్య మిత్రునితోఁ బ్రసంగించుచుండిరి.

ఇంతలో నా స్నేహితుని జనకులును, డిప్యూటికలెక్టరు పదవి యం దున్నవారును, ప్రస్తుతము కాకినాడనుండి కర్నూలుకు మార్పబడినవారును నగు నిట్టల రామమూర్తినాయుడుగారు వీరినిఁజూచి తమ తనయు నడిగి తెలిసికొని, తాము చనునున్న కర్నూలు మండలమునకు వచ్చిన నుద్యోగ మిప్పింతుమని సెలవిచ్చిరి.

1915 లో దాసుగారు శ్రీ నాయుడుగారి వాత్సల్యమున ద్రోణాచలం తాలూకాఆఫీసులో గుమాస్తాగాఁ బ్రవేశించిరి. అప్పటి నుండి మార్కాపురము మొదలగు పలుతావులఁ బనిఁజేసి 1919 లో రివిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరుగా నియమింపఁబడిరి.

పిదప 1922 లో సెటిల్ మెంటు రివిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరుగా అనంతపుర మండలమునకు మార్చఁబడిరి. అచ్చట వీరు పుష్కలముగా ధన మార్జించి సర్వసౌఖ్యము లనుభవించుచు

"జనక గురుల నైనఁ జంపు నర్థమునకై
ప్రాణమైనవిడుచు భార్యకొఱకు
నట్టి భార్య పురుషు డతిథిశుశ్రూషఁ జే
యించి గెలుచు నజితు నీశు నైన."

అను భాగవతధర్మమునూహించి యతిథి యభ్యాగతుల నాదరించుచు సుఖముగఁ గాలము గడుపుచుండిరి. వీరి కిప్పటికి రాముఁడు, త్రిపురసుందరి, కృష్ణుఁడు నను ముగ్గురుబిడ్డలు జనించిరి.

కామినీ కాంచనముల రెంటిని జయించిననే పరమేశ్వరసాక్షాత్కార మబ్బును. ఈరెండును మహాపురుషుల నైన నజ్ఞులనొనర్పఁ జాలినవి. విశ్వామిత్రాది మహర్షులు సైతమైహికభోగముల రోసి, విరాగులై కొండల నాశ్రయించి, యినుపకచ్చడముల బిగించికట్టి, యుగ్రతపముఁజేయుచు నీ రెంటియొక్క శక్తి నతిక్రమింపలే కుండిరన, సాధారణగృహస్థులయవస్థఁ జెప్ప నక్కఱయే యుండదు. దాసుగారును గామదాసుగా స్వల్పకాలము మారిరి. కారణజన్ములగు మహాపురుషుఁడు గనుక గాధిసూనురీతిఁ దాత్కాలిక మోహము నుండి బయటఁబడఁ గలిగిరి. మహాత్ముల చరిత్రము లెందును విపరీతములు విచిత్రములు. అనేకవత్సరములు కామియై కామినీసేవ నొనర్చిన వేమన, యొక్క క్షణములో విరాగియై పరమజ్ఞాన మంది వేమనయోగిగా మారెను. అట్టులే దాసుగారి నడతయుఁ బరివర్తన మందెను.

ఇప్పటినుండియే దాసుగారు యధార్థముగ లోకసేవ నొనర్పఁ గడఁగుటచే దాసుగారను నామము సార్థకమైనది.

---

౬. దిగంబరస్వామి

బ్రహ్మచర్య, గృహస్థ, వానప్రస్థ, సన్న్యాసాశ్రమముల నాల్గింటిలోఁ గడపటియాశ్రమము మిగులఁ గష్టతమము. అసిధారా వ్రతమువంటిది. దీనంగల నియమములు పెక్కు. లవలంబింప సుగమము లుగావు. దృష్టి పూతముగా నడు గిడవలయు. వస్త్రపూతజలము ద్రాగవలయును. సత్యపూత వచనము బలుకవలయును. మనఃపూత కార్య మాచరింపవలయును. భిక్షాన్నముఁ దినవలయును. నిస్సంగుఁడై నియమితేంద్రియుఁడై యాత్మరతుఁడై సమదర్శనుఁడై యొక్కరుండ, యుమ్మహిఁ గ్రుమ్మరుచు విజనస్థలంబున విడియుచుండవలయును. ఇట్టి యతులలోఁ బరమహంస యుత్కృష్టుఁడు. అతఁడు విద్వాంసుఁడయ్యు బాలునిరీతిఁ గ్రీడించు, నిపుణుఁడయ్యు జడునివడువున వర్తించు, పండితుఁడయ్యు నున్మత్తురీతిం భాషించు, వేదార్థనిష్ఠుఁడయ్యు ననియ తాచార మవలంబించు. మహాత్ములగు పరమహంసలు లోకము గుర్తింపకుండునట్లు బాలురీతి నున్మత్త భంగి మూఁకవిధంబున పిశా చంబుల చాడ్పున దిగంబరులుగ గ్రుమ్మరుచుందురు.

అనంతపురము జిల్లా బెల్లుప్ప యను గ్రామమున నొకదినమున నొక పిచ్చివాఁడు, దిగంబరి వచ్చి చేరెను. నల్లనిశరీరచ్ఛాయయు, జడలుగట్టిన శిరోజములును, వజ్రనిర్మితమో యనదగు శరీరపటుత్వ మును, గలిగి చూపరులను భీతిఁ గొలుపుచుండెను. వీనింజూచినం తనే బాలురును బిచ్చియెత్తి వెంటాడిరి. గ్రామమునఁ గల పిన్న పెద్దలు వందలకొలఁది దిగంబరునిచుట్టు మూగిరి. ఒక కమ్మరివాఁడు కఱ్ఱులు గాయుచుండ దిగంబరిని నిష్కారణముగ నాకఱ్ఱులఁదన శరీర మున కంటించుకొనిన నాపద వొరయకుంటఁ గాంచి పిచ్చి దిగంబరిని దిగంబరస్వామిగ భావించిరి. అతఁడట్టుల బహుజనపరివృతుఁడై వీథుల

దిగ్భ్రమ్మరుచు నొక దేవాలయసమీపమున కనుదెరచెను. పల్లెటూళ్లలోఁ బ్రభుత్వోద్యోగీయులు దేవాలయమండపములయందు విడియుట యాచారముగాన సెటిల్మెంటు రివిన్యూఇన్స్పెక్టరుగా రగు మన దాసుగా రాదేవాలయమున విడిసియుండిరి.

అప్పుడే పొలమునుండి వచ్చినవీరు పెద్దగుంపుగమూగిన జనమును జూచుచు దేవాలయద్వారమున నిలువఁబడియుండిరి. జనాగ్రగామియగు దిగంబరి దాసుగారినిఁ జూచినంతనే మందహాసమొనరించి కరములఁజాచి యాలింగనముఁ గావించుకొని కౌగిటం బొదివి యొక వేదికపైఁ గొలఁదికాలము పరుండి కొంతసేపునకు దాసుగారిని విడిచి యెటకేనిం జనియె.

లింగమూర్తిగారును స్మృతిలేకయట్లె యరుగుపైఁబడియుండి యొక గంటకుబిదప లేచునప్పటికి జనసమూహముగాని దిగంబరుఁడు గాని లేరు. ఒక రిద్దరుమాత్రము వీరిచెంత వేచియుండిరి.

తాము దిగంబరయోగి కౌగలించుకొనినంతనే స్మృతిఁ దప్పితి మనియు, నిందుఁ దమ కొక స్వప్నమయ్యె ననియు, నయ్యది తమ పూర్వజన్మవృత్తాంతమని తమకు స్ఫురించుచున్నదనియు, దాసుగారు దాపున వేఁచియున్నవారి కెఱింగించిరి.

తాము గాంచిన స్వప్నము నీరీతిఁ జెప్పిరి. ఒక భయంకరారణ్య మధ్యమున నొకపర్వతము. దానిమీద నొక కుటీరము. కొంతదూరమున నొకకోనేరు. దానిచెంత గొఱ్ఱెలమేపు నొక బాలుఁడు. ఇంతలో మార్గాయాసముచేఁ గడుబడలిన వృద్ధుని రాక.

ఆవృద్ధుఁడు బాలుని సమీపించి యాహారము నర్థించెను. బాలుఁడు పర్ణశాలంజూపి వృద్ధులగు తనతలిదండ్రులం దరించి భోజనముఁ గూర్తురని వచించెను. వృద్ధుఁడా వృద్ధుల యాచించి విఫల మనోరథుండనైతి నని యెఱింగించెను. మూఁడుదినములుగా భోజనము లేదని వచించుచు నుస్సురని కూలఁబడియెను. బాలుఁడు జాలినొంది తనకు మధ్యాహ్న భోజమునకుగా నుంచుకొనియున్న రొట్టెను

వెన్నను శీఘ్రముగ గొనివచ్చెను. ఆపాంధుఁడు మిగుల సంతసించి "నాకుసగమురొట్టె తృప్తినొసంగఁగలదు. మిగతసగము నీవు భుజింపు" మని యిచ్చి తనభాగమును దిని యాకలిఁ దీర్చుకొని, "కుమారా! నీయుపకారబుద్ధికి నే మిగులసంతసించితి. ఈపుణ్యమువలన నీదేహాంత మందు మహోత్కృష్ట జన్మమంది వేలకొలఁది జనుల కిట్లే యుపకార మొనర్తువుగాక" యని దీవించి తనదారినిఁ బోయెను.

వీరికి స్మృతి కలిగినప్పటినుండియు మతి చలించినవానివలెఁ దోఁచిన జనులం జేరి వారి భూతభవిష్యద్వర్తమానములఁ జెప్ప మొదలిడిరి.

ఇప్పటికి వీరి కిదివఱకున్న ముగ్గురు బిడ్డలుగాక కమల యను స్త్రీశిశువు పదునాల్గుదివసంబుల క్రింద జనించియుండెను. బాలెంత రాలగు వీరి ధర్మపత్ని సంగమేశ్వరమ్మ తమనాధుని మార్పుఁగాంచి పిచ్చియెత్తిన దని భయమంది, తమ తండ్రిగారికి తంతివార్త నంపి పిలిపించుకొనియెను. వారును జామాతృస్థితికి వగఁజెంది వీరిచే రెండు మాసములు సెలవుఁబెట్టించి తమ గ్రామమునకుఁ బిలుచుకొనివెళ్ళిరి.

ఈ రెండుమాసములలో శరీరము స్వస్థతఁజెంద వీరు తిరిగి యుద్యోగమునఁ బ్రవేశించిరి. భార్గవరాముని తేజము దశరథరాముని యందుఁ బ్రవేశించిన విధముగ దిగంబరస్వామివారి మాహాత్మ్యము దాసుగారియందుఁ జొచ్చి సుస్థిరముగ నిలిచెను.

లోకమున భక్తి శూన్యమగుటగాంచి తమ యాశ్రమ నియమముల ననుసరించి తామెట్టి సంబంధమును లోకముతోఁ బెట్టుకొనరామిచే కరుణాలుఁ డగు దిగంబరుఁడు దాసుగారిచేఁ దనసంకల్ప మీడేర్పనెంచి తమచిరకాలసముపార్జితయోగశక్తిని వీరికిఁ గటాక్షించి చనిరి. నాటఁగోలె లింగమూర్తిగారు పూర్తిగ పరిణామమొందిరి. లోకకళ్యాణముకొఱకుఁ దమకు దిగంబరస్వామి ప్రసాదించిన నూత్న తేజమును వినియోగింప నిశ్చయించెను. రాత్రింబవళ్లు వీరిచుట్టు జనులు గుంపులు గుంపులుగా మూగ నారంభించిరి.

---

౭. అన్న సత్రస్థాపనలు.

మనపూర్వు లొక్కొక్క రొక్కొక్క ధర్మము నామూలాగ్రముగఁ బాలించి యైహికాముష్మికముల నంది సుఖించిరి. హరిశ్చంద్ర చక్రవర్తి సత్యమును బాలించి సర్వకష్టముల కోర్చి యీశ్వరు మెప్పించె. దానశీలుఁడగు రఘుమహారాజు తనపత్నిని బ్రహ్మచారి రూపమున యాచించిన పరమేశ్వరున కర్పించి యీశ్వరకటాక్షమును బడసెను. శిబి కర్ణ దధీచులు తమప్రాణములను, ప్రాణప్రదములైన వస్తువులను ధారవోసిరి. రంతిదేవుఁడు రాజ్యచ్యుతుఁడయ్యును, ధనాభావదుఃఖము ననుభవించియు, నభ్యాగతిగఁ జేరిన చండాలునకు సైత మాహార మిడి విష్ణుప్రీతి నార్జించెను. అట్టివారు సర్వకాలముల సర్వదేశముల నాదర్శకపురుషులు. కనుకనే బలి వామనునకు పాదత్రయభూదానము గావించునపుడు కులగురువగు శుక్రాచార్యునిచే వారింపఁబడి.

"కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే
వా రేరీ సిరిమూటఁ గట్టుకొని పోవంజాలిరే భూమిపైఁ
బేరైనం గలదే శిబిప్రముఖులుం బ్రీతిన్ యశఃకాములై
యీరే కోర్కులు వారలన్ మఱచిరే యిక్కాలమున్ భార్గవా."

అనిచెప్పి దానమిచ్చెను.

దానములలో నెల్ల నన్నదానము సర్వజనసమాదరణీయము. ప్రాణముగల ప్రతిజంతువున కాహార మత్యవసరము. అన్నదానమునఁ గలుగు భూతతృప్తి మఱి యేదానమునను గలుగఁబోదు. ఎట్టి దురాశాగ్రస్తునైన నన్నదానమున దృప్తుంజేయఁగలము.

సహజముగ ననంతపుర మండలము బీదదేశము. తఱచు క్షామ బాధితము. 1923-24 సంవత్సరములయందు క్షామ మాజిల్లా యందుఁ జెలరేగి తాండవించెను. బీదలగు బహుజను లన్నోదకములు దొరకకపోవుటచే మలమల మాడి పలుకష్టములకు లోనుగావలసిన వారైరి.

పల్లెగ్రామములం దీ కాటకబాధ మిక్కిలి కంటకమయ్యెను. లింగమూర్తిగారి హృదయము సహజముగ కోమలము, విశాలము. చిన్ననాఁటినుండి మానసికపూజ నొనర్చుటచే మఱింత సున్నితమయ్యెను.

"ఆత్మౌపమ్యేన సర్వత్ర సమం పశ్యతియోఽర్జున
సుఖంవా యదివాదుఃఖం సయోగీ పరమో మతః."

"ఎవఁడు సర్వభూతసుఖదుఃఖములను దన సుఖదుఃఖములుగాఁ దలఁచునో యట్టి యోగి నాకు సమ్మతుఁడు, జ్ఞానులందఱియందు నుత్తముఁడు" నని భగవద్గీతయందు కృష్ణుఁడు వచించియున్నాఁడు. సర్వభూతహిత మాచరించుట భక్తుని ప్రధానలక్షణ మగుటచే లింగమూర్తిగారు బీదలదుఃఖముఁ దీర్ప సమకట్టిరి.

తా మేగిన ప్రతిగ్రామమునందును, శ్రీమంతులఁ బిలిపించి భక్తిభావము లుద్రేకించునట్లుపన్యసించి, వారు భోజనముచేయుముందొక్కమానవునకు సరిపడు నాహారము నిత్య మొసఁగునట్లు ప్రమాణముఁ జేయించెడివారు. గ్రామమునందుండు కులీనుఁ డగు యాచకు నొకని నీ యాహార మడిగితెచ్చి తన కుటుంబమునకు సరిపడునది మిగుల్చుకొని శేషించిన పదార్థము నాగంతులగు పాంథుల కిడునట్లు నియమించెడువారు.

ఈ యేర్పాటువలన నెట్టి సంకటముగాని యాడంబరముగాని లేనందున నిప్పుడును వారిచే స్థాపింపఁబడిన యన్నసత్రములు జరుగుచునే యున్నవి. ఇట్లు వీరు పనిమీదవెళ్ళిన ప్రతిగ్రామమునను, నన్నదానము జరుగు నేర్పాటుఁ గావించిరి. పినాకిని పత్రికయందు వీరి యన్నసత్రస్థాపనలఁ గూర్చి యిట్లు ప్రకటింపఁబడియెను.

"పినాకిని" - ౧౯౦౮ ఏప్రిల్ ౧౨ తేది.

"లింగరాజు అనువారు సుమారు రెండుమాసముల క్రిందట సెటిల్‌మెంటు ఇనస్పెక్టరుగా నీప్రాంతములకు వచ్చినట్లు తెలియు

చున్నది. వీరు తిరిగిన పల్లెలలో ప్రతిచోటను నఖండమిత్రత్వము దుర్జనరాహిత్యము సన్మార్గవర్తనము నుపదేశించుచున్నారు. ఇవిగాక వీరు ప్రతిపల్లెయందును, నిరంతరాన్నదానము జరుగునట్టి అన్నసత్రములు స్థాపించినారు. నేను కాంగ్రెసు ప్రచారమునకై కళ్యాణదుర్గము తాలూకాలో ప్రతిపల్లెయందును సంచరించుటచే నేడీ ముదిగల్లు గ్రామమునకు వచ్చినాను. ఇచ్చటకురాగానే నేజేయు పనులేమియు నాకగుపడలేదు. ఎందుకనగా గ్రామములోని ప్రజల యైకమత్యము, మిత్రత్వము, అన్యోన్యసహోదరవాత్సల్యము, అసూయలేమి, పాపభీతి, ధర్మప్రవర్తనము జూడ నాకు చాల హర్షమైనది. ఇదివర కీలాటి గ్రామము నెచ్చటనుఁ జూచియుండలేదు. ఈయేర్పాటులన్నిటికిని కారణభూతు లెవరై యుండవచ్చునా యని విచారింపగా మన లింగరాజుగారి యసమాన తత్త్వోపదేశ మని తేటపడినది. ఈలింగరాజు తత్త్వోపదేశములన్నియు ముఖ్యముగా మూఁడు విషయములలో నిమిడియున్నవి. అవియేవనగా పరధనాపేక్ష పరస్త్రీగమనము పరస్పరశత్రుభావము వీనిని ఖండించి నిరంతరము ప్రతిమానవుఁడు సన్మార్గవర్తనుఁడై ధర్మచింతనమందుఁ దవిలి హింస, అసత్యము త్యజింపజేయుటయే వీరి ముఖ్యోద్దేశముగాఁ దోచుచున్నది. ఇట్టి తత్త్వమును వీరు ముందు అవలంబించి ప్రజలకు సదా బోధించుచుండుటచే ప్రజలకు వీరియం దిట్టిఆకర్షణ కలుగుటకు కారణమని తోచుచున్నది. దీనివలననే వీ రీజిల్లాకువచ్చిన కొలఁది కాలముననే ఈక్షామకాలము ననుసరించి జరుగుచున్న పది అన్నసత్రములు స్థాపింపగలిగినా రని విన్నాను. నిన్నటిదినము పదునొకండవ సత్రము కళ్యాణదుర్గ లో స్థాపించిరి. ఈరీతిగా త్వరలోనే యీ జిల్లాలో ప్రతిగ్రామమునందును నిట్టి సత్రములను స్థాపించవలెనని ప్రయత్నము చేయుచున్నారని విన్నాను.

24-3-24
ముదిగల్లు, } (Sd) సొంపల్లి వేంకటరమణయ్య చౌదరి."

పినాకిని పత్రికయందుఁ బ్రకటింపఁబడిన రీతి వీరు నూటికి పైగా నన్నసత్రస్థాపనలు గావించిరి. పిన్నపెద్దలు, ముఖ్యముగా బీద జనులు, వీరియెడఁ గృతజ్ఞులై భక్తిభావమున మెలఁగఁజొచ్చిరి.

---

౮. తారకమంత్రోపదేశము.

"రామతారక పావనరామ నామ
మెంత పాపంబు నడగించు నెంత యఘము
శ్వపచు డైనను జేయగాఁ జాలఁ డనఁగఁ
దత్ప్రభావంబు నెన్నంగఁ దరమె నాకు."

"అనవరత రామనామకీర్తన పరుండు
వెనుకటి యఘంబులఁ దలంచి వెఱవవలదు
ఘనత నేనుఁగు నెక్కి కుక్కలను గాంచి
భయపడఁగ నేల మనుజుఁ డో పంకజాక్షి."

"నిరతంబు రామనామ । స్మరణంబునకంటె మోక్షసాధన మితరం
బరయంగ లేదు ధరలో। బరమసులభమైతగు సదుపాయం బబలా!"

(సీతారామాంజనేయము.)

తొల్లి యొకప్పుడు పార్వతీపరమేశ్వరు లేకాంతమున నున్నతఱిఁ బతింజూచి "నాథా! మీరు సర్వలోకాధిపతులు. సృష్టిస్థితిలయకారణులు. మీరు సదా మనంబున నేదో ధ్యానించుచుండునట్లు దోఁచు. ఆధ్యానం బెట్టిదో చెప్పనగు నేని యానతీయ వలయు" నని గిరిజ వేడెను.

"అహర్నిశల యందును నను క్షణమును శ్రీరామ మంత్ర మను తారక మంత్రరాజమును జపించుచుందుదు. ఆ మంత్ర మాహాత్మ్యం బాకర్ణింపుము. కుక్కమాంసమును దిను చండాలుఁ డేనియు రామమంత్రము హరింపఁ జాలని పాపముఁ జేయఁ జాలఁ డన దాని ప్రభావ మిట్టిదని వర్ణింప నాకగునే! ఏనుఁగు నెక్కిన మనుజుఁడు కుక్కలఁగాంచి యేవిధముగ భయపడనవసరము లేదో యట్లే రామ

రామ జపపరాయణుఁడు తాను వెనుకఁ జేసిన పాపములఁగూర్చి చింతింప నవసరము లేదు. ప్రపంచమున నెంత వెదకినను రామనామ జపమున కంటె మోక్షసాధనము వేరొండు లేదు. ఇది మిగుల సులభము." అని పరమేశ్వరుఁ డానతిచ్చెను.

ఆర్యులు 'ఓం నమోనారాయణాయ' యను నష్టాక్షరి మహామంత్రమునుండి 'రా'యును 'ఓంనమఃశివాయ' యను పంచాక్షరీ మంత్రమునుండి 'మ'యును దీసి 'రామ'యనిఁ తారక మంత్రమును గూర్చిరి. ఈ యక్షరద్వయము మంత్రద్వయమునకు జీవము అష్టాక్షరినుండి 'రా' ను దొలఁగించిన 'ఓం నమోనాయణాయ' యగును. అట్లులే శివమంత్రమునుండి మా నుదీసిన 'నశివాయ' యగును. రెండు మంత్రములును వికృతిఁజెంది యమంగళములుగఁ బరిణమించును.

కలియుగనారదుం డగు భక్తశిఖామణి త్యాగయ్యగారు "సీతారామా! నీయెడ ప్రేమరహితులకు నీనామరుచి తెలియునా?" యని గాన మొనర్చిరి. దీని మధురిమ భక్తుఁ డొక్కఁడే గ్రహింపఁ గలఁడు. గాంధిమహాత్ముఁడును తారకమును జపించి తరించుచున్నాఁడు.

రావణవధ నొనర్చి యయోధ్యంజేరి, పట్టాభిషిక్తుఁడై సీతా లక్ష్మణభరతశత్రుఘ్న సమేతుఁడై నిండోలగంబుననుండి తనకు యుద్ధమున సహాయము సలిపిన కపిభల్లూకములను, రాక్షసులను దగినరీతి బహూకరించి కపిశ్రేష్ఠుఁడును, నవవ్యాకరణవేత్తయు నను పమ భక్తుఁడును, రామకార్యధురంధరుండును నగు హనుమంతున కెట్టి బహుమతియు నొసంగక మిన్నకుండెను. సీతాదేవికి నాథుని చెయిదము రుచింపమిఁ, దనమెడనున్న ముక్తాహారమును జేతఁగొని యాంజనేయు నకిచ్చుటకు భర్తయాజ్ఞ నపేక్షింప శ్రీరాముఁ డంగీకరించెను. జానకి యా హారమును వాయునందనున కొసఁగెను.

దానిని భక్తితో నందుకొని వాయుసూనుఁడు హార మచ్చటనే తెంపి యొక్కొక్క ముత్యము నమలి యుమియుట సీతచూచి హనుమంతుని యవివేకమున కచ్చెరువంది జాతిగుణము మానలేకుండెనని

యెంచి విమనస్కు యయ్యెను. శ్రీరాముఁ డామె మనోభావము నెఱింగి "ఆంజనేయా! జానకి ప్రీతితో నిచ్చిన నీ యమూల్యహార మిట్లేల బాడుసేయుచుంటి" వన "అయ్యా! ఈ ముత్యములయందు రామనామ మాధుర్య ముండునేమోయని వెదకుచుంటి" నని బదులొసంగ సీత వానిభక్తి కచ్చెరువంది రాముఁ డేల యాతని నందఱుఁబోలె బహూకరింపనిదియు నెఱింగెను.

ఒక్కతూరి రామనామామృతమును జవిచూచిన భక్తునికిఁ దదితరములన్నియు వేమువలెఁ జేదుగఁదోఁచు. దీనిరుచిందవిలి యొడలుమరచి యానందమున దాండవము గావించినవార లెందఱో కలరు.

"'రా'కలుషంబులెల్ల బయలంబడఁద్రోచిన 'మా' కవాటమై
దీకొని ప్రోచునిక్క మిది ధీయుతులెన్న, దదీయవర్ణనల్
గైకొని భక్తితో నుడువఁగానరుగాక విపత్పరంపరల్
దాకొనునే జగజ్జనుల దాశరథీ! కరుణాపయోనిధీ!

చిక్కనిపాలపై మిసిమిఁ జెందిన మీఁగడఁ బంచదారతో
మెక్కినభంగి నీ విమల మేచక నామసుధారసంబు నా
మక్కువ పళ్లెరంబను సమాహిత దాస్య మనేటి దోయిటన్
దక్కెనటంచు జుఱ్ఱెదను దాశరథీ! కరుణాపయోనిధీ!"

అని భద్రాద్రిరామదాసుగారు రామనామ మాహాత్మ్యమును, మధురిమయు దా మనుభవించిన విధమున వర్ణించిరి.

ఎట్టి మహాపురుషునకైనను జ్ఞానమబ్బవలెనన్న గురువు దొరకవలెను.

"గురువులేక నెటువంటి గుణికి గుదురఁబోదు జ్ఞాన"మని త్యాగయ్యగారు చాటినటుల నిట్టి మహామంత్రములు గురుముఖముగ లభించిననే యమూల్యమగును. లేనిచో నిట్టిమంత్రజప మొనర్చుట నిష్ఫలము. అందువల్లనే కబీరుదాసు రామానందయోగిచేఁ బలునిడుమలకు లోనై మంత్రమును సంపాదింప వలసివచ్చెను. ఇట్టి దివ్యమంత్రము మన దాసుగారి కప్రయత్నముగ నయాచితముగ దిగంబరయోగి యాలింగనమువలెనే లభ్యమయ్యెను. అదెట్లనిన,

పదిసంవత్సరముల వయస్సుగల బాలయోగియొకరు తనచుట్టు వందలకొలఁది జనులు మూగియుండ నొక యూరినుండి వేరొక యూరికిఁ బోవుచుండెను. ఆయూరివారందఱకు భోజనాదులఁ గూర్చుచుండిరి. అబ్బాలుఁడు శైశవక్రీడలందేలుచు నొకనాఁడు మన దాసుగారుండు చెట్టూరుగ్రామమున కరుదెంచి చెట్టున కొకయుయ్యాల వైచికొని యూగుచుండెను. దాసుగారు సైకిలుపై వెళ్లుచుండఁ బ్రతివారి 'నోరే'యని పిలుచు స్వభావముగల బాలయోగి 'ఒరే! ఇక్కడికి రారా!' యని వీరినిఁ బిలిచిరి. దిగంబరాలింగనమునాఁటి నుండియుఁ బ్రపంచమును లెక్కసేయని వీరు విసిగికొనుచు నితరుల ప్రోద్బలమున బాలునియొద్దకు వెళ్ళగా నతఁడు దాసుగారిని షికారు నకు రమ్మని పిలిచిరి. తానొక గుఱ్ఱమునెక్కి దాసుగారు సైకిలుపై వెంటనడువ దాదాపు రెండుమైళ్లుపోయి యొక దిగుడుబావికడ దిగిరి.

పిదప దాసుగారి కేమయిన మంత్రములు వచ్చునా యని యడిగి రావని తెలిసికొని తారకమంత్ర ముపదేశించి యనుగ్రహించిరి.

తనచుట్టు రాత్రింబగళ్లు మూగి భక్తితో సకలోపచారంబు లొనర్చు వందలకొలఁది భక్తుల వదలి ప్రథమమునఁ దన చెంతకురా నిరాకరించిన దాసుగారికి మంత్రోపదేశమిచ్చుట యాశ్చర్యముకదా! కారణజన్ముల కిట్లే సర్వము సంఘటించును.

అదిమొదలు దాసుగా రన్నసత్రస్థాపనలతోఁ దృప్తిసనక శ్రీరామ సప్తాహములు, దేవాలయ నిర్మాణములు, జీర్ణాలయోద్ధా రణములు మున్నగు మహాత్కార్యము లాచరింపఁ బ్రారంభించిరి.

తెల్లవారుఝామున రామభజన సలుపుచున్న కంచెర్ల గోప న్నను కబీరుదా సనుగ్రహించి రామమంత్ర ముపదేశించినటుల చిన్న నాఁటఁగోలెఁ దాఁజేయు మానసికపూజామహిమను దాసుగారి చిత్తము పక్వముకాగా భక్తుల నుద్ధరింప వేచియుండు పుండరీకా క్షుఁడు వీరి కీరీతి మంత్రోపదేశ మిప్పించెను.

౬. సప్తాహములు.

అభిమన్యుపుత్రుఁడగు పరీక్షితుఁ డొకనాఁడు వేఁటతమకంబున నడవులకరిగి మృగముల వధించి డస్సి యెచ్చటను జలాశయముఁ గానక శమీకమునియాశ్రమమునం జేరి యందుఁ గన్నులు మూసికొని సమాధియందుఁ గూర్చుండిన యమ్మునిం గాంచెను. భూపతియగు తనకు ముని యర్ఘ్యపాద్యాది యర్హమర్యాద లొనర్పకుండుటయుఁ, ద్రావ జలమర్థించియుఁ బ్రత్యుత్తరము బడయమిని, గినిసి, సమీపమునన్న యొక మృతోరగకళేబరమును వింటికోపున నెత్తి ముని మెడం దగిలించి హస్తినాపురముఁ జేరెను. శమీకపుత్రుఁడగు శృంగి మునిపుత్రులచేఁ దనతండ్రికి జరిగిన యపకృతిఁ దెలిసికొని కోపమున

"ఓడక వింటికోపున మృతోరగముంగొనివచ్చి మారుమా
టాడకయున్న మజ్జనకు నంసతలంబునఁ బెట్టి దుర్మద
క్రీడఁ జరించురాజు హార కేశవు లాగినఁ జచ్చు నేఁటితో
నేడవనాఁడు తక్షకఫణీంద్రవిషానలహేతిసంహతిన్॥"

అని బెట్టిదమగు శాప మిచ్చెను.

వృద్ధముని సమాధిఁ జాలించి పుత్త్రశాపముఁ దెలిసికొని తనయు నధిక్షేపించి, కలిని ధిక్కరించి ధర్మంబును నాలుగు పాదంబుల నడపిన పరీక్షితు దుర్మరణమునకు వగచి, శాపముఁ గ్రమ్మరింప వినియోగించి, సాధ్యము కాకునికి శాపవృత్తాంతమును రాజునకుఁ దెలియఁజేసెను.

పరీక్షితుఁడు దాఁ జేసిన యవినయమునకుఁ జింతించి మునిశాపమనుభవింపక తీరదని త్రిలోకపూతయగు గంగాతీరమునఁ బ్రాయోపవిష్టుండగుటయు నలుదిశలనున్న మహర్షిపుంగవులు రాజునకురానున్న దుర్మరణంబు విని తమసానుభూతిఁ దెలుపుటకు విచ్చేసిరి.

వారలకెల్ల నర్హమర్యాదల జరిపించి నమస్కరించి, "చూడుఁడు నాకళ్యాణము-పాడుఁడు గోవిందుమీఁది పాటలు, దయతో-నాడుఁడు హరిభక్తులకథ - లేడహములలోన ముక్తికేగెద నిచటన్" అని మనవి

సలుప వారట్లు సప్తాహంబులు భాగవతము వినిపింప రాజు జ్ఞానమంది తరించెను.

కనుక ముముక్షుత్వ మపేక్షించువారు డేడురోజులలోనే విష్ణుం బూజించి ధ్యానించి తత్కథలాకర్ణించి తద్భక్తుల నాదరించి సేవించి చరితంబు లాలించి మోక్ష మందఁగలఁ డనుటకుఁ బరీక్షితుని కథయే దృష్టాంతము.

నాఁటినుండియే సప్తాహక్రతువు లాచరణలోనికి వచ్చెను. పరీక్షితునివలె మనమును వైరాగ్యమంది భక్తిశ్రద్ధలతో నీశ్వరుఁ బూజించి, పాడి, యాడి, ధ్యానించి, ముక్తులగుట కిది చక్కనిరాజ మార్గము.

అలంకరింపఁబడిన యొక మందిరమున శ్రీరామపటముఁగాని విగ్రహములుగాని యుంచి త్రికాలముల సహస్రనామపూజలు గావించుటయు, సర్వుల కన్నదాన మొనర్చుటయు, నహర్నిశాదులయం దెడతెగని రామభజనఁ జేయుటయు, వివిధపురాణకాలక్షేపములును, సప్తాహమునందుఁ జేయఁబడు ముఖ్యవిషయములు. నవగ్రహజపములు, హరికథలు, నుత్సవములు గూడ నీయజ్ఞకాలమున నొనర్తురు. ఇవి ప్రజల నాకర్షించుట కంగములుగ నేర్పరుపఁబడినవి.

రామదాసు కీర్తనలు, త్యాగయ్యగారి కృతులు, నారాయణతీర్థులవారి తరంగములు కష్టతరమగు రాగతాళనిబంధనలతోఁ జెప్పఁబడియుండుటవలన సప్తాహమునకు వచ్చు ప్రతివ్యక్తియు భజనయందుఁ బాల్గొనుటకు వీలుగాకుండుటచే నామభజన మాచరణలోనికి గొనిరాఁబడినది.

"గోవిందరామరామ గోపాలహరిహరి" యని పరమేశ్వరు నామగాన మొనర్ప నెల్లరకు సుసాధ్యంబు. ఒక మతమున నీ నామభజనమే శ్రేష్ఠమని యెన్నఁబడును.

ఒక స్వాములవారు మార్గమునఁ జనుచుండ నొకభక్తుఁడు "గోవిందంభజ గోవిందంభజ గోవిందంభజ మూఢమతే" యని శంక

రాచార్య భజగోవింద శ్లోకముల నతి శ్రావ్యముగఁ బాడుచుండఁ జూచి వాని భక్తి తత్పరతకు సంతసించి "'భజగోవింద' యనునంతలో 'గోవింద గోవింద' యని రెండుపర్యాయము లనవచ్చును. భజయని యుచ్చరించి కాలమును వృథసేయక శ్రీహరిదివ్యనామస్మరణఁ గావింపు" మని యుపదేశించిరి.

కనుక రాగతాళనిబంధనలకు లోనుగాని నామభజనము సులభమును, సర్వజనసాధ్యమును, విశేష ఫలప్రదమును నయియున్నది.

ఆ నామభజన కనువగు భజనకీర్తనల ననుబంధమునఁ జూడ నగును. (Appendix I)

మన దాసుగారు ముదిగల్లు, కళ్యాణదుర్గము, గంగవరము, సిర్పి, అనంతపురము మున్నగుచోట్లఁ బెక్కుసప్తాహము లాచరించిరి. బళ్ళారిమండలమునఁ గల అనకనహాలు, ఎరిడికేర యను గ్రామంబులందు సప్తాహములు గావించిరి. వీనినిగూర్చి పినాకినియం దిట్లు ప్రకటింపఁబడియెను.

పినాకిని:- ౧౯౨౮ సెప్టెంబరు ౬ తేది.

"అనంతపురం జిల్లాలో పలువురు బీదల కన్నదానము జరుగుటకు పెక్కు గ్రామముల నన్నసత్రములు స్థాపించి యందుకు సహాయముగా నుండుటకుఁ బెక్కు దేవాలయ ప్రతిష్ఠలు చేయించి ముదిగలు, గంగవరం, శిర్పి, పెనకలపాడు, వగైరా గ్రామాదులలో సప్తాహములు పదింటిని జరిపి, యనేకవేల బీదల కన్నదానము లీకష్టకాలంబునఁ గలిగించిన శ్రీ లింగరాజుగారు అనంతపురం గ్రామములో శ్రీరామ సప్తాహముఁ జేయుటకు, కొద్దిరోజులలో రాఁబోవుచున్నారని తెలిసినందుకు చాలా సంతోషముగా నున్నది." —

దీనింబట్టి యనంతపుర మండలమున వీరి సత్కార్యము లెంత విరివిగా సాగినవో తెలియనగును. ఇక వీరి కార్యములందు జరిగిన విశేషములఁ గొన్నిటినిఁ దెలిపెదను.

(1) ముదిగల్లునందు శివాలయోద్ధరణ మొనర్చినపిదప శ్రీ రామ సప్తాహము జరుపువిషయమున నీశ్వరునకు లక్షబిల్వార్చనఁ గావించుచుండ నొకనవనాగరకుఁడు "రాతియం దేమికల"దని యాక్షే పించెను.

దానిపై "ఇందుగలఁ డందులేఁ డని సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుం డెందెందు వెదకిచూచిన నందందే కలఁడు దానవాగ్రణి వింటే" యను ప్రహ్లాదవాక్యములు జ్ఞప్తికి రాగా, భగవంతుఁ డున్నది లేనిది తాఁ జూపెద నని మూఁడుమల్లికాసుమంబు లందుకొని, "సృష్టి స్థితిలయకారణుఁడును, ఆదిమధ్యాంతరహితుఁడును నగు భగవంతుఁడు బ్రహ్మమొదలు పరమాణువువఱకుఁగల సమస్తచరాచరప్రపంచమునం దిమిడియుండుట నిక్కమేని యిట్టిదేవాలయోద్ధరణాదిసత్కార్యము లీతనికిఁ బ్రియమేని నాసర్వాత్మకుని తేజ మీలింగమం దిసుమంతయైనఁ గలదేని నీ పుష్ప మిట్లే గాలియందుఁ దేలి నిలుచుగాక" యని యొకపుష్పమును విసరివైచెను. భగవదాస్తిక్యపరీక్ష సఫలమయ్యెను. ప్రజలహర్షధ్వానములు మిన్నుముట్టెను. వారము దినములవఱకు పుష్ప మట్లే వాడక గాలియందు నిలిచియుండెను. ఈ విషయమై పెద్దాపురమున వీరిపై రచించిన భక్తవిజయధ్వజమున నిట్లు వర్ణింపఁబడినది.

"చం॥ ముదగలులోన మూఢజనముల్ మిముఁ గైతవదాసుఁ డంచు స
మ్మదమునఁ దూలనాడ జనమాంద్యము వాపగఁ జూడు డంచు స
మ్ముదమున లింగమూర్ధమున బుష్పము వేయగ నద్ది గాలిలో
బదిలముగాగ నిల్చె నొకవారము మీదగుశక్తిఁ జాటదే."

(2) కళ్యాణదుర్గ సప్తాహము.

ఇచ్చట వీ రొక సప్తాహము సంకల్పింప వేనవేలు ప్రజ లత్యుత్సాహమున 21 రోజులవఱకు సలిపిరి. మొదటిదినములలో నొక శ్రీమంతుఁడు సప్తాహము జరుగరా దని పట్టుఁబట్టి విఘ్న మొనర్పఁ బలువిధముల యత్నించినను రామకార్యము జరిగిపోవుచునే యుండెను.

ఒకరోజు భోజనసమయమున దాసుగా రాపోశన వడ్డింతు మని వచ్చి "ఈ యాపోశనోదకము నమృతతుల్యముగాఁ గైకొనుఁడు. ఈ జల మెవ్వరిచేతినుండి యెన్నిబిందువులు క్రిందఁబడునో యన్ని పదిసంవత్సరములు బీదయై యన్నవస్త్రములు లేక బాధ నొందు నని నాకుఁ దోఁచుచున్నది. కాన భద్రముగఁ గైకొనుఁ" డని ప్రార్థించి యాపోశన వడ్డించుచుండిరి. అందున్న శ్రీమంతుఁడు మితముదప్పి యాక్షేపించి యాపోశనోదకము క్రిందఁ బోయగా దాసుగారు కోపించి "సమస్తప్రపంచమును సృష్టించి, పోషించి సంహరించఁగల సమర్థుఁడు సర్వహృదయాంతరాళసంచారుఁడు, దేవాలయమందలి విగ్రహమునందు దనకళ నిల్పుట సత్యమేని యిరువదినాలుగు గంటలలో నీబ్రాహ్మణుఁడు పాపఫల మనుభవించు"నని పలికి చనిరి. భోజనానంతర మెల్లరు తాంబూలము సేవించుచుండ నధిక్షేపించిన శ్రీమంతుఁ డాతురమున వచ్చి "పుత్రభిక్షపెట్టు"మని దాసుగారి పాదములపైఁ బడిరి. దయార్ద్రహృదయులగు దాసుగారు శ్రీమంతుని దుఃఖకారణ మరసి తగురీతి నోదార్చి "మీకుమారునకు భయములేదు. భగవంతు ననుగ్రహమున కలరా నెమ్మదించును. ఈ రామప్రసాద మతని కిచ్చి యిచ్చుటకుఁ గొనిరం"డని పూజకుంకుమ నొసంగిరి.

అతఁ డాప్రసాదముఁ గొంపోయి రాత్రికి నెమ్మదించిన కుమారుం గొనివచ్చెను. కాని యాశ్రీమంతుఁడు కలరావలన మరణించెను. ఇయ్యది శ్రీదాసుగారి మాహాత్మ్యప్రకటనమునకుగాక భగవద్విశ్వాసమును దెలుపుటకే యిందు వ్రాసితిమి.

దాసుగారు కోపస్వభావు లని యిందుమూలమున తెలియును. మఱికొంద ఱాక్షేపించుటయుఁ గలదు. ధర్మహాని కలుగునప్పుడు క్రోధము నుపయోగించియే తీరవలయును. రామకృష్ణ పరమహంసయు నీవిషయమునే వ్రాసియున్నారు. మహాత్కార్యములు జరుగునపు డీరీతియభ్యంతరముల సహించుచుండిన ప్రతివా రట్లె యారంభింతురు. దాసం గార్యభంగము కలుగును. కాన నట్టి క్రోధ

మవసర మనియే చెప్పక తప్పదు. వీరికోపము తాటియాకులమంట వలె గప్పున నారిపోవును. మహర్షులు సైతము కొలఁదిపాటి నేరము లకు గొప్పగొప్ప శాపము లిచ్చుటఁగాంచియున్నాము. సమాధియం దుండి భగవంతు నారాధించు నింద్రద్యుమ్నుఁడు తనరాక నెఱుంగమి లేవకునికి నది యవజ్ఞఁగాఁ దలంచి యగస్త్యుఁడుగజయోనిం బుట్టుమని శాపమిచ్చెను. ఇట్టి వనేకము చూపవచ్చును. విష్ణుద్వారపాలుర స్వధర్మమును నిర్వహించినందుకు సనక సనందనాదు 'లసురయోనిం బుట్టుఁ'డని శపించిరి. ఏలనట్లు చేసిరి? వారిని క్షమించిన తాముగావించు ధర్మాచరణమునకు బలువురు కంటకములుగా పరిణమింతు రని గదా! కాన నట్టికోపము దూష్యము కాదు.

(3) నూతిమడుగు - హనుమంతాలయ నిర్మాణము.

ఈ గ్రామమునఁ బూర్వ మెవ్వరిచేతనో ప్రతిష్ఠింపఁబడిన యొక గొప్ప యాంజనేయవిగ్రహము నాగజెముడుకంపమధ్య నాలయము లేకుండ నుండ దాసుగారు గాంచి, విగ్రహదివ్యసౌందర్యమునకు మెచ్చి యచ్చట నొకయాలయమునుఁ గట్టింప సంకల్పించిరి. వెంటనే గ్రామములోని పిన్నపెద్దలను బిలిపించి విషయము ముచ్చటింపఁ జాల మంది విముఖతఁ జూపిరి. అంతటితో దాసుగా రూరకుండక రెట్టించిన యుత్సాహముతో స్వయముగా నొక గోనెసంచి తీసికొని మొదటి రో జొకబస్తా జొన్నలు సంపాదించి పని ప్రారంభించిరి. కార్య దక్షత గలవా రగుటచే నిట్లే బిచ్చమెత్తియుఁ దమ స్వంతధనము వెచ్చించియుఁ గొంతపని ముగించిరి. అంతట గ్రామస్థులు నిర్మాణ కార్యమునకు దీక్షతోఁ గడంగి ధనమును పుష్కలముగా చందా రూపమునఁ గూర్చి వెచ్చించి పూర్తిచేసిరి. ఆ యాలయమున హను మంతుని దాసుగారు బ్రతిష్ఠించి యుత్సవముఁ గావించిరి. 5-6 సంవ త్సరములుగ వర్షాభావమున జలాశయము లన్నియు నిర్జీవనములై యుండెను. ఆంజనేయప్రతిష్ఠ యైనవెంటనే కుంభవర్షము కురిసి చెరువులన్నియు నిండెను.

ఇప్పు డాదేవాలయము 50 వేల రూప్యముల విలువగల యాస్తి కలిగి ప్రతివత్సరము బ్రహ్మోత్సవములు జరుపఁబడుచున్నవి.

శ్రీరాం ఎఱ్ఱప్పనాయుడుగారు తమభార్య మరణించి నప్పటి నుండియుఁ దమసర్వస్వమును దేవాలయమున కర్పించి యందే వసించుచుఁ బుష్పోద్యానము, అన్నసత్రము, కోనేరు నిర్మించి యున్నారు.

ఇట్లే దాసుగారు తిరిగిన ప్రతిగ్రామమునం దేదో యొక సత్కార్యమును గావించుచునే యుండువారు. అనంతపురమండలమున వీరు గావించిన ఘనకార్యము లనేకములు గలవు. కాని గ్రంథవిస్తరభీతిచే నిందు వ్రాయ మానితిమి.

---

౧౦. గోదావరిజిల్లాయందలి సత్కార్యములు

(1) దాసుగా రిట్లనేక సత్కార్యము లాచరించి యారోగ్యము చెడి విశ్రాంతికొఱకు సెలవుపెట్టి తమ యత్తగారింటి కరుదెంచిరి. మార్గమున కృష్ణరావను వారికుమారుఁడు గతించెను. అచ్చటనుండి తమ మఱఁదలి యత్తగారూరైన రాజానగరమునకుఁ జనిరి. వీరి తోడి యల్లుఁడు సుబ్బారావుగా రా గ్రామమునఁ బాఠశాలోపాధ్యాయులు గానుండిరి. ఒకనాఁడు వీ రొక కమ్మరినిఁ జూచి వాని భూతభవిష్య ద్వృత్తాంతము లెఱిఁగింప నతఁడు వీరిశక్తిని వెల్లడించెను. అప్పటి నుండి యింటిచుట్టు జనులు గుంపులుగ మూగి తమ భావి ఫలములఁ దెలుపుఁడని బాధించుచుండిరి. అందఱితోఁ బాటు వీరి తోడి యల్లుఁడు తమభవిష్యదర్థము లడుగ నొక సంవత్సరములోగా మర ణింతువని చెప్పిరి. అందుకుదుఃఖించుచున్న తమయత్తగారిని మీకుమా ర్తెయు (తమభార్య) నాల్గు సంవత్సరములలో మరణించును. ఇంత మాత్రమునకే దుఃఖింప నేల యని యూరడించిరి. ఈ రెండు విషయము లట్లే జరిగెను. రాజానగరము చిన్నగ్రామమైనను మిగుల వైభవమున నొక శ్రీరామసప్తాహము జరిగెను.

(2) అచ్చట సప్తాహము పూర్తియై యవభృథస్నాన మైనంతనే జగ్గంపేటకువచ్చి సప్తాహప్రారంభము గావించిరి. ఒకటిరెండురోజులు జరిగినంతఁ బూజయందు దుంచఁబడిన రామపట్టాభిషేకపటమును జూచినవారు భయపడి మూర్ఛిలసాగిరి. దానికి వీరి కేమియుఁదోపక నొక తెఱ నడ్డుగాఁగట్టించిరి. ఒకజమీందారుఁ డీ వింతవిని పరీక్షింపవలయు నని వచ్చి దాసుగారితో "మీ రామునిఁ జూచి ప్రజలు మూర్ఛిలుచున్నా రఁట. మీ రేమయినఁ బ్రయోగముఁ గావించియుండిన నుపసంహరింపుఁ"డన, దాసుగారు "నాకుఁబ్రయోగములుగాని, మంత్రతంత్రములుగాని తెలియవు. నేను దేశము నాస్తికతఁ జెంది పాపపంకిలము గాకుండ మతముపై దేవునిపై భక్తిఁ గలిగింప నాకాంక్షింతును. భగవన్నామభజన సలిపి నేఁదరించి నాతోడివారలఁ దరింపఁజేయఁ బ్రయత్నింతును. దానధర్మములు సన్నగిల్లుటచేఁ దిరిగి దేశమున దానధర్మములు బ్రతిష్ఠింప రాము నర్థింతును ఈ నా కోరికలకు మంత్రతంత్రము లవసరముండవు. భగవదిచ్ఛానుసారముగ సప్తాహము జరుగఁగలదు. నే నాకాంక్షించునది రామనామము, అన్నదానము" అని ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. పిమ్మట జమీందారు తమ గుమాస్తాను రాముని దర్శింపఁ బంప నాతఁడు భయారావముతో మూర్ఛిల్లెను. ఆయన వెంటనే మూర్ఛనున్న లేఖరిని మోటారుపై వేసికొని వెడలిపోయిరి. సప్తాహ మద్వితీయవైభవమున ముగిసెను. ఆఱవరోజునఁ బూజ ముగిసి భోజనములైన పిమ్మట రాత్రి 9 గంటలవేళ పూజలో నుంచఁబడిన రామపటము పెటపెటారావంబునఁ బగిలెను. ఈ విషయమై భక్తవిజయధ్వజమున నిట్లు వర్ణింపఁబడినది.

"జగ్గమపేటలోన నల సంకులకీలఁ బటాన జూపి పెక్
భగ్గున మండఁజేసి జనపాళికి నీదగు శక్తిఁ జూపినా
వొగ్గిక నాఁటనుండి నిను నుత్తమభక్తుఁ డటంచు సేవ హా
రగ్గలమానటుల్ సలుపరా? నినుఁ బోలెడు భక్తు లుందురే?

దీపము మండపమున కలం కరించిన కాగితముల కంటుకొని మండఁజొచ్చెను. ఇంతలో దాసుగారు 'ఓంశాంతిః' యని పలుకుచు

నీశ్వరధ్యాన మొనర్చుచు నతివిశ్వాసంబునఁ గొంతకుంకుమఁ జల్లి నంతనే మంటలారిపోయెను. మండపమున దాసుగారి పట్టుపంచెయు, రామాయణపారాయణఁజేయు బ్రాహ్మణుని పట్టుపంచెయు, రామాయణగ్రంథము నుండెను. అందులో బ్రాహ్మణుని పట్టుబట్టయు, రామాయణమునందలి కొన్ని పత్రములును తగులఁబడెను. ఆతగులఁబడిన కాగితముల నా బ్రాహ్మణుఁడు 'నాఁడు ప్రాలుమాలి చదువమాని తదనంతర కథ ముగించితి' నని తెలిపిరి. ఇక్కడ పూర్ణాహుతి ముగియగనే పెద్దాపురమున కరుదెంచి సప్తాహమున కుపక్రమించిరి.

(3) పెద్దాపురమున ముం దెన్నఁడును మంచికార్యములు జరుగకుండుటచే దాని కెవరో పంచమహాపాతకపట్టణ మని పేరిడిరఁట. ఇచ్చటఁ జరిగిన సప్తాహవైభవము మున్నగు సకలవిషయములును సప్తాహానంతర మీ గ్రామప్రజలచేఁ బ్రచురింపఁబడిన భక్తవిజయధ్వజ మను చిన్నిపొత్తమునందు విపులముగ వర్ణింపఁబడి యుండుటచే నా పద్యముల నిందు వ్రాయుచున్నాము.

సీ॥ శ్రీరాము దివ్యాజ్ఞ శిరమున ధరియించి
పోణంగి సద్వంశ భూషణుండు
లింగమూర్త్యాఖ్య వెలింగెడు సద్భక్తుఁ
డీ బృహత్పురమున కేగుదెంచి
రామసప్తాహసంరంభుఁడై కొందఱ
పురజనాధికులతో ముచ్చటింప
నీయూర నెఱవేర దిట్టిది యనువారు
ధనవంతు లిందు లేర నెడువారు

గీ॥ నగుచుఁ బౌరులు విముఖులై యరుగ నంత
విప్రుఁ డుడుగక శ్రీరామవిభునియాజ్ఞ
యెట్లు నెఱవేరకుండు నం చెంచి కడిమిఁ
దాన సమకట్టెఁ గార్యసంధానమునకు. 1

సీ॥ కన్యకాంబాదేవి ఘనతరాలయమున
శ్రీరామవిభుని సంస్థితునిఁ జేసి
ప్రథమదినంబునఁ బాఱుండు నిజసతీ
సుతయుక్తి నత్యంతశుద్ధమతిని
హరిభజనారంభ మమరింప నొక్కొక్క
పౌరుండు రాముని ప్రేరణమున
వెసవచ్చి సప్తాహవిధమును గని మెచ్చి
యుల్లముల్ భక్తిచేఁ బల్లవింప
గీ॥ భజనకై కొందఱును బాకపచనముఖ్య
సేవలకుఁ గొందఱును జేరి చెలఁగి మెలఁగఁ
గొంద ఱర్థపదార్థముల్ గొంచు వచ్చి
యలరి సప్తాహనిర్వాహు లగుచు నుండ్రి. 2

మ॥ మఱునాఁ డర్థపదార్థయుక్తి రఘురామప్రేరితస్వాంతులై
పురుషుల్ గుంపులుగూడి వచ్చి నతులై మోదంబునన్ జానకీ
వరు "రక్షా మమ దేహి" యంచు విలసద్భక్తిప్రహర్షంబునన్
గరతాళంబులఁ దట్టుచున్ గడఁగి రేకగ్రీవులై పాడఁగన్. 3

ఉ॥ మూఁడవనాఁడు కాంతలును బూరుషులు న్వెసవచ్చి మాటిమా
టాడక రామదేవుచరణాబ్జముల న్గని సాగి మ్రొక్కుచున్
మాడలు రూకలున్ బహుసమంజసవస్తుచయుం బొసంగుచున్
వీడిన సంశయంబుల నభేదగతిన్ భజియించి రిమ్ములన్. 4

సీ॥ ఆవల ననుదిన మంతయిం తనరాని
ప్రబలమౌ భక్తిచేఁ బౌరులెల్ల
నాబాలగోపాల మరుదెంచి సప్తాహ
సన్నాహమందు నుత్సాహు లగుచు
దేహగేహములపై నూహ సుంతయు లేక
స్త్రీ పురుషులు గూడి రేఁ బగళ్లు
సతము సీతారామశబ్దసంస్మరణంబు
దవిలిసేయుచుఁ బాడ దదనంబు

గీ॥ పుడమి నిండి దిగంతముల్ భోరుకొల్పి
త్రిదివ మంటి సురారికిఁ దెలిపి యంత
జనక, యజుకర్ణరంధ్రముల్ సయ్యదూరి
వచ్చె ననగఁ బ్రతిధ్వను లిచ్చె నహహ. 5

సీ॥ సప్తాహసంబంధసంతర్పణంబునఁ
గోర్కె లారఁగ గూడుఁ గుడిచికుడిచి
కరతాళసంగతుల్ గణుతికెక్కెడిలీల
నచ్చఁపు సద్భక్తి యాడియాడి
హరి! రామ! గోవింద! యని నోరు నొవ్వంగ
బహుసుగీతంబులఁ బాడిపాడి
భవమార్ప వేరొక్క పథము లేదంచు రా
మాఖ్యోజ్వలామృత మానియాని
గీ॥ ముందుకై దాచిపెట్టిన ముల్లెయంచు
సతులు బతులును సప్తాహసత్క్రియలకు
నేకమై కొంతఁగొంత ప్రత్యేకముగను
నర్పణము సేసి రర్థపదార్థములను. 6

సీ॥ ప్రతియింటి గోడపై వరుస సీతారామ
నామాక్షరంబులఁ బ్రేమ వ్రాసి
ప్రతిమానవునకు శ్రీరామప్రసాదంబుఁ
గుక్షి పావనముగఁ గుడువఁ బెట్టి
ప్రతివానిచే రఘుప్రవరుని గీతముల్
వాక్శుద్ధికై లెస్సఁ బాడఁ జేసి
ప్రతిపురవాసిని స్వాంతాబ్జమందున
శ్రీలోలుపదభక్తి స్థిరతనాటి
గీ॥ రామనామమహాత్వ మేర్పడఁగఁ దెలిపి
జనులఁ ద్రికరణశుద్ధులసలుపఁ బుడమిఁ
బుట్టి యేతెంచె నీలింగమూర్తి యితఁడు
పోల్పఁ గేవల మాలింగమూర్తిఁ గాఁడె? 7

సీ॥ భక్తిరసావేశపరవశస్వాంతులై
దాశరథినిఁ బాడు దాసవరులు
క్రీడాభిరతి వీడి శ్రీరాముఁ బాడుచు
బహువిధంబుల నాడు బాలకులును
ఘనజటాయుక్తిఁ జక్కఁగ వేదమంత్రముల్
పఠనంబుఁ గావించు బ్రాహ్మణులును
రామాయణాదిపురాణకాలక్షేప
పరులౌచుఁ దనరారు పండితులును
గీ॥ గలిగి సప్తాహసన్నాహఘనవిభవము
శ్రోత్రనేత్రంబులకు లెస్స శుద్ధిఁజేసి
స్వాంతములఁ జొచ్చి విషయసంపర్క మడఁచి
ధన్యులను జేసెఁ బౌరసంతతుల నౌర. 8

సీ॥ భావశుద్ధిగ 'న దైవం కేశవా త్పర'
మని యెంచి హర్షించు నార్యవరులు
భక్తహృద్ధాముఁడౌ భానుకులుం డిందు
నక్షిగోచరుఁ డయ్యె నను సుజనులు
మేము మే మని రఘురాముసేవలఁ జేయ
ముందంజవేయు స్త్రీపురుషవరులు
సుకృతసంగ్రహణకు సొబగైనతఱి దీని
బోనీకుఁ డనెడు సద్బుద్ధియుతులు
గీ॥ నిటుల శ్రీకృష్ణుఁ జేరఁగ నేగుదెంచు
గోపగోపీచయంబుల కొమరుఁ దీర్చి
పౌరులెల్ల మహోత్సాహపటిమఁ బేర్చి
రాము సేవింత్రు కలుషవిరాములగుచు. 9

క॥ సప్తాహకర్మదీక్ష స
మాప్తంబగు నవలిదిన మమందానంద
వ్యాప్తిన్ రాముఁడు త్రిజగ
త్ప్రాప్తికిఁ బట్టాభిషేకపదవిన్ గాంచెన్. 10

సీ॥ ఆ మహోత్సవము మహావైభవోన్నతి
నలరారె నధికశుభావహముగ
నిసుకఁ జల్లిన క్రింద నించుక బడకుండ
గాలికైనను సందు గలుగకుండ
ముల్లోకముల జను లుల్లముల్ భక్తిసం
ధిల్లి యానగరి కేతెంచి రనఁగ
నరసమూహములు క్రిక్కిరిసి సేవింపంగ
వివిధమంగళవాద్యవితతి మ్రోగ
గీ॥ జానకీజాని పూజావిధాన మొప్పి
ధూపదీపాభిషేకార్చనోపహార
ముఖ్యవిధ్యుక్తసత్క్రియాపూర్వకముగఁ
బౌరజనముఖ్యపరిపాకఫల మనంగ. 11
గీ॥ రామనామామృతానందరసనువృష్టి
ముసిరి సప్తదివారాత్రములును నొక్క
సరణి గురిసి పురప్రజాసంఘహృదయ
తాపములఁ బాపెఁ దజ్జన్మతతి ఫలింప. 12
సీ॥ పట్టాభిషేకోత్సవపునాఁటి రాతిరి
వీధియూరేగింపు వెలసెఁ బురిని
మున్నెన్నఁడిట్టిది విన్నది కన్నది
లేదని రీనగరీజనములు
సర్వంబును నమానుషక్రియ నెఱవేరె
నరులయత్నము లిట్లు జరుగఁగలవె
జనములు సంఘోషసంఘంబులై రామ
నామకీర్తనము నొనర్చి రెసఁగి
గీ॥ యవని గోవింద-గోపాల-యనురవంబు
వెడలెఁ బ్రతిజిహ్వనుండి నివ్వెఱ జనింప
నప్రయత్నంబుగా నిది యరయ నింద్ర
జాలమో లింగమూర్తియుద్వేలమహిమొ. 13

సీ॥ పటహాఢక్కాముఖ పటుఘంఢమధ్వనుల్
భేరికాభాంకృతుల్ ఘోరుకొల్వ
వేణుకాహాళరవవితతులు బ్రహ్మాండము
హాధ్వను లొండొంటి నతిశయింప
తాషాలు మర్పాలు తటతట మ్రోగంగ
బాకాలు భీకరధ్వనులు సేయ
మృదుల మృదంగ డిమ్డిమి నినాదంబులు
వీణాక్వణంబులు వియ్యమంద
గీ॥ నొక్కమొగి సప్తవీరథు లుక్కుమిగిలి
భూమిముంపఁగ వచ్చెడు పోల్కిఁదోఁపఁ
బద్మజాండ కటాహంబు పగిలె ననఁగ
మిన్నుముట్టెఁ దదుత్సవోత్పన్నరవము. 14

క॥ ఇలు వెడలని కులకాంతలు
వలసేగి 'నమో నమో హృషీకేశ' యటం
చెలుగెత్తి పల్కుచును వీ
థుల నడచిరి భక్తి తమ మతుల నుప్పొంగన్. 15

ఉ॥ రాముని గర్భగోళమున రాజిలునట్టి జగచ్చయప్రజా
స్తోమము లీమహోత్సవముఁ జూడఁగఁ బైకరుదేరఁ బోలు లే
కీమహనీయసంఖ్యజను లీ పురికిం దుటిలోన రాగలా
రే మఱి భక్తి యీగతి స్ఫురించునె యీపృథివీజనాళికిన్? 16

సీ॥ లక్షమారేడుదళములచే శంకరు
చరణాబ్జయుగపూజ నెరపె నియతి
లక్షసంఖ్యార్చనరాజిల గౌరికిఁ
గుంకుమచేఁజేసె గుణసమృద్ధి
నంతఁబోక దశాననాంతకు నొకలక్ష
తులసీదళార్చన సలిపెఁ జెలఁగి
యవనిజ మఱిలక్షహాటకసుమముల
పాదార్చన మొనర్చెఁ బరమభక్తి

గీ॥ దుర్గతులఁ బాప యిటుల నవర్గళముగ
సలిపె నపవర్గమార్గంబు జనులకెల్ల
నితఁడు సామాన్యమనుజుఁడే యీశ్వరాజ్ఞ
భక్తి భువినాట మను మహావ్యక్తికాని. 17

గీ॥ భక్తి పుంభావ మొంది యీ వసుధఁ బుట్టి
లింగమూర్త్యాఖ్య నొంది వెలుంగఁబోలుఁ
బడసితిమొ యిట్టి పతితపావనుని మున్న
లలితగుణయుక్తుఁడైనఁ బ్రహ్లాదునవల. 18

సీ॥ సిగరెట్లు చుట్టలం దగులఁబెట్టెడు వేళ
రామ తేజఃపుంజరమను గాంచు
చందన లేపంబు నొందుచుండెడు వేళ
రామ సత్వగుణానురక్తిఁ గాంచు
సోడాను కిల్లీని నీ సోకుచుండెడు వేళ
రామనామామృతప్రాప్తిఁ గాంచు
అత్తరుఁ బన్నీరు నందుచుండెడు వేళ
రాము మైతావులగోముఁ గాంచు

గీ॥ అంతియేకాని భామభోగానురక్తి
కాదు మీ రీరహస్యపరికార మెఱుఁగ
లేక యటుఁజేసి చెడకుఁడీ లోకులార!
పులినిఁగని నక్క వాతలు బూనినటుల. 19

సీ॥ ఈవెఱ్ఱివాఁడయా! యెంతవాఁడో యని
తలఁచితి నని దూరు తులువయొకఁడు
తలనెఱయ న్లేదు దాసుఁ డెట్లా నీతఁ
డని తూలనాడెడు నజ్ఞుఁడొకఁడు
చురచుర సిగరెట్లు చుట్ట లీతఁడు గాల్చు
భక్తుఁ డెట్లాయను బాపియొకఁడు
దాసునకు న్నాకు దారతమ్యం బెందు
గనలే దనుచు నాడు చెనటియొకఁడు

గీ॥ కలితకాషాయవస్త్రముల్ గట్టినంత
నెట్టివాఁడైన పూజ్యుఁడై యెసఁగు నందు
రదియుఁ గనజాల మీదాసునందు ననుచు
గోరి కొండంత పాపంబుఁ గొనిరి జనులు. 20

సీ॥ ఒకనాఁడు గంధంబు నొడలి నిండుగఁ బూయు
నొకనాఁడు భస్మంబు నొడలు నించు
నొకనాఁడు బరుపుపై నొయ్యనఁ బన్నుండు
నొకనాఁడు రాలపై నొరగుచుండు
నొకనాఁడు మృష్టాన్న మోలి భుజించును
నొకనాఁడు గంజి పానకమె యనును
నొకనాఁడు పుష్పమాలికలను ధరియించు
నొకనాఁడు రుద్రాక్ష లొనరఁదాల్చు
గీ॥ భోగవైరాగ్యముల రెంటిఁ బొత్తుఁగలిపి
కలియుగంబునఁ జరియించు నలిననాథు
నపరమూర్తియె నాగను నవనియందుఁ
జెంగలించెడుఁ బోణంగి లింగమూర్తి. 21

సీ॥ పిల్లికి బిచ్చంబుఁ బెట్టనేరని లోభి
వందలకొలఁది రూప్యమ్ము లొసఁగు
దేవుఁ డేడి యను నాస్తికుఁడు సీపీఠమ్ము
డగ్గరి వేగ దండంబు వెట్టు
సంసారసుఖమె మోక్ష మ్మను మూఢాత్ముఁ
డద్దానియందు మోహమ్ము వీడు
కొలఁదిమైనను భక్తిఁగలిగిన పురుషుండు
పరతంత్రుఁడై రామభజనసలుపు
గీ॥ యంత్రసామర్థ్యమొ తపోమహత్వ మొక్కొ
తెలుపవశమానె మాకు నిష్కలుషహృదయ
అమలచారిత్ర రామభక్తాగ్రగణ్య
మంగళాకార పోణంగి లింగమూర్తి. 22

సీ॥ అధికారగౌరవమ్ము నంతయు వీడి పర
గణియించు నుద్యోగిగణము లొకటఁ
రామాయణమ్ము పారాయణ మొనరించు
వైదికాగ్రేసరవర్గ మొకట
నే యపేక్షనో కాని యెల్లవేళల నిన్ను
వదలకుండెడు న్యాయవాదు లొకట
తగుమూఢభక్తి పైఁ దగిలి యెంతే రామ
భజనమ్ముఁ గావించు పౌరు లొకట
గీ॥ తన్మయత్వంబు నొందిన ధన్యు లొకట
వినతు లొనరించుఁ గామినీవితతి యొకటఁ
జేర రామసప్తాహమ్ముఁ జేసి తీవు
అంగనాజనవిముఖాంగ లింగమూర్తి. 23

సీ॥ జరిపించినావఁట సప్తాహములఁ జాల
వేశ్వరుస్థలముల వింతఁగొలుప
స్థాపించినావఁట తగుయంత్రముల విగ్ర
హమ్ములక్రింద దేవాలయముల
వెలయించినావఁట యలు వెన సత్రమ్ము
లన్నదానముసేయ నెన్నొచోట్ల
రూపించినావఁట శ్రీపరమేశుమా
హాత్మ్య మెన్నెని దేవాలయముల
గీ॥ నడపినావఁట వివిధసంతర్పణముల
కలిపినావఁట మతభేదములకుఁ బొందు
చేసినావఁట పూజావిశేషములను
క్లేశరహితాత్మ! పోణంగి లింగమూర్తి. 24

—(భక్తవిజయధ్వజము.)

పై పద్యములందు వర్ణించిన తెఱంగున సప్తాహమేగాక యీశ్వ
రునకు లక్షబిల్వార్చనయు, నవనిజకు లక్షసువర్ణసుమంబుల పూజయు,

శ్రీరామచంద్రునకు లక్షతులసిపూజయు, శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరికి నూత్నయంత్రస్థాపనము, లక్ష కుంకుమార్చనయు నీకార్యములయం దపూర్వమైన యన్నదానమును, బీదలకు వస్త్రదానమును మహావైభవమున జరిగెను.

సప్తాహమొనర్ప లింగరాజుగారీగ్రామమునకు వచ్చినపుడు గ్రామమునంగల పెక్కురు ధనికులు పలుకుఁబడికలవారు నిరుత్సాహపఱచుటయేగాక యీ సత్కార్యము జరుగకుండుటకుఁ బ్రబల ప్రయత్నముచేసిరి. కాని భక్తపరాధీనుఁడగు శ్రీరాముఁడే యకార్యమునకుఁ గర్తయు భర్తయునై నిర్విఘ్నముగా మహావైభవముగ జరిపి తన్ను నమ్మినవారి సత్సంకల్పములఁ దానె నెరవేర్తు నని లోకమునకుఁ బ్రదర్శించెను.

ప్రజలనందఱిని సంతోషపఱచు మానవుఁడుగాని కార్యముగాని యుండుటకల్ల. తుదకుఁబరమేశ్వరుఁడైన నందఱిదృష్టినొందింపఁ జాలఁడన మానవు లన నెంత ? పైవిధమున మహావైభవముగ శ్లాఘాపాత్రముగ జరిగిన మహత్కార్యములఁగాంచి యసూయాపరుఁడగు నొకధనికుఁడు దాసుగారి స్వభావమును గార్యములను నాక్షేపించుచు నొకపెద్దకరపత్రము ముద్రించిరి. కేవలము వీరినేగాక వీరిపై భక్తవిజయధ్వజమును వ్రాసినవారిని విమర్శించి తమయసూయాభావమును బూర్తిగ వెలిబుచ్చుకొనిరి.

వీరి యాక్షేపణలకు భక్తవిజయధ్వజమునందలి 19, 21 పద్యములే జవాబిచ్చుచున్నవి. వీరికోపస్వభావమును గూర్చి కల్యాణాద్రి సప్తాహ సందర్భమున వ్రాసియున్నాము.

(a) ఇఁక నాచారవిషయ మొక్కటి మిగిలియున్నది. (b) శ్రీ దాసుగారికి సామాన్యముగ భక్తు లనిపించుకొనువారికుండు బాహ్యాడంబరములు లేవని యొకయాక్షేపణ. (c) ఆత్మస్తుతి కలదనుట.

(a) "క్రమమున శిష్టాచారక్రమ మెఱుఁగక ధర్మమునకుఁ గడువాటంబై విమలంబగు చిత్తము" అని యున్నది. చిత్తము విమలమై

మహాకార్య సంధాన మొనర్చువారి కాచారనియమము లేల? భగవద్గీతలో చెప్పినటుల లోకమున కాదర్శముగనున్నవాఁ డితరు లనుష్ఠించుటకైన ననుష్ఠించుట యవసరమకాని లేనంతమాత్రమున నష్టముండదు.

(b) "జగమెఱింగిన బ్రాహ్మణునకు జందెమేల? యన్నట్లు వాస్తవమైన భక్తునకు బాహ్యవేషము లేల? శ్రీదాసుగారు లోకుల మెప్పునకుఁ బేరుప్రతిష్ఠలకుఁ గాక భక్తులగుటచేఁ దమ స్వధర్మము నిర్వర్తించుచుండిరి." భక్తికి గమ్యస్థానము భక్తియే. అట్లగుటచే బాహ్యవేషములయక్కఱ లేకుండుటయేగాక యొక్కొకతఱి యవి బాధాకరము లగుటకూడ కలదు. వీరు మొదటినుండి మానసికపూజ కభ్యాసపడి యున్నవారు. నిష్పక్షపాతబుద్ధితోఁ జూచిన నివి యొక దోషములుగా నెన్నఁబడఁగూడదు.

(c) ఆత్మస్తుతి కలదనుట.—వారు తాము గావించిన పనులను సందర్భానుసారముగ వర్ణించి శ్రోతల నుద్రేకులఁ గావించి సత్కార్యానుష్ఠానతత్పరులం జేయుదురుగాని యితరులఁ దృణీకరించి తమ స్తుతినిఁ జెప్పుకొను టెక్కడను లేదు. తమ్మెంతగా విమర్శించినవారిని గూర్చి యతి సుహృద్భావమున వారు నాకుఁ జాలమేలు చేసినవా రని పల్కుచుండెదరు.

కాన వారు తాముచేసిన పనులఁజెప్పి యితరుల నట్టి సత్కార్యాచరణమున కుద్బోధించుట యాత్మస్తుతి కానేరదు. ఇంతటితో నసూయాపరుల విమర్శనల విడి కథ ననుసరింతము.

(4) కాకినాడ సప్తాహము:— పెద్దాపుర సప్తాహావభృధస్నానానంతరము కాకినాడయందు సప్తాహాంకురార్పణఁ గావించిరి. ఆ సప్తాహము మిగుల వైభవముగా జరిగెను.

ఇంతలో దాసుగారికి సెలవయిపోవుటచే గిద్దలూరు సబ్ మాజిస్ట్రేటుకోర్టులో హెడ్ గుమాస్తాగాఁ బ్రవేశించిరి. ఇచ్చట వీరొక సప్తాహము గావించిరి. తలవనితలంపుగఁ బ్రారంభింపఁబడి యతివైభవ

ముగ జరుగుటఁ గాంచి ప్రజలత్యాశ్చర్యమునకు లోనై యిట్టి వైభవమున జరిగిన యాగమును ధా నెన్నఁడు దత్తమండలమునఁ జూడలేదనిచెప్పసాగిరి.

---

౧౧. బిక్కవోలు సప్తాహము

కాలమహిమ దురూహ్యము. పూర్వ మొకప్పుడు బిరుదాంకపుర మని పేరు మోసిన పెద్దపట్టణ మిప్పుడు సాధారణపల్లెగా మారి బిక్కవోలని పిలువఁబడుచున్నది. ఇది తూర్పుగోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురము తాలూకాలో నున్నది. అనేక పురాతన దేవాలయములు శిధిలములై యచ్చటచ్చట వరిపొలములమధ్య యగుపడుచుండును. ఒక్క శివాలయము మాత్రము కాలప్రవాహమునఁబోక పూజ లొందుచున్నది. ఇందుఁగల లింగము కామధేనువుచేఁ బ్రతిష్ఠింపఁ బడుటచే గోలింగేశ్వరుఁ డని పిలువఁబడుచున్నది.

ఈ యాలయమునఁ గల సుబ్బరాయఁడు స్వామికి నేటేట మార్గశిరశుద్ధ షష్ఠి మొదలు బ్రహ్మోత్సవ మతివైభవముగ జరుగును. బ్రహ్మోత్సవమున హరికథలు పాటకచ్చేరీలు నాటకములు జరుపుట యనాదిగా వచ్చు నాచారమగుట 1928 వ సంవత్సరమున జరిగిన బ్రహ్మోత్సవమున హరికథాకాలక్షేపముసేయ కూచిమంచి మూర్తి రాజుగారు విచ్చేసి రామదాసు చరితము నతిభక్తియుక్తముగ, కర్ణ పేయముగఁ జెప్పి పురజనులను భక్తి నోలలాడించి బ్రహ్మోత్సవమునకు వేయఁబడిన పందిళ్లు పాకలు విప్పకమునుపే తమచే నొక సప్తాహము చేయించవలసిన దనియు దానికగు వ్యయ మత్యల్పమనియు నుడివి పురప్రముఖుల నియ్యకొనఁజేసిరి. ఆగ్రామమున 1925 నుండి డాక్టరుద్యోగమున నున్న నేనును (గంగరాజు వెంకటామయ్య) సత్కార్యమున కియ్యకొని నాచే నగు నల్పసహాయముఁ జేతు నని మనవి జేసి యచ్చట పలుకుఁబడిగల పెద్దలతో యోచించి వారి యంగీకారమును సహాయమును బడసితిని.

అంతట ప్రజ లత్యుత్సాహంబున 5000 రూప్యంబులు భూరి విరాళ మొసంగి సప్తాహమునకు సకలపదార్థములను సమకూర్చిరి. ఈ సమయమున మాతండ్రిగారు స్వర్గస్థులగుటచే మా స్వస్థలమగు గుంటూరుజిల్లాకు వెళ్ళవలసి వచ్చెను. పండితులును, జ్ఞానులును, సంపన్నగృహస్థులును, పెక్కు సత్కార్యములయందు యాజమాన్య మువహించి నిర్వహించిన యనుభవజ్ఞులును నా మిత్రులు రు నగు నా గ్రామకరణము తక్కెళ్ళపాటి వీరాజు పంతులుగారిని సప్తాహయత్న ములు సాగింపవలసినదిగఁ గోరి నేను మా గ్రామమునకు వెళ్లితిని. సప్తాహము నేను తిరిగి వచ్చినపిమ్మట జరుపు నేర్పాటు చేయఁబడెను.

అసూయాపరులు కొందఱు కుతంత్రములు పన్ని సప్తాహము విఘ్న మొనర్ప నూహించి బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణసమస్యక్రింద నీ దైవకార్యమగు సప్తాహమును మార్చి గ్రామమునఁ గలఁతఁ బుట్టిం చిరి. సప్తాహము నిర్విఘ్నముగఁ బరిసమాప్తి నొందఁగోరు కరణముగా రప్పుడా గ్రామమున మాధ్యమిక పాఠశాలా సహో యోపాధ్యాయులును శ్రీ దాసుగారి సప్తాహములను గన్నులారఁ జూచి యానందించినవారును దాసుగారిశక్తి నెఱింగినవారునునగు ఆకెళ్ల వ్యాఘ్రప్పగారి ప్రోత్సాహమున గిద్దలూరునం దుద్యోగముననున్న దాసుగారికి వెంటనే వచ్చి సప్తాహయాజమాన్యమును వహించి నెఱ వేర్చవలసినదిగాఁ బ్రార్థించుచు నొకతంతివార్త నంపిరి.

వీరును దానిని రామాజ్ఞగా భావించి వెంటనే బయలుదేరి బిక్కవోలుఁ జేరిరి.

వీరు వచ్చినంతనే గ్రామము మారుమోగ రెడ్డినాయకులు పలువురు వీరిని దర్శించి గ్రామకలఁతకుఁ గారణమగు సమస్యను జెప్పి పెక్కు ప్రశ్న లడిగిరి. దాసుగారు తాము రామాజ్ఞను బొంది యచ్చుటకు వచ్చితిమనియు, మరునాఁ డుదయమున సప్తాహమును బ్రారంభింతు మనియు, శ్రీరాముఁడే దీనికి నాథుఁడై నడిపించుననియుఁ జెప్పఁగా కరణముగా రత్యాశ్చర్య మందిరి. తమకు సాధ్యమగునంత వఱకు దాసుగారిని సప్తాహసంకల్పమునుండి విరమింపఁ జేయ యత్నించి

విఫలులైరి. గ్రామ పరిస్థితులన్నియు విపులముగ నుడివిరి. బ్రాహ్మణేతరసహాయ మపేక్షించిన లాభముండదనియు, బ్రాహ్మణులిదివఱకే శక్త్యానుసారము మేము తలపెట్టిన సప్తాహమునకు విరాళ మొసఁగుటచే తిరిగి వీరి సప్తాహమున కియ్యఁజాలరనియుఁ బ్రోవైన ధనమును దమయొద్ద లేదనియు సెలవుపైవెళ్ళిన నేను తిరిగివచ్చుఁ దనుకనైన నాగిన బాగుండు ననియు కరణముగారు ప్రార్థించిరి. లాభము లేక పోయెను.

మరునాఁ డుదయముననే కొలఁదిమంది జనులతో వీరు గోదావరికాల్వయందు స్నానమాడి వీధులవెంట భజనఁజేయుచు, గోలింగేశ్వరాలయముఁ బ్రవేశించి పూజారి నడిగి రామపట్టాభిషేక పటమును, కొంత నూనె యక్షతలుఁ దెప్పించి సప్తాహకార్యమున కుపక్రమించిరి. కలహాభోజను లగు నాయకులు తమవిఘ్నప్రయత్నముల సాగించుచునే యుండిరి. మొదటి రెండురోజులు సప్తాహము చప్పగానుండెను. కరణముగారు వీరికి సప్తాహముమాని వెంటనే గిద్దలూరుకు వెళ్ళిన సరసముగా నుండు నని వర్తమాన మంపిరి. "సర్వము రాముఁడే నిర్వహించు" నను మనకథానాయకుఁడు గ్రామస్థులవిముఖతకుఁగాని, కరణముగారినిరుత్సాహమునకుఁగాని భయపడక తమపనియందే మునిఁగియుండిరి. ప్రత్యర్థిప్రజలలో నొకరికి రాత్రియంతయుఁ బెద్దపెద్ద కోతులు గనుపించి పల్లు గికురించి భయభ్రాంతులఁ గావించుటచేఁ దెల్లవారువఱకే తమతోటలోనున్న కూరగాయలు సప్తాహమునకుఁబంపి తమవిరుద్ధాభిప్రాయమును మార్చుకొనిరి. మూఁడవరోజు నుండియు, జనశూన్యముగ నుండిన దేవాలయముగుంపులతో నిండిపోయెను. భజన కలదా లేదా యని సందియము గొలుపు సప్తాహమండపము ప్రజల భజనకోలాహలముతో నిండిపోయెను. పెక్కు వేల బీదల కన్నదానము జరిగెను. విముఖతఁజూపిన రెడ్డినాయకులందఱు శ్రీదాసుగారికి దాసులై రాత్రింబగళ్లు వీరిని వెంట నంటియుండెడివారు. పూర్ణాహుతి మిక్కిలి వైభవముగ జరుపఁబడెను. నాఁటిరాత్రియే వీరు గిద్దలూరు వెళ్లుటకుఁ బ్రయాణముసేయ గ్రామ

జను లందఱును వీరిని రెండుమైళ్ళ దూరమున నున్న రైలుస్టేషను నొద్దకు భజనతోఁ గొంపోయి రైలులో వీరి నెక్కింపకయే భుజముల మీఁద నెక్కించుకొని స్టేషనులో నాడిరి. అర్ధగంటవఱకు రైలాగ వలసివచ్చెను.

ఈ మహనీయుని ప్రథమదర్శనభాగ్యము నాకు బిక్కవోలు సప్తాహమునం దబ్బినది. నాఁటినుండియె వీరియెడఁ బూజ్యభావ మేర్పడి క్రమక్రమముగా గురుభక్తిగాఁ బరిణమించెను. వీరును నన్నత్యాదరమునఁ జేరఁదీసి తమ ప్రథమ శిష్యునిగ గ్రహించి మంత్రోపదేశ మనుగ్రహించిరి.

వీరి సప్తాహపూర్ణాహుతి ముగియుటతోడనే మేము తలపెట్టిన సప్తాహ మారంభింపఁబడి వైభవముగా నేకలతలు లేకుండ రెడ్డి ప్రముఖులందఱు నడుములు గట్టుకొని కార్యమువహింప భూరియన్న దానముతోఁ జరుపఁబడినది.

"చాతుర్వర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్మవిభాగశః."

సత్వాదిగుణములు కర్మలు వీని ననుసరించి నేను నాలుగు వర్ణములు సృజించితి నని పరమాత్మ వచించెను.

తొలుదొల్త మానవునికిఁగల గుణములనుబట్టియు, యాతఁ డాచరించు కర్మలనుబట్టియు వర్ణనిర్ణయము గావింపఁబడె ననుట పై శ్లోకమువలన స్పష్టము.

రానురాను కాలమాహాత్మ్యమున నీ వర్ణనిర్ణయము పుట్టుకవల్లనే స్థిరపరుపఁబడనయ్యెను. దాన నగ్రవర్ణములవారియెడ తక్కువ కులజు లకు నసూయ యేర్పడుట సహజము. వేదము, వేదాంతము మొదలగు సమస్త ధర్మప్రామాణిక గ్రంథములు బ్రాహ్మణాధీనములై వారి కుపయుక్తమగు తెఱఁగు నన్వయింపఁబడి పురాణములుగ తక్కువ వర్ణములవారికిఁ బ్రసాదింపఁబడెను. వీనియందు బ్రాహ్మణాధిక్యత ప్రతిపాదింపఁబడెను. గుణకర్మలు సాత్త్వికములు గాకయున్నను జన్మవల్లఁగలిగిన బ్రాహ్మణత్వమును దక్కువజాతివారు గౌరవింప

లేకుండిరి. దీన జాతివైరములు బయలుదేరి మతముననేగాక దేశము నకుగూడ ముప్పుందెచ్చినవి. వైషమ్యమునకు లోనై యొండొరుల యందుం గల మానవత్వమును హింసించికొని సప్తాహము మొదలగు దైవకార్యములయందును గలతలు పెంచుకొని భారతీయులు భక్తి శూన్యులై మతాధిక్యము గ్రహింపక యపూయాగ్రస్తులై దేశ మాతకు క్షోభం గలిగించు చున్నారు.

ఇట్టి వైషమ్యములు లింగరాజుగారివంటి దైవభక్తులవల్ల, మహా త్మగాంధిగారివంటి దేశభక్తులవల్ల దీర్పనెంచి వారిని దైవము సృజించి యుండును. దాసుగారిబోధలవల్ల బిక్కవోలునందు విషమసమయమున విజృంభించిన కులకలహములు మాసి ప్రజలందఱు భక్తితత్పరులై పరమేశ్వరుని సేవించుట సిద్ధించెను.

1928 ఫిబ్రివరిలో శ్రీ దాసుగారు బిక్కవోలులో గోలింగేశ్వ రస్వామివారికి కోటి పత్రిపూజ సంకల్పించి బహుభంగుల శోధింపం బడి కని విని యెఱుంగని వైభవమున నిర్వహించిరి. కోటి పత్రిపూజ నూరుదినములు జరుగుయాగము. వీ రెట్టి ప్రియత్నము ముందుజేయు నాచారము లేదు. చేతంగాసు లేక యాగ మారంభించిరి. పురాణ దంపతులగు పార్వతీపరమేశ్వరులే వీనికి యజమానులనియు తాము దండూరవేయు బంటనియు, నూరు రోజులపూజ కేవిధమైన లోపము వాటిల్లక వారే జరిపెదరనియు దాసుగారు నుడివెడివారు. వీరి యాస్తిక్యబుద్ధి యనుపమానము.

కాకున్న 100 రోజులయజ్ఞ మొనర్ప నెట్టియత్న మొందవలెం దఱో యెంతకాలమో చేసినగాని జరుగు నవకాశ ముండదని యందఱె ఱింగిన విషయమే. పరమేశ్వరప్రీతికొఱకు, లోకకళ్యాణ మపేక్షించి, నిరహంకారుండై నిష్కాముండై నిరాడంబరముగ సర్వ మాతనిపై మోపి భక్తుండు సంకల్పించిన దైవకార్యమునకు శ్రీనాథు డేలోటు రానీయక నిర్వహించునను గాఢనమ్మకము శ్రీదాసుగారికిం గలదు. శ్రీ భద్రాచలరామదాసుగారివలెనే వీరికిని దా నెక్కినది మునుగకొమ్మ కాదని గాఢవిశ్వాస ముండుటచేతనే యేయత్నములేక పలుతావుల

పెక్కుమహత్కార్యము లాచరించు ధైర్యము వీరికిఁ గలిగినది. వీరు బిక్కవోలునందుఁ గోటిపత్రిపూజ నొనర్చుసమయమున ద్రాక్షారామవాస్తవ్యులును, వేదాధ్యయనసంపన్నులునునగు జోగావధానులుగా రొకనాఁటిమధ్యాహ్నమున వీరిని దర్శించి తాము దాక్షాయణి యగు మాణిక్యాంబయొద్దనుండి యరుదెంచిన దూత యనియుఁ, దమ కొక స్వప్నమున మాణిక్యాంబ దర్శనమిచ్చి తనకు కోటికుంకుమపూజఁ జేయఁజాలు భక్తుఁడు బిక్కవోలునందున్నవాఁ డనియు, వానికిఁ దన సందేశముఁ దెల్పి ద్రాక్షారామమున కోటిబిల్వార్చనయుఁ, గోటికుంకుమార్చనయు నొనర్ప నాహ్వానింపవలయు నని తమ్మాజ్ఞాపించె ననియు నుడివి దాసుగారిని దేవియాజ్ఞఁ బాలింపవలసినదిగాఁ గోరిరి. ముందు వత్సరమునఁ దా మరుదెంచి దేవియాజ్ఞ నెఱవేర్తు మని దాసుగారు వాగ్దాన మిచ్చిరి.

---

౧౨. భార్యావియోగము.

బిక్కవోలు సప్తాహానంతమున లింగరాజుగారు కోవెలకుంట్ల తాలూకా లింగముదిన్నె ఫిర్కాకు రివిన్యూయినస్పెక్టరుగా మార్పఁబడిరి. వీ రచ్చటచ్చట తమ ధర్మపత్ని యీ సంవత్సరము గతించు ననియుఁ, బిమ్మట ననేక మహత్కార్యనిర్వహణభారముఁ దాము వహించవలసి యున్నదనియుఁ జెప్పుచుండెడివారు.

గర్భిణిగానున్న భార్యను దమ యత్తవారింటికి ప్రసవమునకై తీసికొనవెళ్ళిరి. అచ్చటకుఁ జేరిన కొలఁదిదినములకే యామెకు శరీరమున శోభ (వాపు) కనుపింప దాపుననున్న రాణ్మహేంద్రవరమున నున్న ఘోషాఆస్పత్రికిఁ గొంపోవ వీరి మామగారు ప్రయాణము చేసిరి. తమ సెలవు తీరుటచేఁ దిరిగి నంద్యాలకు వచ్చిన దాసుగారు, తమ భార్య మరణావస్థయం దుండెననియు సత్వరమున వెళ్ళవలయు ననియు సబ్ కలెక్టరుగారికిఁ జెప్పి సెలవుఁ బుచ్చుకొని విఘ్నేశ్వరము

నకు వచ్చునంతలో వీరి మామగారు సంగమేశ్వరమ్మగారిని సవారి యం దుంచి రాజమండ్రికిఁ గొంపోవ బయలుదేరుచుండిరి. నాథుని గాంచినంతనే యాసాధ్వి వీరిని దగ్గరకుఁజీరి వీరిచేతులతో కొంచెము కాఫీ నియ్యుమని ప్రార్థించెను. కాఫీకొఱకు సవారి డి. పి. కాఫీని దయారుజేసి తెచ్చిరి. దాసుగారు కాఫీపాత్రిమును భార్య కందియ్య నామె కొంచెము త్రాగి కృతజ్ఞతఁదెలుపు మందహాస మొనరించి తానుధన్యతఁగాంచినరీతిఁ బరమశాంతమున 'నారాయణ'యని కన్నులు మూసెను. దీనితో దాసుగారికి పత్నీవియోగము తటస్థించెను. అది శుక్లసంవత్సర ఆషాఢ శు ౧౧. వెంటనే సవారియందున్న తమసతి మృతకళేబరమును దింపించి యామెశిరమును దమతొడపై నిడుకొని దీర్ఘాలోచనలో మునింగి యుండిరి. బంధువులు గొల్లుమని చుట్టు మూగిరి.

తమయుపాసనాదైవ మపుడు తమకు చక్షుర్గోచరము కాగా శ్రీదాసుగారు "ప్రభూ! బహుకాలము సంసారసుఖ మనుభవించిన ముదుసలికి సైతము భార్యావియోగము దుర్భరమైయుండ ముప్పది రెండు సంవత్సరముల యువకుఁడను, నలుగురు పసిబిడ్డలు గలవాఁడను నగు నా కీవియోగ మేల కూర్చితివి?

తండ్రీ! రేపటినుండి తల్లిలేని యీ చిన్నిపాపల నాదరించి పోషించువా రెవ్వరు? నేను నీభక్తుఁడ నగుటచే నన్ను విషయభోగములనుండి తప్పింప నీవియోగము సంఘటించితివేని నే నిదివఱకు నీపేర, నీప్రీతికొఱకుఁ గావించిన సమస్తకార్యములయందును, నా భార్య చేదోడువాఁదోడుగా నుండెఁగదా! నేఁ బురుషులయందుఁ గృషిసలిపినఁ, దాను స్త్రీలలోఁ గృషియొనర్చి నీమీఁదిభక్తి వారికబ్బు నట్లు చేయుచుండెఁగదా! యువకుఁడ నెట్లు రేపటినుండి, స్త్రీ సంఘమునఁ జొరనేర్తును. ఈ వియోగముచే నన్నిహాపరములనుండి దూరస్థునిఁజేయ నెంచితివే" యని ప్రశ్నించెను.

అందుల "కోరీ! నీ వెవ్వరిని భార్యగాఁ దలపోసి వాపోవుచుంటివో, యట్టి వ్యక్తిని నీ కిదె చూపెదఁ జూడుమా, ఈ స్త్రీ పూర్వ

మెంతమంది పురుషులకు భార్యగా నుండెనో కనుఁగొంటివే? ఇఁక నీపూర్వజన్మలును, నాయాజన్మలయందు నీవు భార్యలుగాఁ బడసిన స్త్రీసముదాయమును జూడుము." అని పరమేశ్వరుఁడు బయస్కోపు బొమ్మలరీతి శ్రీదాసుగారి కన్నుల కనేకవ్యక్తులఁ జూపించెను. అందుఁ దాఁ దిర్యగ్జంతుజన్మములనున్న విధమును, భార్యలుగా బడసి సుఖించిన స్త్రీ జంతుజాలమును, గిరాత బోయ మున్నగు నధమ పురుషజన్మంబులను, దనకు భార్యలైన యా యా జాతిస్త్రీలను నొక్కసారిగాఁ జూచి యాశ్చర్యచకితులైరి.

"ఓరీ వీరందఱు నీకు పూర్వజన్మంబుల భార్యలుగదా! వీరిలో నొక్కతె వియోగమునకేని నీ విపుడు దుఃఖింతువా? వారి వలెనే యీ జన్మంబునందలి భార్యనుగూడ నేలచూడఁజాలవు? నీ మీఁది వాత్సల్యముననే యీ వియోగము గూర్చితిని. ఈయమ పరమసాధ్వి. నాకుఁ బ్రియమగు నేకాదశిరోజున బ్రాణముఁ బాయుటచే నీమె నాలోకముం బొందును. నీ బిడ్డలు దిక్కుమాలినవారు గారు. ఇప్పటినుండియు లోకమంతయు నా పాపలకుఁ దల్లిదండ్రులై సర్వవిధముల నాదరించి పోషింతురు. కావున మోహము విడిచి సత్కార్యదీక్షితుఁడవు గ"మ్మని భగవంతుఁ డంతర్ధాన మయ్యెను.

అంత దాసుగారును దుఃఖమును మఱచి దేహము గగుర్పానందాశ్రువులు బ్రవహింపఁ బరమానందమునఁ దేలియాడి చుట్టుమూగి రోదనమొనర్చు నాప్తబంధువులఁ జూచి వారి దుఃఖోపశమనముఁ జేయ నిట్లుపన్యసించిరి.

"మీరెల్ల రీ మృతకళేబరమును గూర్చి యేల దుఃఖపడెదరు?

'జాతస్యహి ధ్రువో మృత్యుః ధ్రువం జన్మ మృతస్య చ,
తస్మాదపరిహార్యార్థే న త్వం శోచితు మర్హసి.'

పుట్టిన ప్రతిజీవికి మరణము తప్పదు. మరణించిన జీవికి జన్మము తప్పదు. కాఁబట్టి యనివార్యములగు నీచావుపుట్టుకల కేల కలఁత

నొందెదరు. ఉత్పత్తి నాశనము లవశ్యము సంభవించును. కావున శోకింపఁ బనిలేదు.

'అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత,
అవ్యక్త నిధనాన్యేవ తత్ర కా పరివేదనా?'

ఈ శరీరము కలుగకమును పెట్టిదో తెలియదు. పుట్టినపిమ్మట మాత్రమే తెలియఁబడుచున్నది. మఱల నశించినపిమ్మట నేమగునో తెలియదు. కావున నిట్టి తెలియనివిషయమునకు విషాదమేల? మరణించునది శరీరముమాత్రమే. ప్రతిక్షణమును దీనియందు మార్పుగలుగుచునే యుండును. సమస్త ప్రాణికోటిలోఁ జావకుండునదొక్కటియును లేదు. మనశరీరములుమాత్రము శాశ్వతమా? ప్రతిక్షణము మృత్యుదేవత మనల వెన్నంటియే యుండును. ఏ క్షణమున నేశరీరి మృతి నొందునో యెవరి కెఱుక? మనకండ్లముం దనేకమంది పుట్టుట గిట్టుట చూచుచున్నారము. పరమేశ్వరుని మాయకు లోనై నేఁ బుట్టితి, నేఁ జచ్చితి నని జీవుఁడు భ్రమించుచున్నాఁడు. జీవుఁడు సనాతనుఁడు. నిత్యుఁడు. జననమరణము లాతనికి లేవు. శరీరమునకు బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధక్యము లెట్లు సంఘటిల్లుచున్నవో యటులనే జీవుఁ డీ శరీరమును వదలి మఱియొక దేహమును బొందుచున్నాఁడు. అందువల్లనే శ్రీకృష్ణుఁడు

'వాసాంసి జీర్ణాని యథావిహాయ నవాని గృహ్ణాతి నరోపరాణి
తథాశరీరాణి విహాయ జీర్ణా న్యన్యాని సంయాతి నవానిదేహీ'

యని నుడివినాఁడు. మనము చినిగిన పాతవస్త్రములను వదలి నూతనవస్త్రముల గ్రహించినటుల జీవుఁడును జీర్ణములైన దేహములను వదలి క్రొత్తశరీరములఁ బొందుచున్నాఁడు. ఇట్టి సహజమగు మృత్యువనిన వగ పెందులకు ?

ప్రపంచ మొక బూటకమగు నాటకము. తన దివ్యలీల కొఱకు భార్యాభర్తలని, జననీజనకులని, బంధువులని, మిత్రులని, శత్రులని సంబంధమును దన మాయచేఁ గల్పించి పరమేశ్వరుఁడు మనచే నాటలాడించుచున్నాఁడు. నిజముగ నీసంసారాంబుధిలోఁబడి

పెక్కుజన్మంబు లధోగతి నందుచున్నవి. ఈ మర్మమును గ్రహించితి మేని మరణము సంసారసాగరమునుండి తరింపఁజేయు నీశ్వరదత్త వరముగాఁ గన్పట్టు. అందులకే శంకరాది మహానుభావు లనేకులు సంసారశృంఖలములఁ జిక్కుకొనక బ్రహ్మచర్యమునుండియే బ్రహ్మ జిజ్ఞాసువులై తరించిరి.

ఇట్టి మృత్యువువల్ల నా కెట్టి విముక్తి కలిగినదని మీరు ప్రశ్నింతు రేని చెప్పెద నాలకింపుఁడు. పదునాలుగు వత్సరంబులు ద్వీపాంతర వాసశిక్ష విధింపఁబడి యండమానుదీవులకుఁ గొంపోఁబడిన శిక్షితుఁడు తన శిక్షాకాల మెట్లో గడిపి బంధవిమోచన మంది స్వేచ్ఛగా స్వదేశమునకుఁ బోవుచుండ నేవిధమగు నానందము ననుభవించునో యదేరీతిగ నేఁడు నాశరీర మాపాదమస్తకము పులకాంకితమై చిదానందముతో నిండియున్నది. కారణమేమన నే నీపదునాలుగు సంవత్సరము లెంత సంపాదించినను నెన్ని భోగభాగ్యము లనుభవించినను భార్యయను సంకెలలో దగులువడి చిక్కుటచే మోహమున భోగభాగ్యములయెడ, దారాపుత్రాదులయందు, ధనకనకవస్తువాహనముల పట్టున మమకారముగలిగి ముక్తిమార్గ మారయనేరక నాకు జ్ఞానమబ్బినదాది నాయీ జన్మమును వ్యర్థపఱచితి. ఇప్పుడన్ననో యీ సంకెలులు విడివడుటం జేసి నాజన్మహక్కగు స్వేచ్ఛ నాకబ్బినది. మాయ యన నిట్టిది. దీనికి లోఁబడకుఁడు. దీనిం దరించు నుపాయ మిది యని తోడిమానవులకుఁ జెప్పి జన్మ మెత్తినందులకు సార్థకముగ లోకసేవఁ జేయఁగడంగెద. భగవానుఁడు తమ భక్తుల బహుభంగుల శోధించు ననుట కిది యొకగొప్పనిదర్శనము. తదేకదీక్షతోఁ దన్ను భజించువారి కనేక కష్టములు గల్పించి వారి మనశ్శుద్ధిఁ బరీక్షించును. ఆకష్టముల కేభక్తుఁడేని జంకక చలింపక నిశ్చలుఁడై కష్టసుఖంబులు పూర్వకర్మార్జితము లని యెంచి పరమేశ్వరుని వెన్నాడిన నావు వెంటఁబడు నాఁబోతువలె భక్తపరాధీనుఁ డగును. ఇంతటితో నా పరీక్షాకాలము ముగిసినది. ఈశ్వరునిఁగూర్చి నే నొనర్చిన పూజ ఫలోన్ముఖమునకు వచ్చినది. నే నీ భార్యావియోగమునకు నించుకేనియుఁ

జింతింపక దీని నొక వరప్రసాదముగఁ గైకొనుటచే భగవంతుఁడు సంత సించెను. మున్ముం దెట్టి ఘనకార్యములైనను దృణప్రాయముగ నాచేఁ జేయించు నని నే విశ్వసింతును.

ఈ సందర్భమున నొక చిన్నకథఁజెప్పెద నాలకింపుఁడు. ఒకా నొకదినమున నరనారాయణులగు శ్రీకృష్ణార్జునులు భూసంచారముఁ జేయుచు నొకచో నొక సంపన్నగృహస్థుం జేరి భోజన మర్థించిరి. అతఁ డియ్యకొనఁ డయ్యెను. శ్రీకృష్ణుఁ డాతని కష్టైశ్వర్యము లబ్బునట్లు వరం బొసంగి, యొక బీదబ్రాహ్మణు నింటికేగి యన్నం బడుగ నత డత్యాదరంబున నర్ఘ్యపాద్యాదు లొసంగి గౌరవించి భోజనం బొసం గెను. భోజనమైనపిదప కృష్ణుఁడు వాకిటనున్న యొకగోవుం జూచి సౌందర్యము నభినందించుచు హస్తంబున నిమురునంత నా యావు ప్రాణంబులఁ బాసెను. పార్థుఁ డది గాంచివిస్మయమంది "బావా! నీ చారిత్రం బద్భుతంబు. నీమాయం దెలియ నేరికి సాధ్యము కాదు. నీ కాహారమైన నిడనొల్లని యవివేకికి సిరు లిచ్చితివి. ని న్నాదరించి భోజ నం బిడిన నిరుపేదబ్రాహ్మణుని యేకమాత్ర సంపదయగు గోవుం జంపితివి. దీనిభావమే"మని యడిగెను. అందు కతఁ "డీ బ్రాహ్మణుఁడు నాభక్తుఁడు. సర్వసంగములఁ బరిత్యజించియు నీ యావునందలి ప్రేమ పాశమును ద్రెంపఁజాలకున్నాఁడు. వీని ననుగ్రహింప దీని నిట్లు హరించి నాభక్తుని బంధవిముక్తునిఁ జేసితి" నని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

కావున బాగుగ యోజించి మరణ మనునది మనకు బంధవిమో చనముకాని వేరొండు కాదు. శరీరము బుద్బుదమువంటిది. ఇట్టి యశా శ్వతమైన శరీరమునకు తప్పనిసరియైన మరణముంగూర్చి విషాద మందుట యవివేకము. కాన మీ రూరటఁజెంది నాభార్యగానుండి చనిన యీ జీవిముక్తికిఁ బరమేశ్వరు ధ్యానింపుఁడు. దానఁ జనిపోయిన వ్యక్తికిని బ్రతికియున్న మనకును నాత్మమనఃశాంతులు కలుగును."

అంతట బంధుగులంద ఆశ్చెరువంది యూరటఁజెందిరి. పిమ్మట దాసుగారు రత్నానందమునఁ దమభార్య కుత్తరక్రియ లాచరించిరి.

---

౧౩. ద్రాక్షారామము - కోటిపత్రిపూజ

ద్రాక్షారామమునఁ దొల్లి ప్రజాపతులలో నొకఁడగు దక్షుఁడు బృహస్పతినామకయజ్ఞమును దన యల్లుఁడైన శివు నవమానించుటకుఁ జేయ నారంభించెను. శివుఁ డాహ్వానింపఁబడని కారణమున వెళ్లఁ డయ్యెను. దాక్షాయణి జనకుఁ డాచరించు యాగముఁ జూడ నభిలషించి పుట్టినింటిపైఁగల మమకారమునఁ బిల్వకుండినను భర్తయనుజ్ఞఁ బడసి చని తండ్రిచేఁ దిరస్కృతయై యోగాగ్నిని దగ్ధయయ్యెను. మహేశుఁ డిది యెఱింగి కోపావేశము నంది దక్షయజ్ఞధ్వంసమొనర్చుటకు వీరభద్రుని సృష్టించి సవనధ్వంసముఁ గావించి దక్షు నజముఖుం జేసెను. నాఁడుమొదల లీగ్రామమున నెట్టి యజ్ఞములును సేయుటకు విఘ్నమగు నను భయమున సమకట్టకుండిరి.

మఱియుఁ దొల్లి పాలసముద్రమును దరచునపు డొక లింగం బుద్భవంబయ్యెను. ఆలింగ మిందుఁ బ్రతిష్ఠింప నెంచి వసిష్ఠాది మహర్షులు ముహూర్త మేర్పఱచి గోదావరిజలంబులఁ గొనిరాఁ జన మార్గమున రాక్షసనిరోధము తటస్థించుటంజేసి ముహూర్తకాలమునకుఁ దిరిగి రాఁజాలకపోయిరి. మునులుంచిన ముహూర్తమునకే లింగము తనంతఁ బ్రతిష్ఠనొందెను. దానంజేసి యా లింగమును స్వయంభువందురు. ఆ లింగమును మొట్టమొదట సూర్యభగవానుఁ డర్చించెను. ఈ విషయము స్థలపురాణమున వర్ణింపఁబడియున్నది.

శ్రీ శంకరాచార్యులవారిచేఁ బ్రతిష్ఠింపఁబడిన యష్టాదశపీఠంబులలో వన్నెకెక్కిన మాణిక్యాంబాదేవి యీ క్షేత్రాధిపురాలు. త్రిలింగములలో నొకటి. ఇచ్చటనే వేములవాడ భీమకవి జన్మించెను.

ధర్మపత్ని గతించినదాది సెలవుపైనున్న మానదాసుగా రాకస్మికముగ నీ క్షేత్రమునఁ గోటిపత్రిపూజ సలుప నిశ్చయించి శుక్ల సంవత్సర ఆషాఢ బహుళ అమావాస్యనాటి రాత్రి ద్రాక్షారామముం జేరిరి. మరునాఁ డుదయమునఁ గోటిపత్రిపూజ ప్రారంభ మగును. చేతఁ గాసు లేదు. గ్రామము క్రొత్త. యత్న మిదివఱకుఁ జేయ లేదు.

వీరు వచ్చునప్పుడు నాల్గుబస్తాల మారేడుదళంబులఁ గొనివచ్చిరి. మరునాఁడు వరువాత లేచి సప్తగోదావరియందు స్నానముఁ గావించి భీమేశ్వరాలయమున నున్న విఘ్నేశ్వరుని తాము దెచ్చిన నీట నభిషేకించి సంభ్రమాశ్చర్యనిమగ్నులగు బ్రాహ్మణులతో పూజాసంకల్ప మొనరించిరి. అచ్చటఁ గల యర్చకులు మున్నగువా రిది వెఱ్ఱి వానిపని యనియు మహామహు లెందఱో క్షేత్రమునకుఁ గల శాపముఁ దలంచి యేకార్యము దలపెట్టక మిన్నకుండ నీ పిచ్చివాఁ డొకఁడు చేతఁ గాసులేక కోటిపత్రిపూజఁ జేయ వచ్చినాఁ డనియు నవ్వసాగిరి.

అంత దాసుగారు వారిం గాంచి "అయ్యలారా! జనని మాణిక్యాంబాదేవియే యీ కోటిపత్రిపూజ సంకల్పించినది. నేను బిక్కవోలు కోటిపత్రిపూజలో నున్నప్పుడే యీమె న న్నాహ్వానించిన దనుట కీ జోగావధానులుగారే సాక్షిభూతుఁడు. వారే నాఁడు మాణిక్యాంబాదేవిపంపున నాకడకు వచ్చినదూత. ఈ యాగమునకుఁ గర్త సర్వలోకాధినాథుఁడు, పాలాత్ముఁడు నగు భీమేశుఁడు. నేను డముకు మ్రోయించు తప్పెటవాఁడను ఐశ్వర్యప్రదాత యీశ్వరుఁ డని మఱచితిరే! ఆ మహామహుఁడు తలఁచినఁ గుబేరుని నవనిధు లిందు వచ్చి పడవా? జనని మాణిక్యాంబాదేవి యీ కార్యమును నిర్వహించు బాధ్యత వహించినది. అద్దేవిశక్తిసామర్థ్యములు బ్రహ్మవేత్త లగు మీ రెఱుంగనివి కావు. కాన కోటిబిల్వార్చనయు, కోటికుంకుమార్చనయు నతివైభవమున జరుగును. పూజ కుపక్రమింపుఁడు. దీని నడ్డుపెట్టఁగలవార లెవ్వరును లే రని దృఢముగ విశ్వసింపుఁడు. ఇయ్యది యీశ్వరసంకల్ప మగుటచే నిరాటంకముగ జరిగి తీరును." అని నుడివిరి.

ఇంతలో బిక్కవోలునుండి బ్రాహ్మణదంపతు లరుదెంచి ప్రథమపూజఁ దమనామగోత్రములతోఁ జేయఁ బ్రార్థింప నట్లే వారి నామగోత్రములతో జరిపిరి. ఇట్లే తలవని తలంపుగ పూజలిచ్చువారు వచ్చుచుండ నయ్యాగము దినదినప్రవర్ధమానమై కడుశోభాయమానమై జరుగ నారంభించెను.

ఈ యాగవిఘ్నమునకుఁ బలువురు బలవంతులు దేవాలయధర్మకర్తను లోఁబఱచుకొని యత్నించిరి. కాని దైవసంకల్పమున యాగము జయప్రదముగా నెఱవేరసాగెను. ఒకనాఁటి రాత్రి యేఁబదిమంది దుర్వినీతులు మద్యముఁ ద్రావి దాసుగారిని గొట్టవచ్చిరి. పరమేశ్వరానుగ్రహమున దాసుగారియుపన్యాసము వినుటతోడనే నమ్రులై యాగము పూర్తియగువఱకు నడుముఁ గట్టుకొని పనిచేసిరి. చుట్టుప్రక్కలగల గొప్ప గొప్ప జమీందారులు, రైతులు, సంపన్నగృహస్థులు, పలుకుఁబడిగలవారలు పెక్కుమంది పూజచివరరోజులలో కార్యభారము వహించి యఖండదిగ్విజయముగా కార్యసమాప్తి నందించిరి. తుద "కీర్తిఁ గార్యము మున్నెన్నఁడు జరుగలేదు. ఇఁక ముందెప్పుడు జరుగఁబో"దని ప్రతివారినోటినుండి వినవచ్చెను. ఈ మహాయజ్ఞమున నిలిచి కార్యభారము వహించిన ధన్యులు-మామిత్రులు పలువురు గలరు.

పూర్ణాహుతిగుండమున పదివేలరూప్యముల విలువగల హోమద్రవ్యములు వేల్చఁబడెను. ఆదినమునఁ గూడిన ప్రజాసముదాయమొకలక్షకు పైగా నుండెను. ఇంత సమూహ మామండలమున నెన్నఁడును గూడియుండదు.

ఆంధ్రదేశమున మొదట కోటిపత్రిపూజావిధానమును వెలిపరచి పీఠికాపురమున నతివైభవముగ కోటిపత్రిపూజ జరిపిన శ్రీ గరిమెళ్ళ విశ్వనాథశాస్త్రులవారు పూర్ణాహుతిసమయమునకు వచ్చి "జయమొందితివి నాయనా! మహత్కార్యము నిర్వహించితి" వని యానందాశ్రువులు రాల దాసుగారిని కౌఁగిలించుకొని పరమాహ్లాదమును వెల్లడించిరి.

దాసుగారు కోటిపత్రిపూజ జరుగు దినములలో నావరణమునఁ గల యారామమునం దొక చిన్నపంచెను మొలకుఁ గట్టుకొని యాసీనులై యుపన్యసించు చుండెడివారు.

వీరిఁ జూడ జనులు దూరగ్రామములనుండియుఁ దండోపదండములుగ వచ్చి రాత్రింబగళ్లు మూగియుండెడివారు. వచ్చినవారి

కెల్ల నేదో యొక యుపన్యాసమును భక్తింగూర్చి, విసువుంజెందక శ్రీ దాసుగారు చెప్పుచుండెడివారు. వారియుపన్యాసము పండిత పామరజనహృదయరంజకముగాను, భక్తిభావము వెదజల్లునదిగాను నుండును. ఎంతకాలము వినినను ప్రజలు విసు వనునది యెఱుఁగరు. ఈ బిల్వార్చనదినములలో నొకనాఁడు శ్రీ దాసుగారు చెప్పిన యుపన్యాసము నీక్రిందఁ బొందుపఱచితిమి.

"సోదర సోదరీమణులారా! మీ రందఱు మన ముసలమ్మను (మాణిక్యాంబాదేవిని శ్రీ దాసుగారు ముద్దుగా ముసలమ్మ యని పిలుతురు.) జూడవచ్చితిరే. అబ్బో! ఈ మనతల్లి సామాన్యపుఁ దల్లి కాదు. శ్రీ శంకరభగవత్పాదులవారిచేఁ బ్రతిష్ఠింపఁబడిన యష్టాదశపీఠంబులలో వన్నెఁగాంచిన మన మాణిక్యాంబ ప్రస్తుత మీ రాజ్యమునఁగల ప్రతివ్యక్తినిఁ దరింపఁజేయఁ గంకణముఁ గట్టి 2000 సంవత్సరముల నుండి యోగనిద్ర నున్న భీమేశుని మేల్కొలిపి "ఈ ఖండవాసులగు మనబిడ్డలు ధర్మహీనులై, యధర్మావలంబులై మతదైవాభిమానముల వీడి, కలిమాయం జిక్కువడియుండిరి. ఇట్టితఱి తల్లిదండ్రిలమగు మన మూరకుండుట మేరగాదు. వీరిని దరింపఁజేయవే" యని వేడెను. తల్లియనుమతిని భీమన్నయే యీ క్రతువుఁ బన్ని నన్నుఁ జూచి "ఓరీ! నీవు టముకుమ్రోయించుటలోఁ గడు దిట్టరివి. రమ్ము: నాయాలయసింహద్వారముకడ నిలిచి శ్రీ భీమేశ్వరునకుఁ గోటి బిల్వార్చన - జనని మాణిక్యాంబకుఁ గోటి కుంకుమార్చన" యని చాటింపు మని యీ నిరక్షరకుక్షిని (శ్రీ దాసుగారిని) నియమించెను. మంచిది. పొండు. మాణిక్యాంబదగ్గఱ కేగుఁడు. భీమేశ్వరుదర్శింపుఁడు. వారికి మ్రొక్కుఁడు. వారి సెలవుచొప్పున మెలఁగుఁడు. వారే యే వ్యక్తులచే నేమేమి సేవలు జేయించుకొన నిచ్ఛగింతురో యా విధమున జరిపింతురు. గతజన్మంబులఁ గామ్యముల నాసింపక పరమేశుఁ బూజించిన భక్తుల హృదయకుహరమున భీమేశ్వరుఁడు సతీయుక్తుఁడై వసించి వారిని చక్కగా శోధించి మాలిన్యరహితులఁజేసి యాపూతచరిత్రల నందఱిఁ దనసన్నిధికి రప్పించి యుద్ధరించు నుద్దేశమున

వారిచే నిట్టి ఘనకార్యములయందు సేవఁజేయించుకొనును. ఇట్టి కార్యమున దీక్షవహించి కార్యభారము వహించు భక్తులలో నిష్కామ మగువారలకు జ్ఞానోదయమును విషయార్థకాముల నుచిత రీతిఁ గోటీశ్వరులుగను, లక్షాధిపతులుగను, రాజ్యాధిపతులుగను జేయసమర్థుఁడు మనభీమేశ్వరుఁడు చేతఁ గాసు లేని యాంతరంగికభక్తుల నిందు రావించి వారిచేఁ దనసన్నిధానమున వివిధవిధుల దాస్యము జేయించుకొని తరింపఁజేయును. కామ్యాపేక్షచే భజించు భక్తులకు సకలకామితార్థముల నొసంగి సకలైశ్వర్యంబులఁ గూర్చు. భక్తులారా! మనలింగ డుబ్బులరాయఁడు. "శివా మహాప్రభో" యనిన ఓ యని పలుకును. గతజన్మంబుల భోగాపేక్షచే భజించిన వారల నీ జన్మంబున ధనకనకవస్తువాహనసమృద్ధులనుగాఁ జేయ, వారు ధనమదాంధులై తమభవనములే కైలాసము - తమభోగములే దేవేంద్రభోగము లనుచుఁ, దామేయధికు లనుచు బిన్న పెద్దతారతమ్యము మఱచి జ్ఞానాజ్ఞాన విచక్షణదూరులై పరమభాగవతుల దూరుచు, పెద్దల నిందింపుచు, సోదరులయందుసైతము ధనలోభమున నసూయాపరులై పితృమాతృభక్తిలేక పేదసాదుల బాధించుచుఁ దమ సంపద్దాతయగు సర్వేశ్వరుని మఱచి తమవైభవమంతయుఁ దమ తెలివితేటలచే సంపాదించితి మను నహంభావమునఁ గ్రిందుమీఁదెఱుంగక వర్తింతురు.

వీరు కలిమహారాజున కత్యంతముఁ గూర్చు ప్రజలు. వీరిం జూచి కలి యానందించి వారిహృదయంబుల నెలవుఁ జేసికొని తన భటులగుఁ గామ క్రోధ లోభ మోహ మద మాత్సర్యాదు లనియెడి దండనాథుల కప్పగించు. వారలఁ గాంచి కలి మనంబున నిట్లు తలంచుచుండును.

"ఆహా నాప్రజలు సర్వసంపదలతోఁ దులఁదూగెదరు. నా విరోధియగు వైకుంఠభక్తులు నీచదారిద్ర్యముల కాకరులై యిహమున సుఖ మనున దెఱుంగక మాఁడిమాఁడి, పలునిడుమలకులోనై యల్లాడెదరు. నాబిడ్డ లెట్టిపట్టునసైన ధనము నతిగోమునఁ దమ ప్రాణములకంటె మిన్నగఁ గాతురు. నాపగతుని భక్తులు లేమిచేఁ

గుందుచున్నను నిర్దాక్షిణ్యబుద్ధిచే వారికిఁ గల స్వల్పైశ్వర్యమును వారినుండి దానమని, ధర్మమని, మంచియని, చెడ్డయని వెచ్చింపఁ జేయుదురు. నాభర్తుఁడు తనధన మొరులకుఁ బెట్టక తా ననుభవింపక, లుబ్ధాగ్రేసరుఁడై పిల్లికిని బిచ్చముఁ బెట్టక ధనమునం దతిప్రేమచేఁ గాటిచెంత నక్కవలె జంతుసామాన్యమగు నిద్రాహారముల సైతము ఒరచి ధనాగారమును గాయుచు నా కత్యంతానందమును గూర్చును. ఒకవేళ నట్టివా రిట్టి తప్పెటవారిచెంత కరుదెంచిన 'వానిబుద్ధి మారు నేమో? ఇన్నిరోజులనుండి కడుగారాబంబునఁ గాచినధన మే మగునో!'" యని చింతించును.

అట్టి కలియుగీనమునన్న మహామహులిచ్చటకు రానేరారు. ఒక్కచో నొక యుత్తమవ్యక్తి స్నేహపుమోమోటంబుల రాఁ దటస్థించెనేని కలిగాఁడు తనకొంప మునిఁగిపోయినట్లుఁ దత్తరపడుచు "ఓనా ముద్దులబిడ్డా! నిన్ను బాల్యంబునుండి గారాబంబుగాఁ బెంచి, నాదండనాథులలో నొకఁడగులోభమూర్తిచే విద్యాబుద్ధులు గఱపించి, నిన్నుఁ గోటీశ్వరు నొనర్చితి. నీప్రారబ్ధవశంబున నిప్పు డీవట కరుదెంచితివి. నీ వీటమును వానిఁజూడ వచ్చితివే! నీగురువగు లోభదేవునివిద్య మరువకుమా? అది మఱచిన నీ కొంప గూలిపోవునుసుమా! వీఁడు కపటనాటకసూత్రధారియైన పరమేశ్వరునిభక్తుఁడు. వీనికిని మనకును జాతివైర ముండుట మఱువకుము. వీఁ డెన్నియో కపటోపాయంబులఁ బన్ని నీమనంబును విద్యుద్యంత్రమ ట్లాకర్షించి యీ పాడుకోటి బిల్వార్చనకు, నిన్నిరోజులు వృద్ధిఁజేసి పెంచిన గారాబు ధనలక్ష్మిని వెచ్చింపఁజూచును. కాన నీ నిర్భాగ్యపుగోచిపాతరాయుని మాటలఁ జెవిఁ జొరనీయకుము. వీనిపన్నాగములఁ బడకుండ నప్రమత్తుఁడవై మెలంగుము." ఇట్లు కలిగానిచేఁ బ్రబోధితులైన ధనాఢ్యుల కే క్రతుధర్మములుఁ గోచరింపకుండును. కలిగాని బిడ్డలంద ఱుత్తరజన్మంబునఁ బెద్దమ్మ కడుపుఁ బుట్టి తిరుపతికొండ 82-83 మెట్లమీఁద "కాళ్లులేవు, కండ్లులేవు బాబోయి దమ్మిడి, అమ్మోయి దమ్మిడి !" యని యల్లాడి యాకులు మేతురు. కాన భక్తులగు నో సోదరసోదరీ

మణులారా ! మీరందఱు నిష్కామబుద్ధితో నీశ్వరు భజింపుఁడు. తరింపుఁడు భవాబ్ధిని. పారములేని సంసారసాగరమునుండి యొడ్డెక్కుట కొక్కటే మార్గ మీ కలియుగమునఁ గలదు. అదెద్ది యన నే మనుజుఁడైన నిష్కామియై గాఢమగు విశ్వాసముఁ బరమేశ్వరుపై నుంచి త్రికరణశుద్ధిగా నొక్కముహూర్తమాత్రము భజించిన నీశ్వరుఁడు సాక్షాత్కరించుటకు సందియము లేదు. పిమ్మట నిహపరముల కేమియు లోప ముండదు. కావునఁ బ్రజలారా! కలిగానిని, వానితోఁబాటు వాని దండనాథులగు కామ క్రోధ లోభ మద మాత్సర్యాదులను మీ మనంబులనుండి పారదోలుఁడు. ఎల్లరు భక్తసులభుఁడగు నీశ్వరు సేవఁ గాంక్షింపుఁడు. పరదారాధనాపేక్షల వీడుఁడు. కామినీకాంచనాపేక్షనుండి విముక్తులైన ముక్తి మీ కీ జన్మముననే చేతి కబ్బును. చేతనైన, బుద్ధిపుట్టిన, నొక కాసుసొమ్ము నీశ్వరప్రీతమగు మహాయాగమునఁ గలుపుఁడు. లేదేని దీనిఁగుఱించి మీరు చూచినది మీ స్నేహితులకు వర్ణించి వివరింపుఁడు. దీనిని దిగ్విజయముగా నఖండవైభవోపేతముగా జరుగునట్లు కోరుఁడు. భక్తుల కోర్కులు రిత్తవోవు. ఈ యాగమునకుఁ గర్తలు పరమేశ్వరుఁడు-పరమేశ్వరి. నే వన్న-"కోటిపతిపూజో" యని టముకు మ్రోయించు కూలివాఁడను. చూడుఁడు నా వేషము. నేను సన్యాసిని గాను. దిగంబరస్వామిని గాను. నిర్బలుఁడను. కడు కురూపిని. కాషాయగుడ్డలు కమండలువులు రుద్రాక్షలు తులసిపేర్లు పులితోళ్లు గండ్రగొడ్డండ్లు నాయొద్ద లేవు. సంగీత సాహిత్య పాండితి మొదలే లేదు. ధనమా! గోచిపాతరాయఁడను. నాచేతఁ గాసైన లేదు. కార్యమా! దినమునకు వందలు వేలు ఖర్చగు మహాయాగము. స్థలమా! ప్రజాపతులలో మేటియగు దక్షునియాగవిఘ్నమయిన పట్టణము. కాని నాయొద్ద ధనమునకు మించినది, పాండిత్యమును దాటినది యొకటి కలదు. అదియే నారహస్యము. చెప్పమందురా? మీకంటె నన్నివిధములఁ దక్కువయగు నే నీ కార్యముల సల్పింప మీ కట్టి క్రతువులు వేల సంఖ్యలుగ చేయుచు ఉరు. నా రహస్యబల మిది— పరదారాపరధనంబుల నేఁ గోర. నేను టముకు వేసినందుకుఁ బరమేశ్వరుఁ డాపరంబున

నిచ్చుచుట్టలే నాజీతము. సర్వకార భారము పరమాస్తిక్యబుద్ధితో నే నాతనిమెడ వైచితి. దాని బాగోగులతో నాకు సంబంధము లేదు. జగత్సృష్టిస్థితిలయకారకుఁడగు పరమేశ్వరున కీ క్రతువు నెగ్గించుట యొక లెక్కయే? భక్తపరాధీనుఁడు మనశంకరుఁడు. భక్తులమగు మనసంకల్పముల వృథసేయఁడు. కనివిని యెఱుఁగనిరీతి క్రతువు సమాప్తమగును. మీరందఱు దీసమేలుగోరి యీశ్వరు భజింపుఁడు. 'జయ్ రమారమణ గోవిందా."

ఇట్టి యుపన్యాసములు ప్రతినిత్యముప్రతిగ్రామమున నిచ్చుచుందురు.

ఎట్టియాత్నము లేకయే నూరుదినముల కార్యము మహావైభవముతో జరుగుటకు ప్రజ లత్యాశ్చర్యము నందిరి. దాసుగారికి ద్రాక్షారామవాస్తవ్యులేగాక చుట్టప్రక్కల ప్రజలెల్లరును బ్రహ్మరథముఁ బట్టిరి. పెదపళ్ళగ్రామవాసులు వీరి కిచ్చిన సన్మానపత్రమువల్ల శ్రీలింగమూర్తిగారిని ప్రజ లెట్టి గౌరవభావమునఁ జూచుచున్నది విశదము కాఁగలదు.

"శ్రీ పరమహంస సచ్చిదానంద శ్రీ పోణంగి లింగమూర్తి దాసుగారికి పెద్దపళ్ళగ్రామవాసులు భక్తితో సమర్పించిన స్వాగత పత్రము.

భరతవర్షమునఁ బాశ్చాత్యనాగరకతావ్యామోహము నానాఁటఁ బెచ్చుపెరుగుచు, నాస్తికత ప్రబలుచున్న యిక్కాలమునఁ దాము జ్ఞానయోగులై లోకము నుద్ధరింప నిష్కారణప్రేమతో దేశమంతటను కోటిపత్రిపూజలు, సప్తాహములు సంకల్పించుచు నిర్విఘ్నముగా, జయప్రదముగా సలుపుచున్న తమదర్శనభాగ్యము గ్రామవాసులము, మూఢులము నగు మాకు లభించుట మాపూర్వజన్మసుకృత మని తలఁచి మిగుల సంతసముతో స్వాగతమిచ్చుచున్నారము. ... ...

... ... మాగ్రామవాసులును, జమీాందార్లును నగు శ్రీరాజా పరేల్ ఖానా వేంకటరామస్వామి, వేంకటసుబ్బారావు, భైరవరావుగార్లు యేటేట సలుపుచున్న శ్రీమ

దిందిరాపూజలు, శ్రీరామపట్టాభిషేకము, నిరంతరాన్నదానముల యొక్క విశేషఫలితమే మాగ్రామమునకు తమరాకకుఁ గారణమని తలఁచి మిగుల సంతసించుచున్నారము.

లోకమాన్య బాల గంగాధరతిలకు ప్రభుత్వాగ్రహమునకు గుఱియై మాండలేకోటలో నిర్బంధితులైయుండ వారి ధర్మపత్ని పరమపదించె నను వార్తను స్నేహితులు మిగుల విచారముతోఁ దెలుప — నా మహాశయుఁడు దా వ్యాఖ్యానము వ్రాయుచున్న గీతా వాక్యమును,

"వాసాంసి జీర్ణాని యథావిహాయ నవాని గృహ్ణాతి నరోపరాణి,
తథా శరీరాణి విహాయ జీర్ణా న్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహీ॥"

యని వారిస్నేహితులకు సాంఖ్యయోగమును బోధించెను. అట్లే తమరును ధర్మపత్నీవియోగమును లేశమైన మనంబున నిడుకొనక నచిరకాలములోనే తా మీ కోటిపత్రిపూజ సంకల్పించుట మాబోటి మందమతులకు జ్ఞానమార్గముఁ బ్రబోధించుచున్నది.

* * * * *

తాము "తుల్యనిందాస్తుతి ర్మౌనీ సంతుష్టో యేన కేనచిత్" యనున ట్లస్మదాదుల పొగడ్తల నపేక్షించ రని తెలిసియున్నను భక్తుఁడు తన చిత్తశాంతికై పరాత్పరుని షోడశోపచారంబులచే బూజించి సంతసించునట్లు మేమును తమదర్శనభాగ్యము గలిగె నను సంతసమున నీ స్వాగతపత్రి మర్పించుకొనుచున్నాము.

పెదపళ్ళ, } 10—11—29. }

ఇట్లు విధేయులు,
పెదపళ్ళ గ్రామవాసులు.

కోటిపత్రిపూజ య ట్లద్వితీయవైభవమున ముగిసిన పిమ్మట జీర్ణావస్థనందిన దేవాలయప్రాకారగోపురమండపములఁ బునరుద్ధరింప నేర్పాట్లు జరిగెను. పెదపళ్ళ జమీందారుగా రా కార్యభారము వహించి పలుపుర శంకుస్థాపనామహోత్సవమున కాహ్వానించిరి.

దాక్షారామము - శ్రీ భీమేశ్వరస్వామివారి యాలయము.

స్వస్తిశ్రీ శుక్లనామసంవత్సర కార్తీక బ ౫ గురువారం ఉదయం ౧౧-౫ ఘడియలకు (ది 21-11-29 ఉదయ౹ 11 ఘంటలకు) శ్రీమద్దక్షారామ శ్రీ మాణిక్యాంబాసమేత శ్రీ భీమేశ్వరస్వామివారి దేవాలయప్రాకారగోపురమండపజీర్ణభాగముల పునరుద్ధారణమునకు, శంకుస్థాపనామహోత్సవము శ్రీ స్వామివారిభక్తులును శ్రీ వేగాయమ్మపేట జమీందారువారును నగు శ్రీ రాజావాడ్రేవు విశ్వసుందరరావు బహద్దర్ వారివలన జరుపఁబడును. కాన నేతచ్ఛుభముహూర్తమునకు భక్తవరులెల్లరు విచ్చేసి యానందింపఁ బ్రార్థితులు.

ఇట్లు విధేయులు,
శ్రీరాజా పశేల్ ఖానా భైరవరావు,
జమీందారు, పెదపళ్ల.

---

౧౪. ముక్తీశ్వరము - చంద్రవరము

గోదావరిమండలమున కమలాపురము రాజోలు తాలూకాలు రెండు నుద్యానవన మని చెప్పనొప్పు. భూమి సారవంతమై వరిచేలతోను, వివిధఫలవృక్షములతోను నిండియుండును. సమస్తవిద్యల కాటపట్టు. వేదాధ్యయనసంపన్ను లనేకులు గలరు. వ్యాకరణాది శాస్త్రవేత్తలు కవులు విద్వాంసులు నీ తాలూకాలోఁ గలరు.

అమలాపురము తాలూకాలో గోదావరితీరమునఁగల క్షణముక్తీశ్వరమున మన లింగమూర్తిగారు ద్రాక్షారామకోటిపత్రిపూజ జరిగిన పిమ్మట నొక సప్తాహ మాచరించిరి. ఇయ్యది మిగుల వైభముగ జరిగినది. పండితవర్యులగు బ్రాహ్మణులందఱు వీరికి బ్రహ్మరథం బొసగిరి.

పిదప మామగారియింటనే వసించుచున్న దాసుగా రొకనాఁడు రాజమహేంద్రవరము వెళ్లఁగోరి గోదావరీతీరమునకు వచ్చువఱకు

నావదాఁటి పోయెను. తిరిగి యింటికి వచ్చుచుండ నొక కాలిదారి యగు పడెను. ఉబుసుపోకకై యామార్గముసఁబోవుచాటసారినడిగి యాదారి చంద్రవరగ్రామమునకుఁ బోవునని యెఱింగెను. చంద్రవరము తమ పూర్వులనివాస మగుటఁ జూడ నెంచి యా పాంథునితోఁ జంద్రవరముఁ జేరిరి. గ్రామస్థులు వీరి నతిగౌరవమున నాహ్వానించిరి. "ఇది మీపూర్వుల గ్రామము. మీరు పలుతావుల మహాత్కార్యము లాచరించితిరి. ఈయూర నేదైన నొక సత్కార్యముఁ గావింపుఁ"డని కోరిరి. కొందఱు రామాలయమును గట్టించిన బాగుండు నసిరి.

ఒక పెద్దకాపు '100-150 సంవత్సరములనుండి రామాలయముఁ గట్టింపవలెనన్నఁ గాకుండ నున్నది. మీరు కట్టింతురేమో' యని సావహాసముగఁ బల్కఁ దాసుగారు "నీ వేమి చందా నిత్తు"వనిరి. అతఁడొక యణా నిచ్చెను. దాసుగారు దాని నందుకొని టెంకాయఁ దెప్పించి దాపుననున్న రామమందిరముకడకుఁ జని రామపటమునకునమస్కరించి టెంకాయఁగొట్టి నైవేద్యమొనర్చి లోనున్న గరుడస్తంభము పటముఁ దెచ్చి యొకయింట నిడి యా పూరిమందిరము నూడదీయు మనిరి. కొద్దిసేపటిలో నా మందిరము నేలమట్ట మయ్యెను. ఆరాత్రియే రామాలయమునకుఁ బునాదులు త్రివ్వెచిరి. మరునాఁ డుదయమున నారువందల రొక్కమును, గొంత చందాపట్టియుఁ గొనివచ్చి దాసుగారి కీయ వారు దానిని ముట్టక యొకసంఘము నేర్పఱచి వారిస్వాధీన మొనర్చి దేవాలయనిర్మాణమునకుఁ గడంగిరి.

ఆ సమయమునసే దాసుగారిని చాగలమఱ్ఱికిఁ గొనివచ్చుటకై నేను (పాలపర్తి సూర్యనారాయణ) జంద్రవరమునకు బోయితిని. ఇదివఱకు వారినిఁ జూడకుండుటచేతను మహాత్కార్యముల వినియుండుటచేతను వా రేవిధముగ నుందురో యెట్లు మాటాడవలయు నెట్లు నమస్కరించవలయు నని యాలోచించుచు వారి మామగారివెంట వా రున్న యింటికి వెళ్ళితిని. కాని సామాన్యవేషంబున నిరాడంబరముగ మఱియిరువురితోఁ గూర్చునియుండు దాసుగారిని వీరని తెలియక పోతిని. కొంతసేపటి కక్కడచేరిన భక్తులతోఁగలిసి భజనఁగావించి

దేవాలయనిర్మాణము జరుగుచోటికిఁ బోయితిమి. శ్రీమంతులు పునాదులు త్రవ్వుచుండిరి. అగ్రజాతిస్త్రీలును భజన సలుపుచుండిరి. నా కెంతయు నాహ్లాదమయ్యెను. అందుండి రాత్రి 12 ఘంటలకుఁ బ్రయాణమై వచ్చుచుండ రెండుమైళ్ళ దూరముననున్న రైలుస్టేషనుదగ్గఱకు రెండుమూఁడు వందలమంది జనులు వచ్చిరి. నే నక్కడనున్న 5-6 గంటలలో నైదారుపన్యాసములిచ్చిరి. జనము క్రిక్కిరిసి యుండిరి. కంసునిపంపున బలరామకృష్ణుల నక్రూరుఁడు గొంపోవునపుడు వ్రేపల్లె యెట్టిస్థితియందుండెనో నాఁడాచంద్రవర మాస్థితియందుండెననుట యతిశయోక్తి కాదు. గ్రామమంతయు మిగుల నలజడియయ్యెను.

పిదప నొక కాసైన కూలిఁ బెట్టక యగ్రజాతిస్త్రీలును, సంపన్న గృహిణులును భజన సల్పుచు సున్నపుగానుగను సైతము ద్రిప్పి రామాలయమును బూర్తిఁ జేసిరి. ప్రతిష్ఠకై శ్రీ దాసుగారి రాక కెదురుచూచుచున్నారు.

---

౧౫. చాగల మర్రి

శ్రీదాసుగారీ గ్రామమునకు శుక్లసంవత్సర మాఘ బ ౧౨ రోజున వచ్చిరి. ఇంతకుముం దీ గ్రామమున రెండునెలలుగా నొక సాధుండెను. వారినిఁ జూచుటకై దాసుగారితోఁ గలిసి మే మేగితిమి. అతఁడు బావియందు స్నానము సేయుచుండ నొక సాలగ్రామము దొరకగా దానిని పూజించుచుండెను. నేను (సూర్యనారాయణ) సాలగ్రామమును బూజార్థమై యా సాధుం గోరితిని. అతఁడియ్య సమకట్టునంతలో శ్రీదాసుగారు వారిని వారించి "యిది మిగుల నుత్కృష్టమైన లింగము. సామాన్యగృహస్థుఁడు దీని భరింపనోపఁడు. ఏదేని దేవాలయమునఁ బ్రతిష్ఠ నొందఁదగినది. మీర పుచ్చుకొనవల దని చెప్పిరి చెంతనున్న చెన్నకేశవ దేవాలయ ప్రాకారములో నొక శూన్యమందిర ముండ దాని నప్పటి కప్పుడె

బాగుచేయించి గ్రామస్థులందఱి సహాయమున రాత్రి 12 గంటలకు (అమావాస్య మంగళవారము) బ్రతిష్ఠించిరి. మూడవరోజున భవానీ శంకరునకు (దాసుగారు ప్రతిష్ఠించిన సాలగ్రామలింగమునకు) లక్షబిల్వార్చనఁ గావించిరి. ఈ చెన్నకేశవాలయము చాల పురాతన మైనది. చోళరాజప్రతిష్ఠిత మైనది. శా. శ. ౧౩౫౦ లో నొక శాసనము కలదు. అప్పటికే చాల పురాతనమైన దని వ్రాయబడియున్నది. కాని తగినంత భూవసతి లేకపోవుటచే పూజాదులు జరుగుట లేదు. కడకు దీపారాధనకూడఁ గఱవయ్యెను.

దాసుగారు లింగప్రతిష్ఠఁ గావించినది మొదలు గ్రామవాసులు దేవాలయమునెడల శ్రద్ధ వహించుచున్నారు. నిత్యపూజలు జరుగుటకుఁగాను శాశ్వతనిధికి 5000 రూపాయలను వాగ్దత్తము జేసిరి. దాసుగారీ లింగమాహాత్మ్యము నెక్కుడుగ వర్ణింతురు. చాగలమఱ్ఱి గ్రామమందేగాక కడప కర్నూలు మండలములందు నీలింగము నూత్న వికాసముఁ బుట్టించి యడుగంటుచున్న భక్తిని పునఃప్రతిష్ఠితము గావించు నని చెప్పుదురు.

---

౧౬. సురభేశ్వరీకోన సప్తాహము

సెలవు ముగియుటతోడనే దాసుగారు కంభంతాలూకా రాచర్ల ఫిర్కాకు రివిన్యూఇన్స్పెక్టరుగా మార్చఁబడిరి. వీ రచ్చటకు వచ్చిన కొద్దిరోజులకే సప్తాహ మొనర్ప సంకల్పించి, జమదగ్నిమహాముని యాశ్రమమును, కోటిలింగముల కునికిపట్టును, గండకీనదీతీరస్థమును నగు సురభేశ్వరీకోనలో మిగుల వైభవముగ జరిపిరి. మా మిత్రులగు హరివరం వెంకటరెడ్డిగారును, మఱికొందఱమును గలిసి యీ సప్తాహమునకు వెళ్ళితిమి. ఇట్టి వింతసప్తాహ మెన్నడును గాంచమైతి మని యాప్రాంతపుఁ బెద్ద లెఱిఁగించిరి.

హరివరం వెంకటరెడ్డిగారు (శ్రీ) యహోబిలక్షేత్రముయొక్క ప్రస్తుతదీనదశకుఁగుంది, యిట్టి సప్తాహ మచట నీమహాత్ముఁడు వైభవముగ నెఱవేర్చినసప్తాహమున కరుదెంచిన భక్తులు (శ్రీ)వారి

యాలయమునెడ శ్రద్ధవహించి లోపములఁ దీర్ప యత్నింతు రని తల పోసి దాసుగారితోఁ బ్రస్తావనఁ జేసిరి.

వీ రందుల కంగీకరించి భాగవతమున బ్రశ్న వేయ మాఘ శు ౭ ముహూర్తము భగవంతునిచే నిర్ణయింపఁబడెను. "తథాస్తు" అని శ్రీ దాసుగారు మాఘ శు ౭ (26-1-31) నాఁడు శ్రీ యహోబిల దివ్యక్షేత్రమున సప్తాహముఁజేయ సంకల్పించిరి. ఇట్టి ప్రశ్నలకు బ్రత్యుత్తరము భాగవతమున బడయుట కందరికి సాధ్యము కాదు.

పెక్కుప్రయత్నము లిప్పటినుండియే మా మిత్రులు వీరంరెడ్డి నాగిరెడ్డిగారు మొదలగు పలువురు నడుము గట్టి యొనరించుచున్నారు.

"ఇందుఁ గల డందు లేఁడని సందేహమువల"దనిన ప్రహ్లాదవరదుండగు శ్రీ లక్ష్మీనృసింహక్షేత్రమునఁ బరమేశ్వరుఁ గర్తవ్యమున నాతని ప్రీతికొఱకు జగత్కల్యాణ మపేక్షించి నిష్కామియై భక్తుఁడు సంకల్పించు సమస్తకార్యముల కా రాముఁడే యధినాథుఁడై యతి వైభవమున నిక్కార్యము జరిపి భక్తుల ముద్దుఁ జెల్లించితీరు నను పరమాస్తిక్యబుద్ధిగల మన దాసుగారి సప్తాహ మొనర్పఁ బ్రహ్లాదుని కోరికఁ దీర్చిన శ్రీ మహావిష్ణు వీభక్తవరుని వాంఛిత మొనఁగూర్చుటకు సందియము లేదు. దేవాలయధర్మకర్తగారు సప్తాహము జరుపుటకిప్పుడు కొంత యభ్యంతరము సలుపయత్నించినను, వారును దేవాలయౌన్నత్యముంగోరు మహామహులగుటచే దేవాలయోద్ధరణమునకుఁ గంకణముఁగట్టుకొనుట కెట్టి సందేహ ముండదు. శ్రీదాసుగారి సంకల్పమును శ్రీరామచంద్రప్రభువు నెఱవేర్చుఁగాక! ఇట్టి లోకోపకారి యగుభక్తశిఖామణినిఁ బరమేశ్వరుఁడు చిరాయువుగా నొనర్చి రక్షించుఁగాక! వీరిజీవితాదర్శమునఁ బెక్కుజనులు భక్తి నభ్యసించి ధన్యత నొందెదరుగాక.

శ్రీ లక్ష్మీనృసింహాలయము పూర్వపు టౌన్నత్యమంది నూత్నతేజమున నలరారుగాత. శ్రీ జియ్యరుగారిఁ దేవాలయోద్ధరణము సల్పిన యశస్సు చేకూరుగాక. సర్వేజనాః సుఖినో భవంతు.

సంపూర్ణము.